

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

POUL GERNER NIELSEN

FÆST hos GESTAPO

GÆST HOS GESTAPO

POUL GERNER NIELSEN

GÆST HOS GESTAPO

FORLAGET »FREMAD« KØBENHAVN
MCMXLV

Hele Danmarks Presse, den 14. Maj 1944:

Haarde Domme for Begunstigelse af Fjenden.

Fra officiel tysk Side meddeles:

Den 12. Maj er de følgende blevet dømt efter Krigslovene for Begunstigelse af Fjenden:

- 1) *Quistgaard, Georg Brockhoff*, født 19. Februar 1915 i København, boende Aabenraa 10, 3. Sal, København, til Døden.
- 2) *Lützen-Hansen, Arne*, født 27. Juli 1919 i København, boende Himmerlandsvej 21, København, til Døden.
- 3) *Larsen, Carl Jørgen*, født 6. Juli 1899 i Aarhus, til Døden.
- 4) *Wichfeld*, født *Massy-Beresford, Monica Emily*, født 12. Juli 1894 i London, boende Godset Engestofte paa Lolland, til Døden.
- 5) *Hovmand, Hans Christian*, født 13. December 1911 i København, boende Øster Thoreby ved Nykøbing F., til 12 Aars Tugthus.
- 6) *Munthe-Østerbye, Hjarl*, født 1. September 1918 i København, boende Vermlandsgade 4, København, til 10 Aars Tugthus.
- 7) *Baastup-Thomsen, Else Elisabeth*, født 3. Oktober 1919 i Hornslet, boende Frankrigsgade 27, København, til 6 Aars Tugthus.
- 8) *Jessen-Schmidt, Jens Kristian*, født 8. April 1884 i København, boende Holbergsgade 28, København, til 3 Aars Tugthus.
- 9) *Nielsen, Poul Gøerner*, født 26. November 1894 i Saksøbing, til 2 Aars Tugthus.

Frifundet for Anklagen for Begunstigelse af Fjenden blev:

- 1) *Grandt, Wilhelm*, født 9. Februar 1908 i Kalundborg, boende Maribovej 55, Nakskov.
- 2) *Jørgensen, Niels Frederik Alfred*, født 3. Juni 1907 i Østofte.
- 3) *Wichfeld, Viggo Dmitri*, født 26. December 1923 i London.

Det afhænger alene af, hvorledes de illegale Elementer og de for den offentlige Orden og Sikkerhed ansvarlige Institutioner i den kommende Tid forholder sig, om Dødsdommene skal fuldbyrdes, eller om Forholdene i Landet gør det muligt at benaade de dødsdømte.

*„Du over Helte svæved, som sang i Dødens Favn —“
passer — om ikke bogstaveligt — paa mine Kammerater
fra Krigsretten den 12. Maj 1944.*

*Den Ro og Værdighed, hvormed I modtog eders
Dødsdomme og Domme, var op højet.*

*Forgæves har I ikke arbejdet —. Begyndelsen til det,
vi saa udfolde sig den 5. Maj, var I med til at skabe.*

Forgæves er I ikke døde, thi:

*„Fæ dør, Frænde dør, et jeg ved, som aldrig dør,
Dom over hver en Død.“*

Eders Minde vil leve gennem Slægterne.

GESTAPO KOMMER

Den 13. Januar 1944 kørte en lille dansk K-Vogn ind i Sindssygeanstaltens Gaard i Saxkjøbing.

Bogholderen, S. Andersen, kom ud, og Herrerne i Vognen bad om en Samtale med Inspektøren. »Hvem maa jeg melde?« spurgte Bogholderen. »Sundhedsstyrelsen,« svaredes der, og at man ønskede at tale privat og alvorligt med Inspektøren.

Bogholderen viste Herrerne ind i mit Privatkontor, hvor jeg sad ved mit Skrivebord. Idet jeg drejede mig om imod dem, vendte jeg Ryggen mod Vinduet, hvorimod Herrerne fik Lyset stærkt imod sig. Jeg saa fire Herrer:

Den første havde rødkruset Haar og udbrændte Øjne. Han gjorde et træt Indtryk. Jeg anslog ham til at være Tysker. Den anden var af eksotisk Hudfarve, havde krum Næse og sorte, lumske Øjne.* Den tredie var en stor, forædt Dansker, og ved den fjerde var der intet særpræget.

»Naa, det er Sundhedsstyrelsen,« tænkte jeg og sagde:

»Førend vi begynder paa Forhandlingerne, kunde d'Herrer maaske sige mig: Hvad hedder »Lever« paa Latin?«

Et bredt Grin gaar over den store, tykke Mands Ansigt: »Saa for Satan, dér fik De os sgu. Saa maa vi hellere lægge Kortene paa Bordet: vi er det tyske Politi. Har De Vaaben paa Dem? Hvad er det? der ligger to Patroner i Deres Lomme?«

* Jøde. Hammicken. Straffet Sædelighedsforbryder. Senere Chef paa Politigaarden, Efter 5. Maj, Vestre Fængsel.

»De er fuldstændig legale, det er Jagtpatroner.«

»Har De Vaaben?«

»Jal En Jagtbøsse i mit Soveværelse, en i Kontoret og en i mit Privatkontor, og jeg vil sige Dem, at det er godt, De er kommet om Dagen. Var De kommet ved Nattetid, var De blevet skudt alle fire.«

»Hvorfor det?«

»Aa, De spørger! Kaj Munk Bander — ved De lige saa godt som jeg.«

Han saa lidt træt opgivende paa mig, noget irriteret: »Naa, har De andre Vaaben?«

»Nej!«

»Vil De give Deres Æresord paa det?«

»Under alle Omstændigheder.«

Saa begyndte de en Eftersøgning. Den store, tykke Dansker tog sig af mit Skrivebord og fandt der nogen Korrespondance angaaende Jøder og deres Bagage og — desværre — mine kære smaa Erindringer, som jeg hellere maa fortælle Dem om, da de gjorde et stærkt Indtryk i Krigsretten senere hen, hvor man med alle Tegn paa Afsky kaldte dem mit »Museum«.

Det værste var en Pakke Cigaretpapir med smaatrykt Hetz mod Værnemagten, nedkastet fra en engelsk Flyvemaskine. (Man ophidsede Soldaterne imod den tyske Regering ved Oplysninger om, at Regeringen stjal Arven fra Enkerne. Dette forbitrede Tyskerne stærkt i de senere Retsmøder.)

Saa var der en Kopi af et Brev fra Dr. Best til Direktør Svenningsen. En Lægeattest for en Jødedreng, som skulde til Sverige. (Det var dog lykkedes os at faa ham af Sted uden Brug af Attesten.)

Granatsplinter fra Ryde Skov, hvor der var smidt 5 engel-

ske Bomber ned, og fra Rosenlund (hvor en Bombe havde ramt i 200 m's Afstand fra Gaarden og dog sagdes at have skadet for 50.000 Kr.)

En Stump Stof fra en Spærreballon, der drev hen over Saxkøbing. Et Stykke Gummi fra Brandballoner (hvoraf een faldt ned i Oreby, een ved Radsted Alderdomshjem og een ved Stubbekøbing. Brandballonerne var flere m³ store. Nedenunder hang en Sæk Træuld vædet med Parafin og forsynet med en Pose Krudt i Midten. Derunder var anbragt en Dunk Benzin og allerunderst et lille Antændingsbatteri.)

Endvidere var der et Par Flyveblade og Staniolstrimler, nedkastet fra Flyvemaskiner (for at borteliminere Tyskernes »Antipejlestraalere«, for at bruge en hjemmelavet Neologisme. Strimlerne var mørke paa den ene Side, blanke paa den anden.)

Et lille Stykke sort Gummilærred fra nedkastede, tomme, amerikanske Benzinbeholdere. (Min Dreng og hans Kammerat havde fundet det og skaaret Øjenhuller i det til Maske.)

Da Gestapo holdt det frem, sagde jeg: »Ja, det er ikke en Gangstermaskel«

»Nej, saa naive er vi heller ikke.«

»Det er en Stump af en Benzinbeholder.«

Saa var der desuden sprængte Aluminiumsdele fra Flyvemaskiner og et Stykke Stormsejldug fra »Ruth« af Marstal og en Splint fra »Heinrich« af Hamburg.

Skrivebordet er af Eg helt igennem, det har tilhørt min Far, som lod lave en hemmelig Skuffe bag to andre Skuffer. Den kan kun tages ud, naar begge de to første er udtaget paa een Gang. Den var den gamle meget stolt af, og han fryder sig sikkert i sin Grav over, at Gestapo ikke opdagede den, for deri laa det farligste — foruden en uskyldig Guld-

femkrone og en Hilsen til Børnene fra mig ved eventuel Død — en grøn Las Uniformstøj, som en østrigsk Soldat i Raseri havde revet af sig under Udraabet: »Heil Danmark! nu er jeg ligeglad, jeg vil ikke have med det Lort at gøre mere!«

Han blev slaaet ned, kørt til Berritzgaardlejren, men der siges, at der var saa meget Kammeratskab i dem, at han blev reddet ud af Klemherken.

Endelig fandt de en 8 Kr.s maskinskrevet Bog om, hvordan Gestapo faar fat paa Forbrydere og anvender dem i Gestapos Tjeneste, og den var jo ikke saa go'.

Og 2—3 illegale Blade.

Mens denne Undersøgelse staar paa, ryger jeg den ene Cerut efter den anden.

Den lille Tysker med det rødkrølede Haar og de trætte Øjne ligger paa Knæ og raver ind under min Divan. Da lyder et lille lykkeligt Jubelskrig fra ham, og de trætte Øjne faar Liv og straaler: »Ach! Fallschirm!« og alles Interesse samles nu om det, han haler frem: en Sejldugspose fuld af Sejldug og Tovværk. De to andre farer frem og trækker i den formodede Faldskærm, men de kan ikke faa den bragt i den rigtige Stilling.

Jeg siger ingenting, jeg morer mig. Saa træder den store Dansker til, ser paa det og spørger med et lille Blink i Øjet:

»Hvad er det da?«

»Kein Fallschirm!« siger jeg.

Den lille Tysker flyver op: »Was sagen Sie? Fallschirm?«

»Nej, saa sandelig, om det er en Faldskærm — det er Kuttersejlene til »Britta«.«

Der blev en lille pinlig Tavshed. Men lille, trætte Theodor har ikke opgivet Ævret, han dykker igen ind under den spændende Divan, og denne Gang dukker han frem med hele

Faynen fuld af Kortruller. Aber jertz! Nu *har* de da endelig Inspektøren, saa det forslaar. Bussede det før med Faldskærmen, saa maa *her* da være Beviser for hans Deltagelse i et større Komplot.

»Pst! Pst! Nich so schnell!« siger den store Dansker. »Inspektøren er Sejlsportsmand, det er Søkort.«

Det var Synd for den lille Mand, som var saa ivrig i Tjenesten. Men han fik Oprensning senere. I min Søn Thors Kommodeskuffe fandt han 2 Par legalt købte Soldaterbukser, som blev konfiskeret med det samme.

Mens alt dette stod paa, havde man givet mig Ordre til at lade, som om der intet var paa Færde, og passe Telefonen som sædvanlig.

Og saa ringer den! Det er Pastor Marcussen*: »Jeg vil lige fortælle Dem —« (det er senere opklaret, at han vilde fortælle mig, at lige nu stormede de Engestofte med 16 Maskingeværer for at fange Stamhusbesidder Wichfelds), men jeg afbrød Telefonsamtalen i Hast for at give ham en Advarsel:

»Jeg er i Forhør, jeg maa intet sige!« hvorpaa jeg lagde Røret paa.

Undersøgelsen fortsætter.

Et Øjeblik efter ringer Telefonen igen. Det er atter Pastor Marcussen, som vel ikke mener at have kunnet hørt rigtigt.

»Jeg maa intet sige! Farvell!«

Begge Gangene har Gestapo søgt at snappe Røret, men det er lagt paa, inden de naar det.

Telefonsystemet paa Anstalten er ikke af de smaa. Igenem Hovedkontoret er der Telefon til mit Soveværelse, mit

* P. M.. Vaabensted. Levede fra da af under Jorden til 4. Maj 1945, næsten hele Tiden i sin Præstegaard, der flere Gange blev undersøgt for Vaaben.

Privatkontor og til Bogholderens Hjem i Byen. Disse fire Telefoner er koblet sammen, Bogholderen hører derfor mine mærkelige Samtaler med Pastor Marcussen og ringer ind til mig for at blive orienteret om, hvorvidt jeg ønsker noget gjort. Min Svigersøn Botfeldt og Kontorist Petersen, kaldet lille Petter, har taget Gevæerne frem og er parat.

Bogholderen spørger i Anstaltstelefonen: »Bliver Sundhedsstyrelsen her til Frokost?«

»Du kan tro Nej!«

»Er der noget, vi kan gøre?«

»Nej.«

Min Datter har skyndt sig ind i Garderoben ved Siden af mit Privatkontor og har staaet der med Øret klemt mod Væggen. Hun har hørt Skuffer blive trukket ind og ud og enkelte Ord som: »Den har jeg faaet sendt med Posten.« Hun er ganske klar over, hvem det er, som er kommet, og skynder sig ind til Bogholderen, som ogsaa er fuldkommen klar over Situationen og ringer til Stiftamtmanden og spørger, om vi ikke skal alarmere Politiet.

Undersøgelsen fortsætter.

»Hvem Satan i hede Helvede har alarmeret det danske Politi?« raaber den store, tykke, danske Gestapomand, idet to Biler kører ind i Gaarden og tømmes for revolverbærende, uniformerede Politimænd.

Da sætter jeg mig ned og ler: »Ja, mig kan det jo ikke saa godt være, naar De har haft mig mellem Hænderne hele Tiden.«

Politimester Selsing og Politifuldmægtig Jørgensen slaar Døren op: »Hvad er her paa Færde? Vil De værsgo' legitimere Dem! Vi skal ikke have nogen Kaj Munk Historie her.«

Tyskeren først. Han viser frimodigt sit Legitimationskort

frem med Navn og det hele. Danskeren viser det skulende med Fingeren over Navnet.

Politimesteren forsøger at arrestere mig, men faar ikke Lov.

Der bliver derefter givet Ordre til at sende Bud efter Opsyn Jørgensen. Der bliver sendt flere velorienterede Bud efter ham, og det varer ogsaa længe, før han viser sig, men omsider er han der, vidende, hvad det drejer sig om og derfor »ren«, uden Blade eller andet forbudt. »Jacob Faldskærm« var blevet taget i Aarhus 14 Dage tidligere, og Aftalen mellem Jørgensen og mig var — under alle Omstændigheder — at vise Troskyldighed og Uvidenhed til den bitre Ende.

To Gestapomænd bliver sendt over i hans Lejlighed for at undersøge den. Det var Tyskeren og den store tykke Dansker, som tog til hans Hjem, fra gammel Tid kaldet »Epidemihuset«, hvor de væltede Brændestablerne for at lede efter Vaaben, tog alle Bøgerne ud af Reolen, bladede i dem og undersøgte de gamle Blade paa Loftet. Tyskeren blev hos Fru Jørgensen i Stuen, mens Danskeren gik med Alfred Jørgensen i Kælderen for at undersøge. Alfred Jørgensen gjorde en hurtig Bevægelse. I det samme blev Danskeren bange: »Rører De Dem, saa skyder jeg!«

Danskeren lagde en stor fed Haand paa Fru Jørgensens Skulder og sagde: »Har De nogen Vaaben, Fru Jørgensen?« Hun slog Haanden væk. Røre ved een skulde de da i hvert Fald ikke have Lov til! De fandt nogle illegale Blade, men sagde, at det ikke var af nogen Betydning.

Imens gaar Undersøgelsen videre her paa »Runddelen«, mit Hjem — et rundt Taarn —, op ad Trappen (Kontoret springer de over) og ind i Soveværelset, hvor de skeler lidt til en lang Sabelbajonet, der staar og vipper i Gulvet ved min Seng, og til Jagtbøssen paa Væggen.

Jeg staar henne ved mine Telefoner ved mit Hovedgærde, og pludselig husker jeg en Drøm, jeg gentagne Gange har fortalt min Kone:

To fremmede Soldater kommer ind i mit Soveværelse. De anholder mig, slæber mig ud i Gaarden, stiller mig op ad Muren, og paa det internationale Drømmesprog spørger de, om jeg afsværger min Barnetro. Saa drømmer jeg videre, at jeg tænker: »Du er jo Hedning, saa du har ingen Tro at afsværge, men du er nødt til at sige: Nej! for ellers falder du din Slægt og dine Forfædre i Ryggen. Altsaa: Nej!«

Bang! Geværsalven tordner mig i Ørene, idet jeg vaagner.

Mens denne Drøm rinder mig i Hu, ser jeg pludselig de to Gestapomænds Ansigter. Jamen, *det* er jo de fremmede Soldater.

Jeg finder det flovt, da de aabner mit Skab og roder i mit Undertøj og konstaterer den vilde Uorden i Flipper og Skjorter; men paa den anden Side kan man vel være temmelig ligeglad med, hvad saadan nogle tænker.

Min Kones Skuffe med Bibler, Salmebøger og kristne Brochurer kigger de meget nøje paa, men der var ikke noget illegalt dér.

Saa gaar de ind i Spisestuen, hvor Bordet staar dækket helt flot — ak jal det varer nok et Par Dage, inden jeg kommer til at spise dér — om nogen Sinde.

Min Søn Niels' Værelse er ulige interessantere. Det tager lang Tid at komme igennem. Der er elektriske Traade, Radiodele og mange kunstige Apparater, som jeg aldeles ikke er i Stand til at forklare, hvad er, og en meget interessant Sovepose; men ved nærmere Eftersyn viser det sig dog kun at være, hvad en 13 Aars Dreng almindeligvis leger med. Paa Bordet laa ganske vist Krigsudklip, men det kunde passere.

Derimod afsløredes den rette Aand i Dagligstuen. Kaj Munk her og Kaj Munk dér! I Kakkelovnen et illegalt Blad (som min Datter lige har faaet stukket derind). Al mulig Literatur saadan lige paa Grænsen finder de, men jeg erklærer: »Det er ikke illegalt.«

Saa brummer de og gaar videre.

I min Søn Thors Værelse fandt de altsaa legalt købt, dansk Soldatertøj, som de konfiskerede.

Loft, Kælder og underjordiske Kanaler, som jeg — hvis jeg tilhørte Gestapo — vilde have undersøgt mest omhyggeligt, interesserede dem ikke. Maaske havde de ogsaa rigeligt.

Imidlertid er Gestapomændene kommet tilbage fra Husundersøgelsen hos Jørgensen, og denne tages i Forhør:

»Hvor har De den Revolver fra, vi fandt i Deres Hus? Hvor har De den Faldskærm fra, der var der?«

Et lynsnart Glimt af Glæde i Jørgensens Øjne. Nu var de da paa gyngende Grund, for der er ikke nogen Revolver og har aldrig været Faldskærme derovre. Saa nu ved han nogenlunde, hvor han har dem. At han har haft en Logerende — efter Henvisning fra Inspektøren — det indrømmer han, men det han har haft saa tidt. Andet har han ikke paa Samvittigheden.

Alt dette har taget ca. 1½ Time. Imens har Bogholderen siddet tilsyneladende uvirksom paa Kontoret, men han har telefoneret til Stiftamtmand, Politi og andre Steder. Mærkeligt saa mange Skorstene, som begyndte at ryge rundt om i Byen! Der brændtes illegale Blade o. l.

Min Svigersøn og Datter og yngste Kontorist har ogsaa haft Patroner i de to Bøsser og holdt sig parat.

Da vi endelig skal til Vogns — Jørgensen skal med — faar jeg Lov til at telefonere til Stiftamtmanden.

»Det er Inspektøren, Hr. Stiftamtmand, jeg skal bort for et Stykke Tid og beder Dem om, at Bogholder Andersen maa blive konstitueret paa mit Til- og Ansvar.«

»Kære Inspektør. Vi tænker paa Dem. Gud være med Dem.«

En ordentlig Forsamling er vi blevet: 4 Gestapomænd, Jørgensen og jeg, 6-8 Politi, 3 Kontorpersonale, min Datter Tytte, 3 Sygeplejersker, 6-7 Plejere og flere andre. Alle faar et Haandtryk.

Saa stiger vi til Vogns.

Maa jeg prale lidt og sige, at de roligste af os alle var Jørgensen og jeg selv; men de siger, vi havde rødsprængte Øjne og var blege.

Hvor farer vi hen?

Ned ad Havnen til og holder lige uden for Oliedepotets Garage ved Sprøjtehuset (som jeg 8 Maaneder senere kørte forbi, idet jeg tænkte: Ak! hvor forandret! for da jeg kiggede ind ad de gennembrændte Porte, saa jeg alle Oliekompagniets Biler paa Rad og Række, men alle afbrændte. Det blev de, Aftenen før de skulde afleveres til Tyskerne. Branden var nemlig temmelig total, idet »ondsindede Bander«, Partisaner eller Kommuniste, havde proppet Sprøjtehusets Nøglehul til, og saa vilde Uheldet, at det elektriske Lys var i Uorden. Da de endelig fik transporteret Sprøjten til Havnen, skal Motoren have været i Uorden. Da de omsider fik Vand, var Slangerne utætte. At der kan eksistere saa megen Ondskab i Verden!

Alt dette skete, mens jeg sad i Vestre.)

Der holdt foran Sprøjtehuset en tysk Personbil og en tysk Militærvogn med Sejldugsovertræk, den lignede nærmest en Fragtbil, men sortladen. Jeg har aldrig kunnet lide dem og

kan det mærkeligt nok slet ikke nu, skønt jeg dog har nydt nogen Gæstfrihed i deres Indre.

Hvor Godtfolk er, kommer Godtfolk till siger man. Stiligt bliver jeg modtaget af Fru Stamhusbesidder Wichfeld*, Herr Stamhusbesidder Wichfeld og Søn. Desuden af en Dæl unge Mennesker, endnu ukendte Navne, indtil de en skønne Dag staar med fede Typer i alle Landets Blade.

»Unterhaltung verboten! Fluchtversuch—rücksichtslos geschossen (Samtale forbudt. Ved Flugtforsøg skydes hensynsløst),« brøler en tysk Soldat. Selvfølgelig er vi flankeret paa alle Leder og Kanter af Soldater med Maskingevær, Revolvere og Fanden og hans Pumpestok.

Saa skrider vi. Vi skal nemlig kun til Nakskov for at forhøres og kommer jo sikkert hjem til Aften igen! »For de er jo i Grunden rare og søde, og vil jo kun have nogle enkelte Oplysninger af os. Vi har jo faktisk næsten ikke gjort noget.«

»Ak ja!« tænker jeg. »Naar Krokodillen ynksomt græder, den allersnarest Folk opæder. Ja, I er søde, ingen af jer!«

Vi skal kun til Nakskov for at forhøres. Vi standser lidt i Vaabensted, man havde vistnok tænkt sig at tilbyde Pastor Marcussen fri Transport til Nakskov; men det har formodentlig ikke konveneret hans Velærværdighed, for han var der ikke! Saa fortsætter vi til Maribo. Formentlig her har Stiftstidende, der jo er allestedsnærværende, ladet sig repræsentere ved Journalist Grant — det husker jeg ikke saa nøje, maaske kom han først til i Nakskov. I hvert Tilfælde beordrer Fru Wichfeld Fartøjet til at holde og sender en tysk Soldat ind hos Qvade for at købe Cigaretter. Vi faar en, alle vi danske.

Saa fortsætter vi uden videre Oplevelser i graat, trist Vejr.

* Død 27. 2. 1944 i en Lejr Vest for Kottbus. Underernæring og Lungetuberkulose.

Da vi naar frem, er det allerede ved at blive mørkt. Vi kører gennem Nakskov og bliver gelejdet ind i en Barak med Ordre til stadig ikke at sige noget til hinanden, men jeg kan jo ikke dy mig og spørger Grant: »Hvad har De lavet?«

»Konfirmationsssangel« ,

Men straks er der en Tysker. Saa kommer vi i Forhør enkeltvis.

Stamhusbesidderen sidder tryk med en god Samvittighed, hans Frue, senere blandt Kammerater kaldet ved Fornavn Monica, kold og uberørt, Sønnen synes ogsaa at være uberørt af Stundens Alvor.

Alle vi andre temmelig alvorlige.

Fru Wichfeld har vist været inde til Forhør et Par Gange og maa nok paa en eller anden Maade have underrettet Manden, for jeg kan se paa ham, at den bliver mindre og mindre go'.

Saa er det min Tur. Lige saa høfligt, som om det var dansk Ret, eller snarere mere, bliver man budt Stol. Saa begynder Forhøret. Der skal ikke være nogen Tvivl om Personalia, man begynder med min Bedstefar, min Far, min Mor, mig selv, Opdragelse, Skolegang, Kostskole, Studentereksamen, medicinsk Student, akademisk Skyttekorps, Rejse til Østen, Giftermaal — »Aus dieser Ehe kamen fünf Kinder. (Ud af dette Ægteskab kom 5 Børn.)« Et anerkendende Smil glider over Kriminalraadens Ansigt. — Opholdet i Østen, Singapore — det maa jeg ikke kalde den, den havde faaet nyt japansk Navn. Men da end ikke Kriminalraaden kan huske det nye Navn, enes vi uden Fornærmelse om at kalde den ved det gamle — Hjemrejse til Danmark, Ansættelse som Fuldmægtig paa Anstalten i Saxkjøbing, Inspektør og Forstander fra 33.

Saa kan vi begynde paa det egentlige. »Herr Nielsen, i Juli-August Maaned 43 er en engelsk Faldskærmsagent ved Navn Jakob Jensen en Aften i Tusmørket kommet cyklende til Deres Anstalt ledsaget af Pastor Marcussen, Vaabensted.«

»Ein Moment, Herr Kriminalrath! das stimmt nicht! jeg har ikke truffet nogen ved Navn Jakob Jensen, og Pastor Marcussen er ikke kommet kørende sammen med nogen.«

»Jol« siger Kriminalraaden, idet han lægger Hænderne paa sine Papirer, »vi har Oplysninger om, at De har skaffet Faldskærmsagenten Logis hos Deres Opsynsmand, Gartner Jørgensen, »Epidemihuset«, Saxkjøbing.«

»Pastor Marcussen er ikke kommet cyklende til mig med nogen Mand, og jeg kender ingen ved Navn Jakob Jensen.«

Denne Udtalelse ser ud til at være Kriminalraaden ubehagelig, saa jeg maa nok hellere hjælpe ham paa Gled for at bevare Sandfærdighedens Skin over mig, saa da han spørger igen, kan jeg glæde ham med, at jeg har skaffet en Mand ved Navn Jakobsen Tørvearbejde hos Godsejer Prahl, Fælleseje, og Logis hos Opsyn Jørgensen.

Men Agenten sagde: »Der Inspektor wusste, dass ich illegal war, sondern nicht dass ich Fallschirmsagent war. (Inspektøren vidste, at jeg var illegal, men ikke at jeg var Faldskærmsagent.)«

»Det havde jeg overhovedet ingen Anelse om.«

»Naa, Herr Nielsen, sig nu hellere Sandheden. De er jo dog kun en ganske perifér Person i denne Sag. Der vil jo næppe ske Dem noget, naar blot De siger Sandheden.«

Jeg kan imidlertid ikke glæde ham med mere. Saa begynder vi paa, hvad jeg kender til Fru Stamhusbesidder Wichfeld. »Alle kender hinanden paa Lolland,« svarer jeg, »og Wichfelds Far har tilmed været Direktionsmedlem paa Anstalten.«

»Har De nogensinde været derude?«

»Ja, min Kone og jeg har een Gang været der til Te, og Wichfelderne har een Gang set Anstalten.«

»Har De talt Krig og Sabotage med Fru Wichfeld?«

»Selvfølgelig. Jeg har overhovedet ikke talt med Mennesker om andet siden 1939.«

»Hvor lang Tid har De kendt Pastor Marcussen?«

»8 Aar.«

»Hvordan er hans Instilling?«

»Der er vist ikke nogen Tvivl om, at han er tyskfjendtlig, det kan De roligt skrive, at jeg ogsaa er.«

»Sie haben zwei Juden versteckt. (De har skjult 2 Jøder.)«

»Nein, nicht versteckt. Jeg har aldeles ikke skjult de to unge Jøder, de boede aabenlyst hos mig.«

»Men hvis Gestapo var kommet, vilde De have skjult dem?«

»Natürlich.«

»Hvad gjorde De med dem?«

»Sendte dem til Sverrig.«

»Hvordan bar De Dem ad med det?« (For alt i Verden maa jeg ikke røbe Biskoppen*.)

Derimod er Hotel Phønix-Affæren camoufleret. Hvis de ikke faar en plausibel Oplysning her, revner Ballonen. Altsaa lyder Svaret med Appel:

»Afleveret dem paa Værelse 6, Hotel Phønix, Nykøbing Falster!«

»Hvorfra vidste De det?«

Saa lo jeg: »Det vidste hele Lolland-Falster.«

Det lille Stikkeri faar jeg nok Vorherres og de unge Lægers Tilgivelse for, thi Værelset var dækket med falsk Navn, Damesko udenfor og Damehat paa Bordet. Og saa mange

* Biskop Niels Plum var Storeksportør. En Aften skal der bl. a. være kørt 120 Jøder ud af hans Gaard til Hesnæs eller Næsgaard paa Vej til Sverige.

Hundrede Jøder har passeret gennem det Værelse, at jeg aldeles ikke har noget Samvittighedsnag.

»Har De ikke hjulpet andre Jøder?«

»Næ-næ, Næ-næ.«

(Man skal jo omgaas Sandheden lidt varsomt i disse Tider, ogsaa dén har en Tilbøjelighed til at eksplodere mellem Fingrene paa En.)

Jødernes Navne og Adresser maatte jeg opgive, de fremgik forøvrigt af Brevet, man fandt i mit Skrivebord. Men da de befinder sig i bedste Velgaaende i Stockholm, gør det jo heller ikke saa meget.

»De illegale Blade?«

»De er kommet anonymt til mig med Posten.«

»Næstel« Saa er det altsaa forbi, og jeg skynder mig at sige til Afslutning: »Jeg formoder, at De lader min Opsynsmand Jørgensen gaa. Er der begaaet en Fejl, er det i hvert Fald paa mit Ansvar.«

To Gange senere forsøgte jeg mig i samme Retning, men uden Resultat.

Det er mørkt nu, Klokken er noget imellem 17 og 19, og ingen af os har faaet andet end Morgenkaffe paa denne Dag. Saa rejser Fru Wichfeld sig og spørger, om det er muligt at faa noget at spise. »Doch! doch!« Det varer kun et Øjeblik, saa er der svingende Fade fulde af gode danske Varer: Humbler af Rugbrød med røget Skinke, centimetertyk, som Paalæg. Umuligt at bide igennem, men ved Hjælp af to Hænder og friske Tænder kan det files fra hinanden i Strimler og synkes med lidt Held. Dog skal man ikke trække bak i den ene Ende, naar man har sunket, for det giver Kvælningsfølelser. Der er en Stemme inden i mig, som siger: »Træn!« Ja, det er nok bedst at gaa i Træning.

Der spises paa Stedet i Barakken. Man gør sig Umage, men

det falder ikke let, selv om Appetitten er til Stede. Selv til Søs er man ikke indrettet paa saa meget Sparta.

Endelig er vi færdige, og saa var det altsaa, vi skulde hjem til Saxkøbing! Men det er vi efterhaanden klare over alle sammen, at nu gaar Turen til »Hotel Vestre«. Forbistret koldt er det, og jeg maa ulejlige Herskabet allerede ved Guldborgbroen, hvor jeg allernaadigst faar Lov til at træde af paa Naturens Vegne med to Maskingeværer i Ryggen.

Fru Wichfeld, vor eneste Dame, kørte med udsøgt Galanteri foran i Personbil, saa Blufærdigheden blev ikke krænket. Senere hen har jeg nogle Gange hilst paa Monica, chevalesk med Potten i Haanden paa Galleriet i »Hotel Vestre«, naar jeg har været ude at slaa den ud.

Stamhusbesidderen og Sønnen blev frigivet i Nakskov; men Irlænderinden, Fru Monica Wichfeld, maatte med og nyde den Ære at sidde sammen med de Herrer Gestapo, mens vi andre maatte tage til Takke med menige tyske Soldater og kun en enkelt Gestapoherre.

Hvor var det koldt! Fru Wichfeld havde moderligt laant mig sit dejlige Tæppe, hvad flere af os var *meget* glade for. Vi delte det jo.

Det var ikke meget, vi tillod os at sige til hinanden paa den Køretur. Kun gav vi hinanden Puf, naar vi kørte forbi de kendte Steder, som Vaabensted og Saxkøbing. Jørgensen og jeg sad sammen. »Det er strengt for vore Paarørende derhjemme,« tænkte vi. For os var det ikke saa strengt. Et vist Spændingsmoment gør sig gældende, idet man sidder og planlægger Sagen og sørger for at være forberedt paa de kommende Situationer.

Paa Storstrømsbroen maatte jeg ud igen med Maskingeværer i Ryggen. Denne Gang varer det længere, da vi alle skal af. Ja, den Storstrømsbro har nogle Minder allerede.

Sjove og sære Ting. Jeg opmuntrer mig selv med at tænke paa dem, mens vi kører i den sorte Sejldugsvogn:

— — Vi kører gennem Bommen paa Falstersiden.

Det var i Efteraaret: en ung Læge ringer ud til Anstalten, og min Nattevagt telefonerer ud til mig hos Pastor Marcusen i Vaabensted, hvor min Kone og jeg var ude for at fejre hans Studenterjubilæum, om jeg ekspres vil komme hen til Dr. Nielsen i Saxkøbing. Klokkeren var ca. 10. Vi cykler alt, hvad vi kan, og træffer den unge Københavnerlæge. »Den er gruelig gal,« siger han, »der er nogle paa Falster, der ikke er retvendte, og jeg skal til København nu med det samme til en højtstaaende Politimand, der skal give sin Ordre inden ret mange Timer, ellers sker der store Ulykker, for vi har en stor Jødetransport ude. Med Toget kunde jeg komme sikkert ind, men der gaar ingen Tog før i Morgen tidlig, og Bil eller Cykel over Storstrømsbroen tør jeg ikke tage. Kan De skaffe mig over?«

»Jol!« Jeg ringer hjem til Anstalten til Afdelingssygeplejerske Frøken Christensen: »Det drejer sig om »Kongen«, »Skarpretteren« ovre paa »Højen«, han er pludselig blevet meget eksalteret, og vi maa have ham til Oringe inden Aften.«

»Jamen Inspektør dog, han ligger og sover den sødeste Søvn. Jeg kommer lige derovrefra.«

»Gør blot, som Far siger, men *straks*. Og i hans Dagligtøj.« (Han passer Kornmøllen paa Gaarden og er derfor helt pjerrothvid i sit Dagligtøj.)

Saa ringer jeg til Overlæge Askgaard, Oringe. »Maa vi komme med en Patient, der er meget rasende?«

»Ja, hvad fejler han?«

»Han lider af en Sygdom, der hedder: Sat sapienti (nok for den forstandige. Underforstaaet: Spørg ikke mere!)«

»Ja, saa maa De komme med ham.«

En sikker Vognmand ankommer. Den unge Læge paa den ene Side, Eilersen, uniformeret Nattevagt paa den anden og »Kongen« i sit melhvide Tøj i Midten. Alle Papirer i Orden.

»Kongen« er ganske desorienteret: »Nu har jeg ført et hæderligt og sædeligt Liv, og saa er Takken den, at jeg skal føres bort og halshugges.«

»Det gør mig ondt for dig, kære gamle »Skarpretter«; men det er nu din Krigsandel.«

Vi har kendt hinanden i mange Aar. Han plejer at sige til mig: »Min gode Mand, du ved, vi har regeret her i mange Aar, og Godset her tilhører os.«

Vi holder ved Bommen paa Falstersiden og trutter hysterisk, da det jo er en »meget farlig« Mand, vi har med, saa vi vil gerne hurtigt frem. Der holder et Par Vogne foran os. »Woher kommen Sie?« spørger den tyske Vagtsoldat. »Geisteskrankheitshospital in Saxkøbing und fahren nach Oringe Geisteskrankheitshospital mit einem Patient, der sehr exaltiert und gefährlich ist.«

»Sie müssen einen Augenblick warten.«

Vi skal vente — heldigvis.

Nord fra kommer i dette Øjeblik en Ambulance. Bommen gaar ned, Ambulancen holder. Ud træder en Zonechauffør og to høje unge Mennesker i lyse Støvfrakker. Der bliver Palaver derovre, Zonemanden kan ikke Tysk, og de to høje Herrer kan ikke eet Ord Tysk — siger de.

Jeg gaar derover og spørger: »Was ist los?«

Det er en sindssyg Patient fra København, der skal til Sindssygeanstalten i Saxkøbing (»Av, den er ulden,« tænker jeg, »eller rettere rent oplagt, for jeg har jo hverken modtaget Papirer eller Besked, og man kører ikke fra København forbi Oringe med en Patient«). Jeg ser op paa de to unge Mennesker, men trækker hurtigt Øjnene til mig. For

det var to unge Læger, som jeg Kl. 11 samme Dags Formiddag havde konfereret med i Nykøbing Falster angaaende en Jødetransport. Og nu kom de ved Midnatstide i Ambulance fra København. Zonemanden er bleg og sveder.

Han har hørt, jeg kan spreche et Par Ord, og siger derfor: »Kan De ikke hjælpe mig? jeg har en meget syg Mand, som jeg maa ha' frem snarest.«

Jeg sprecher saa med den unge Tysker: »I Ambulancen ligger en meget syg Mand, der snarest mulig skal have en Indsprøjtning, ellers dør han.«

»Ach sol ja, saa maa De køre med det samme.« Men netop i dette Øjeblik kommer en noget ældre Soldat og siger til Vagtsoldaten. »Hvis du lader den Vogn fare igennem, er det paa dit eget Ansvar, for du kan da se, der er Lusk i det Foretagende.«

Saa fik Chaufføren Ordre til at vente, til en Officer kunde blive tilkaldt.

Men da skred jeg ind med stor Kraft: »Unge Mand! hvis den Patient i Vognen dør, saa er det Deres Skyld, og saa indberetter jeg Dem til Overkommandanturen i København.«

»Durchfahren!«

De er ikke sene til at parere Ordre. Ambulancen durchfor, og den unge jødiske Doktor Henriques gled over til Sverige samme Aften fra Grønsund.

Gamle »97« — vor trofaste Ford — har gaaet ca. 400.000 km i al Slags Vejr, og der var et af Anstaltens Direktionsmedlemmer, der engang paastod, at det eneste, der ikke var erstattet, var Haandtaget i Døren; men det menneskelige Legeme fornys jo ogsaa i Løbet af 7 Aar, og »97« er 15. Det er en dejlig gammel Vogn, den lyster mig til Punkt og Prikke, men rasle gør den, og ose gør den, og hoste gør den.

En Dag fik vi tilsendt en lille Notits fra et jydsk Blad med Overskrift: »Han kendte Bilen«:

Fra Arbejdsanstalten i Saxkøbing var der forgangen undveget en Mand. En større Eftersøgning blev sat i Gang. Inspektøren kørte ud i Anstaltens Bil, og Politiet eftersøgte ham i en anden. Manden gaar paa Vej mod Nykøbing ved Thoreby og hører den kendte Lyd af Inspektørens Bil, der kommer hostende, hvorpaa han skyndsomst springer i Grøften og gemmer sig, men tager sig ikke i Agt for, at Politiet kommer 300 m bagved og napper ham, da han atter vil op af Grøften. — Han kendte Bilen.«

Saadan er altsaa »97«. Og saa kan den knalde som et Maskingevær. Naar man i fuld Fart lukker for Tændingen og tænder igen, kan den udstøde et eller flere Knald af Styrke fra Geværskud og opefter.

En Dag har vi Besøg af Direktøren for Særforsorgen, Fenger, og hans Kontorchef, nuværende Direktør i Særforsorgen, Leuning, og Økonomiinspektør Andersen. Efter Inspektionen af Anstalten kører jeg dem til Stege Anstalt. Nu har Fenger i sin Tid været Chef for akademisk Skyttekorps og min Overordnede. Jeg husker grant en Bemærkning, han raabte foran Fronten med mig som Genstand: »Naada, han! lange Zwiebel, ka' han staa ret, naar jeg taler til ham!« saa jeg havde jo noget at hævne — i al Venskabelighed, for Fenger var en pragtfuld Skytte og Kammerat.

Da vi paa Storstrømsbroen passerer »Storkereden*», som Englænderne forøvrigt nogle faa Dage forinden havde gennemhullet, saa der efter Sigende døde 8, lukker jeg for Tændingen og tænder igen. »97« maa have været ekstra deutschfeindlich den Dag, for den nøjedes ikke med eet Knald, men udstødte en hel Serie høje Drøn. En tysk Vagt river Geværet

* Maskingeværreden bygget paa Toppen af Broens Midterbue.

fra Skulderen og kigger sig omkring. Mandskabet i »Storkereden« farer til Kanonerne, og de to Antiluftkanoner forude ved Restaurant »Storstrømmen« bemandedes ekspres.

»Saal« tænker jeg, »nu har du vist leget nok, i hvert Tilfælde for i Dag, for det her slipper du vist ikke godt fra.« Men det gaar ikke op for Tyskerne, hvorfra Skuddene kom, de kigger blot hele Horisonten rundt. Ingen i Bilen siger et Ord, »97« er ogsaa faldet til Ro.

Men da vi kører ind over Torvet i Vordingborg, frister Skæbnen mig atter over Evne. To tyske Kompagnier kommer marcherende ned ad Bakken. Nu havde jeg lige lovet mig selv ikke at lave mere, men alligevel — dette her er for fristende! Og saa fik de et Skud med ekstra lang Sluknings-tid. Det var nærmest et Kanonskud, og Lydpotten revnede. Takten gik af Kompagniet med det samme, nogle raabte, og nogle sprang ud til Siderne — men saa fløjtede den unge Løjtnant, og saa stemte de i med en vældig Sang: Deutschland, Deutschland über alles. Roen var genoprettet, og Fremrykningen fortsattes planmæssigt.

Da sagde Fenger: »Hør, Inspektør! De bærer Dem fuldstændig forkert ad!«

»Naal« tænkte jeg, »nu faar du en Ballefuld, der bliver værre end Zwiebelen, og du har ogsaa fortjent den.«

»Inspektør, en anden Gang skal De fylde Udblæsningsrøret med Sten og Grus og vente med at skyde, til De er kommet forbi!«

En anden Dag kører vi til Oringe med en Patient. Da vi passerer »Storkereden«, ser vi forude ved Storstrømsrestaurantens Kanonstillinger, at Tysken øver sig med Antiluftskytset. Man fyrer paa Kalvø en 1200 m mod Nord med selvlysende, røde Granater. De er ca. 2 Sekunder om at naa

Kalvø. 2 Sekunder er en lang Tid, derfor ser det ud, som om de sejler gennem Luften. Det er meget interessant. Vi gaar ind og faar et Glas Øl, og mens Øllet kommer, driver vi hen til Kanonstillingen. Ikke var jeg Lollik (oven i Købet stammende fra de Frejlev Bønder, som drillede Lensmanden paa Aalholm, saa de tilsidst blev straffet med en Bøde paa 22 hvide Øksne med røde Øren. Den 22'nde havde de ikke kunnet skaffe, hvorfor de *maled* dens Ører røde, men efter første Regnvejrst bestemte Kongen, at de Frejlev Bønder til evig Spot skulde kaldes de Frejlev *Skalke* med de røde Ører), nej, ikke var jeg Lollik, om jeg ikke benyttede Lejligheden til Drilleri her, og med en meget imponeret Mine spørger jeg, idet jeg betragter Skuddene, som nu gaar lige op i Vejret: »Bitte schön, Herr Kommandant« (han var kun Gefreiter) »wie hoch können Sie scheissen?«

Det giver et Ryk i ham og Soldaterne, for der er paa Tysk samme Forskel mellem *scheissen* og *schiessen* som mellem de danske Ord skyde og sk . . . , saa jeg har altsaa spurgt: »Hvor højt kan De sk . . . ?«

Tyskerne ser strengt vurderende paa mig, men da mit Udtryk tydeligt viser, at jeg hører ind under Taabeparagraffen, svarer de den dumme Däne høfligt: »Drei Kilometer!«

»Gut! gut! famos! famos!«

Og vi skiltes i dybeste Alvor.

Og saa var der den Gang den unge Læge kom til mig og sagde: »Vi har Masser af Baade i Aften fra Falsterkysten, men ingen Jøder at putte i dem; men det har Dr. Køster fra Bispebjerg Hospital. Kan De ikke ordne det, Inspektør?«

Kl. halvfjere Eftermiddag gaar Telefonsamtalen igennem: »Goddag, Dr. Køster, det er Inspektør Nielsen, Sindssygeanstalten, Saxkøbing. Kan glæde Dem med, at de Patienter,

De har indstillet, har vi nu Plads til. De kan blot køre op til den sædvanlige Afdeling, men husk: vi lukker Kl. 6.«

Efter hvad jeg har ladet mig fortælle, røg der Kl. 6,15 4 Ambulancer propfulde af Jøder — Babul Babu — over Storstrømsbroen ned til Næsgaard ved Grønsund, hvor de slap over samme Aften.

Og Frk. Næsbye, Afdelingssygeplejersken for vor Kvindefdeling, som i specielt Ærinde sonderer Terrainet, om Broen kan passeres uden Undersøgelse. — —

Og Sejlturen under Broen med Familie — — —

Kommer du nogen Sine mere ud at sejle?

Kommer jeg nogen Sine ud fra Vestre mere?

*

Megen Udsigt har vi ikke i Karossen, vi kan kun se agterud, men vi er dog klar over, da vi passerer Køge, og da vi kører ind i Københavns Gader.

Saa svinger vi ind gennem Portene i Vestre Fængsel. Der er mange Formularer selv for Gestapo, før der tilstedes os Adgang.

»Absteigen!«

Saa gaar Inderporten til Fængselsbygningen op, og dér staar vi med Maskingeværer paa Siderne og bagved. Een for een bliver vi lukket ind og staar nu med en tysk Soldat i et Abebur inden for Porten, og dette Bur er laaset med Jernkæde og Laas. Altsaa et Slusekammer. Vi bliver stillet op langs Væggen og faar Besked paa at vente.

Her kunde vi dog for første Gang sige et Par Ord til hinanden, og jeg afleverer mit Tæppe til Fru Wichfeld.

»Nej, Inspektør, behold det, De trænger mere til det end jeg.«

Fru Wichfeld havde eet foruden. Jeg blev siden mere taknemmelig for det Tæppe, end jeg i det Øjeblik troede muligt.

Senere har jeg faaet det foræret af Stamhusbesidderen efter en Memorial Service for Fru Wichfeld i Engestofte Kirke.

Er det en stor Kirke, man er kommet ind i? Lang er den, og Ekko er der.

Mange Etager — 4, Gallerier løber langs Siderne og mellem hver Etage er udspændt et svært Staaltraadsnet for at de arme Jækler (i Fredstid danske Straffefanger) ikke skal tage den paa Hovedet og derved snyde Justitia og Samfundet for en Straf.

Der er tykke, dobbelte Vægge mellem Cellerne, naar jeg at konstatere i et Glimt, der er Terrazzogulv i Cellerne, det samme som Cementgulv.

Soldater med Maskingevær og Revolver i Bæltet ses rundt omkring, en højere Underofficer kaldet »Meister«, Wachtmeister, Anstaltslederen, farer rundt og udsteder Ordre med Fistelstemme. Han forekom mig at være en noget eretisk Herre, »hysterisk« i populær Betydning, og saa viste det sig senere, at han bare var hundeanst for Gestapo. Naar Gestapo forlod »Hotellet«, faldt han omgaaende ned paa Jorden, smilede og prøvede paa at sige Vittigheder og klappe Folk paa Skulderen. Man kunde ligefrem se paa ham, at han gik og fundede over, hvad Danskerne egentlig forstod ved Humor, og forsøgte sig i den Branche. Maa-ske havde han hørt, at Tyskerne efter Krigen vil oprette et Professorat i Humor.

Efter en rum Tids Forløb er vi ført ind i Protokollerne med Alder og Beruf (Stilling), og saa bliver vi fordelte ud

til Cellerne. Jeg nikker venligt Godnat til Fru Wichfeld, Jørgensen og de andre Kammerater.

»Zwo, zwo und siebzig!«

Zwo maa jo altsaa betyde to.

Det bliver altsaa »Dronningens Kvarter«, anden Sal, Kahyt 272, for at holde os til det Sømandssprog, som vi holdt af at bruge derinde.

Senere hører man, at zwo har afløst zwei i Hæren efter Ordre, idet zwei og drei kan forveksles.

Døren smækkes — Nøglen stikkes i, drejes om, Slaaen skydes for: Knald! Bang! Tju!

Det er den kære, kendte Lyd! Den bliver det i hvert Tilfælde.

Endelig er man hjemme! Værten modtager mig med et stort Smil og et: »Velkommen!«

Han præsenterer sig for mig med sit rigtige Navn og sit Nom-de-guerre. Dette sidste var ikke »Kvik«*, saa lad os kalde ham det.

Han har været her en Maaned, og de sidste 10—12 Dage har han været alene, han er nærmest lykkelig over at faa en Kammerat. Københavner med K, 190 cm høj, jeg er 192, han ca. 180 Pund — jeg 185. Vi fik hurtigt Navnet »Moppe-drengene«, det var en Kompliment, vi saa ret antagelige ud.

En rigtig Københavner, levende, alert og med en vis savoir vivre. Men vi er forsigtige over for hinanden. Hvem ved, om ikke den anden er Stikker? Saa vi betror hinanden nøjagtig, hvad der staar i vor Rapport fra Vornehmung, og ikke et Ord mere. Snakken gaar ustandselig. Fængslets Dagsorden studeres, og Klokken bliver to, inden vi sover. Man sover forbavsende godt paa sin Halmsæk.

Knald! Bang! Tju! og Lyset tændes. »Aufstehen!« Saa er

* Efter 5. Maj har Bob = Mogens Jarset telefoneret til mig.

det med at komme op. Der er Haandvask i Hjørnet med rindende Vand, som kommer, naar man trykker paa en Knap, man skal holde paa den hele Tiden; men Kvik har forlængst skaaret en Pind til, saa Knappen kommer i Klemme og Kummen fyldes automatisk, indtil vi tager Pinden ud. Intet modstaar vort tekniske Snille! Og Kvik har været mange Ting, ogsaa noget med Højspænding. Han kan i det hele taget meget, Kvik, føre Motorbaad med 50 Knob (ca. 93 km) i Nattens Mulm og Mørke, køre Motorcykel, har Sommerhus ved Sjæls Sø, sprecher Deutsch, kan alle mulige Kortkunster, Don Juan, god Dansker, utrolig til at »flytte Mad«, som vi siger paa Lolland, god Kammerat og vistnok efter Tyskernes Mening hjemmehørende i de højere Rangklasser. Selv er han klar over, at han har »røget Cigaren«, saa er der ikke noget at sige til, at han »maa drikke Mosten«, selv om den er bitter. Han har en pragtfuld, gammel Mor med aandelig rank Ryg, der kæmper for Danmark og sin Søn saa ihærdigt som nogen. Flot Kæreste, smart i mange Retninger. Jeg er imponeret over, hvad hun kan.

Og sikken Mad de to sender!

Vi er hurtigt klædt paa, for »Toilette med Potteudslugning« kan komme i Løbet af et Kvarter eller en Time, og den sukkerløse Te eller Kaffe med Rugbrød ad libitum kan ogsaa være der hvert Øjeblik.

Toilettegangen er Dagens Clou!

Knald! Bang! Tju! »Toilette«. — Klokken er halv seks. Den, der har urineret mest, bærer Potten. Det er mig. Saa skrider vi ned langs Galleriet, der er altid lidt Kludder i Foretagendet, saa man kan faa en halv Snes Sekunder med andre Fanger. Det er aabenbart nøje gennemtænkt, hvad der skal siges, for Ordene falder klart og koncist og kort. En Cigaret eller et Skud eller en Las Avis skifter Hænder. Toi-

lette besørges, Potten skylles. Og saa hjem igen med Dagens Udbytte.

Naa, saa faar Kvik alle de sidste Krigsnyheder, Sabotager og hvad der iøvrigt er af nyt; men det er hurtigt gjort.

Knald! Bang! Tju! »Fertig machen zum Ausgang!« Saa gaar der et Kvarter.

Knald! Bang! Tju! Ud ad Lemmen, 15 Skridts Afstand. Parvis. Ned ad Trappen og ud i »Stjernegaarden«. Den har et Taarn i Midten med en lille Gang uden omkring, og fra denne Gang straalder Løbegaardene ud som Radier, hver Gaard er ca. $1\frac{1}{2}$ m \times 15 m \times 5 m. I den brede Ende er der Tag over. Murene er af knudret, graa Beton, og i den brede Ende af Løbegaarden en fastnaglet Gitterport, mellem hvis Tremmer man kan stikke Hænderne, men ikke Hovedet ud. Her har danske Spasmagere skrevet med Rødkridt: »Nicht auslehnen!« Og i andre Gaarde: »Læn Dem ikke ud!«

Fra Himlen var man stængt ude ved et bastant Staaltraadsnet.

Betonvæggene var brudt af rødmaledede Jernbjælker, og her stod Oplysninger i lange Baner med forskellig Skrift:

»En Stikker angiver en uskyldig som Sabotør. N. N.«

»Jeg, Claudius!«

»Kid.«

»Herold Svarre —« og saa en Dato. (Da jeg Maaneder senere gensaa denne Løbegaard, havde en Kammerat skrevet under Svarres Navn: † 6/6 44*.)

»Kys til Pie,
om 14 Dage er vi frie.«

(Men ak, lille Lisbeth Baastup, jeg husker, jeg tørrede en Taare af din Kind paa Dagmarhus, da du hørte Monicas og

* Henrettet 6. Juni 1944.

de andres Dødsdom og selv fik du mange Aar, — det blev lange 14 Dage.)

»Nu har vi siddet i 52 Dage og endnu ingen Dom,« stod der ogsaa.

Ovenover er der eet ustandseligt Drøn af Skolemaskiner. Vi har $\frac{1}{2}$ Time. 15 m frem og 15 tilbage. 90 Skridt i Minut-tet — vi regner ud, hvor mange km det giver. 60 m i Minut-tet, $60 \times 30 = 1,8$ km. Dagens Motion.

Nogle Maaneder senere prøver man at regne ud, hvad 2 Aar $\times 1,8$ km vil give. 1314 km.

Vi ved, at vi ikke maa læse, hvad der staar paa Murene; vi iagttages baade fra Taarnet, Rundgangen og fra den modsatte Ende nu og da, saa derfor læser den ene, mens den anden spejder. Vi lukkes nemlig ind i Gaarden sammen med vor Cellekammerat, og uvilkaarlig slaar vi Trit, saa langt Løbegaarden tillader. Da jeg senere blev syg, fik jeg Lov at sidde paa en Sten.

Saa er Gaardturen forbi, Tremmelaagen gaar op, vi vandrør rundt til Udgangen af Stjernegaarden. Der, 15 Skridt fremme, gaar vor Nabocelles Beboere. Men idet vi gaar op ad Trapperne, har vi Udsigt bag ud, og kan se de næste 4 Par. Der er ikke noget med at standse. Og saa svinger vi ind i Cellen og diskuterer Gaardturens Udbytte.

Saa har vi Ro til Kl. ca. 12.

Endnu har vi ikke faaet Spillekort, men vi har da graat Papir og Blyant, og Kvik tegner hurtigt et nydeligt Spil Kort og tæver mig saa grusomt i »66«, saa det snart taber Inter-essen, for i Kortspil er jeg lige saa god som rede Penge, siger min Bror.

Nej, vi maa hellere forsøge med andre Ting. Jeg ryk-ker Stolen frem (vi har kun den samme), Kvik sætter sig til Rette paa Briksen, og saa holder jeg et Foredrag paa halv-

anden Time for ham om Sindssygdом, dens Væsen og Behandling. Jeg begynder som sig hør og bør med: Mine Damer og Herrer — og Foredraget efterfølges af Diskussion.

Det er mig en virkelig Fornøjelse, Kvik hører godt efter, men er grænseløst uvidende om det Spørgsmaal, saa det er meget morsomt for mig at kunne retlede ham og interessant for ham at faa udvidet Begreberne.

Under Diskussionerne kommer Kvik af og til tilbage til sin Mor, hvor stolt han er af hende, hvor prægtig hun er. Det er hun ogsaa, jeg synes allerede, jeg kender den gamle Dame rigtig godt, og mit Indtryk bekræftedes, da min Kone og jeg senere fik Lejlighed til at tale med hende.

Under alt dette er der kommet en hel Del Biler: de danske Salatfade, Gestapo og Sejldugsbilerne til Mennesketransporterne. Kvik kender dem efterhaanden allesammen paa Lyden, og vi lærer snart at føle Situationens Puls — Uroen i København — igennem Frekvensen af disse Biler, der stiger og falder sammen med Drønene fra Sabotagen.

Klokken halvtolv trækker det op til Middag, idet der bliver uddelt en dyb Tallerken pr. Mand. Kongeligt dansk Jernporcellain, mærket med Krone og Kongemærke og »Gardehusarkasernen«.

Klip, klap, klip-klap. Her har vi Rosinante fra Sundholm, hvor man siger, at Maden bliver lavet. Henad Halvet-Tiden naar Maden frem til os, Suppe, naar det er meget fint med en Antydning af Porre og et tykt Lag »Fedt« ovenpaa, og salt som Vesterhavet. Saa gaar der ½ Time eller 3 Kvarter. Saa kommer Eftermaden, sommetider er det Kød, saa meget som kan sluges i een Mundfuld, men Sops og Kartofler ad libitium. Hvis vi laa først paa Ruten, var Maden varm — sidst paa Ruten kold. Andre Dage fik vi kun een Ret, f. Eks. Spaghetti, almindelig forhadet over hele Fængslet.

Mange hældte det i Potten, for det var meget ilde set at levne. Naar Tallerkenerne blev indsamlet og stillet i Stabler, vilde jo Levninger, selv kun fra ganske faa, lave forfærdelig Brok i Foretagendet.

Om Søndagen fik vi 3 Retter Mad; den berømte Suppe, en Kødret og Dessert, som var gul Budding med rød Sovs. Det hændte ogsaa om Søndagen, at vi fik Hovedsalat eller Rabarberkompot og altid lige saa mange Endeskiver Rugbrød, vi vilde have.

Serveringen skete paa følgende Maade:

Knald! Bang! Tju! En tysk Soldat lukker Døren op. Saa følger Optoget: en stor Mælkejunge med Suppen eller Hachis'en slæbt hen over Gulvet af een af Fangerne.

Saa Madvognen med Kartoflerne og Brødet, den betjenes af 2—3 Fanger og standser foran hver Celledør. Og endelig kommer en Kammerat med en stor, kegleformet Vandkande med Sovsen.

Og til Slut en Fangevogter, en tysk Soldat, som smækker Døren.

Man kunde opleve mærkelige Ting. En Dag fik vi Fisk, og jeg fik en næsten hel og velkogt Rødspætte. Naa, det hændte nu aldrig mere, men det var Rødspætte. Ellers var det altid kogt i Pladder. Jeg er selv Administrator og ved, at det er næsten ugørligt at levere hel Fisk, hvis man ikke serverer dem i Kogefadene.

Øl er Øl! siger man, men Mad er ikke altid Mad, det bliver det først, naar det serveres ordentligt.

Vi havde hver sit Porcellainskrus og hver sin Ske inde i Cellen. Middagsmaden spistes med Ske alene, men Morgen og Aften fik vi en Kniv til Deling til at smøre med.

Salt, Peber og Sennep fik vi selvfølgelig ikke.

Saa skyller man sin Tallerken af hende under Vandhanen,

og lidt efter lyder igen: Knald! Bang! Tjul og Tallerkenerne samles. Det skal gaa stærkt, for des mere Fritid bliver der til Vagten.

Saa er Klokken blevet hen ad to, skønt selve Spisningen jo ikke har taget mange Minutter.

Briksene er ikke slaaet op langs Væggen, for der er kun een Stol til Deling, saa maa vi heldigvis benytte Briksene, hvilket jo ellers er forbudt om Dagen. Nu ligger vi paa dem en stor Del af Tiden.

Briksen er nærmest en Vugge af Jerntræmmer med Jernbaand i Bunden. Herpaa hviler en Halmmadræs og to Celluldstæpper. Jeg kan ikke huske, om vi havde eet Lagen i Untersuchungshaft, men jeg ved, at vi havde det senere i Zuchthausafdelingen.

Luften i Cellen var ikke god, fordi Cellen kun var beregnet til een, Ventilationen gav nok Varme, men ikke tilstrækkelig frisk Luft (Varmen kommer vist fra Ørstedsværket), og den af Rugbrødet producerede Svovl-Brinte, der forefandt i store Mængder Døgnet rundt, blev ofte staaende ret længe. Men det var ikke saa slemt som — o Rædsel! — Urinen. Dog, det var først senere, da det blev Sommer.

Saa lang Tid vi havde Varme, fungerede Aftrækssystemet nogenlunde; men da Sommeren kom, virkede den Aftrækskorsten, hvori Natpotten, som var firkantet, blev skubbet ind uden Laag paa Potten og uden Lem for Skorstenen, ikke efter sin Bestemmelse, ja, med visse Vinde trak den oven i Købet bak, saa Urinen fordampede og fyldte Cellen med en grusom »Odeur de Vestre« for ikke at sige Stank. Forfærdeligt at spise gule Ærter kogt paa røget Flæsk med Stumper af Flæskesvær i og tysk Krydderi i den Stank, men som Nød lærer nogen Kvinde at spinde, lærte den ogsaa os at urinere i Vasken. Det var efterhaanden kun ganske faa, man saa paa

Vej til Toilettet med Potter, men vent bare, Fængselsvæsen, tænker man, til vi faar Fred. Maaske allerede, naar I læser dette, vil I have mærket, at vi er nogle Stykker, der har Lyst til at aabne jeres Øjne for visse Ting. I ved selvfølgelig ikke, hvordan det er. Det burde stilles som Betingelse for Ansættelse, at en Fængselsdirektør først havde faaet $\frac{1}{2}$ Aars Fængsel selv inkognito, saa skulde han nok lukke Øjnene op paa Bevillingsmyndighederne. Ellers er der ikke andet for, end at ogsaa de maa prøve en Tur derinde.

De høje Herrer har formodentlig aldrig faaet Rapport om Urinstanken, for ellers havde Fængselsdirektoratet sikkert tænkt paa i hvert Fald at lade sætte Laag paa Potterne.

Nu har vi hele Eftermiddagen for os selv. Den kan nu og da afbrydes af, at en af os kaldes til Vornehmung (Forhør) — jeg var der kun een Gang — Fotografering eller Gulvvask, som vi selv maa besørge, idet Vagten kommer med en Spand Vand og Resterne af nogle Gulvklude og en Gulvskrubbe — nej, det var vist først i Tugthusafdelingen, her nøjedes vi med at feje Gulvet. Det er rent fantastisk, hvad der kan samles af Støv paa et Par Dage. Maaske fordi der er saa meget »Celle-uld!« (En ægte Vestre-Brander).

Med Diskussion og Kortenspil og deslige gaar Eftermiddagen — Middagssøvn ikke at forglemme.

Saa kommer Aftensmaden: Rugbrød ad libitum, tommelfingertykke Skiver, 15 g Smør plus en mægtig Skive Leverpostej, fingertyk, eller en tyk Skive Sylte eller en tyk Skive Pølse eller en røget Makrel eller en røget Aal (ganske vist »Strikkepinde«) eller et haardkogt Æg og sommetider noget varmt: Sauerkraut eller Nudelsuppe — kvalmende.

Et stort Krus Te uden Sukker.

Smørret skal holde Døgnet rundt, og der er faktisk kun

til eet Stykke tykt Rugbrød. Saa spiser man Resten af det for Kroppen nødvendige Kvantum Rugbrød tørt. Af Lyst er det ikke. Alt i alt: Der kan leves af Maden, hvis man er sund og rask, i hvert Fald et kortere Stykke Tid, men jeg tror dog, man efterhaanden vil blive noget vitaminfri.

Saa hentes Tallerkener og Kniv.

En halv Time senere Toilettegang og eventuel »Saniteter«; men det er næsten et helt Afsnit for sig.

Derefter er der stille, til Vagten kommer og lukker, d. v. s. giver Laasen en ekstra Tand til Natten og Slaaen et Hul længere ind, og slukker Lyset uden for hver Celle Klokken 9.

Og saa er der Ro. Ingen sømbeslaaede Støvler tramper mer i Jerngallerierne, selv Vagten ifører sig Listesko.

Kvik mener at have fundet ud af, at jeg er en Mand med en monoton Tilværelse, een, som ikke har oplevet ret meget. Han har vel nok oplevet noget her under Krigen. Det mest spændende faar jeg jo ikke at vide — ud over Rapporten — men han har ført Hurtigbaad paa Sverige og frelst mange Menneskeliv. Det er godt at ligge og tale om — og tænke paa — i Celle 272 i den lange Januarat.

Vi snakker til Klokken er 10 eller deromkring. Saa falder vi i Søvn. To, tre Gange i Nattens Løb vaagner vi ved høje Drøn og Rystelser. Det er *dem!* De ringer og kalder, vi kommer og knalder!

Een Gang var det saa stærkt og tæt ved, at vi troede, det var selve Vestre, og øjeblikkelig efter hvert Knald lyder der fra alle Kanter og Hjørner, fra Gulv og fra Loft Bankelyde: Tik tik tik tik, tik tik tak, tik tak tik, tik tak tik, tik tak, tik tik tik tak, tik tik, tik, tik tak tik, tak tik tik, tik, tik tak tik, tik, taktik, tak tik tik, tak tik, taktak tik: Hurra, vi er der endnu.

•

De første 8 Dage var Helbredet fint, jeg fik hidset Kvik op til at lave Morgengymnastik sammen med mig, 30 haandliggende Armbøjninger og -strækninger, een af os ad Gången, 50 Armsving forlæns, 50 baglæns, 25 Knæbøjninger, 25 rygliggende Benløftninger med strakte Knæ og Kropvridninger 2—3 Gange om Dagen, men paa Trods heraf strejker min Mave efter 8 Dages Forløb. Saa maa jeg til »Saniteren« for at faa Piller, og det er der aabenbart i Hundredevis andre, som ogsaa maa. Naa, det er nu ogsaa Dagens tredje Oplevelse, saa det kan godt være, at der er mange, der laver den lidt.

Vi staar i Rad langs Væggen og kommer ind efter Tur. Der er Lejlighed til at se sig om og endogsaa med stift Maskeansigt og ubevægelige Læber at føre en Konversation. Jeg er nu noget tunghør, saa jeg er lige ved at brænde mig den ene Gang efter den anden og trække Kammeraterne med, saa jeg indskrænker snart Forsøg i den Retning. Men lidt snakker jeg dog. »Hvad har du lavet?« — »Journalist«. — »Hvad er du?« — »3 Gange Redaktør, 3 Hold hugget, sidste Gang røg jeg med.« — »Hvad er du?« — »Vaaben.« — »Av!« — »Jal« siger han og bøjer Pegefingeren paa meget talende Maade, det er, hvad der venter ham. »Hvad er du?« — »Postmester paa Udlandet.« — »Hvad er du?« — »Passagertrafik.« — »Hvad er du?« — »De ringer og kalder, vi kommer og knalder.« — »Hvad er du?« — »Bladsvajer.« — »Hvad er du?« — »Causus mixtus compositus.« — »Hvad er du?« — »Ammunition.« — »Av!« —

Og saa kommer Turen til mig, og jeg svarer: »Faldskærm.« Denne Gang er det de andre, som siger: »Av!«

Disse Udtalelser naas jo ikke paa een Aften, de strækker sig over en Række Aftener.

Saa kommer vi ind til Saniteteren. Den ene er flink, menneskevenlig. Afløseren træt og ikke rar.

Nu maa man give en kort Fremstilling af, hvad der er i Vejen.

De erfarne slynger kort ud paa Tysk: Sovepiller eller Afføringspiller, mens de nye kommer med en lang Fremstilling af deres Symptomer; men det bliver de hurtigt vænnet af med. Kan de derimod kort og godt sige: Scabies (Fnat) eller Läuse eller Fladlus, er de sikker paa en prompte og venlig Behandling. Jeg har hørt Mennesker sige, at det maa alligevel være Pøbel, der sidder i Vestre, naar der kan være saa meget Utøj. Det er en grim Misforstaaelse, for man maa huske paa, at en stor Part af vore Kammerater i Maanedsviis — maaske i Aarevis — har levet under Jorden, sovet i Kældere, paa Lofter, paa Trappegange, paa IV Klasses Hoteller, mange i samme Stue. Hvordan skal de skaffe sig rent Tøj og Bad?

Og endelig: hvem er smittet i Fængslet?

Een, der har siddet en Maaned, møder pludselig med Fladlus. Man kan ikke have haft Fladlus i en Maaned uden at opdage det. En pæn og nydelig Bogholder, der har været der i mere end en Maaned, melder sig til Saniteteren med en Mængde grimme Saar paa Kroppen. Saniteteren behøver kun et Sekund for at stille Diagnosen: Fn timer. Til Bogholderens overvældende Forbavselse.

Mange klager over for meget Mavesyre. Uden Tvivl er der mange Mavesaar, men de faar lidt Natron, og det bliver man ikke bedre af, selv om det linder i Øjeblikket. Saa kommer der en ældre, ret distingveret Herre, Professor ser han ud til at være, men jeg har aldrig faaet at vide, hvad han er. Han har Kalot paa Hovedet. »Kopfschmerzen!« siger han,

Nu var det uheldigvis den ikke rare Saniteter. Han løfter sit trætte Øjenlaag og faar Øje paa Kalotten, river den af Hovedet paa ham og raaber: »Hut abl« Vi andre fire, som staar i Cellen, smiler overbærende til hinanden. Skulde man gøre sig den Ulejlighed at forklare Saniteteren, at en Kalot er et indendørs Beklædningsstykke, som man kan bære, om det skal være i Kirken? Nej, det er ikke Umagen værd. Professoren selv er ganske uberørt og stikker Kalotten i Lommen.

Engang senere, da jeg var meget syg og fik Karlsbader-Salt hos den rare Saniteter, kaldte han mig tilbage, idet han formodentlig havde set, at jeg daarligt kunde slæbe mig af Sted, og sagde: »Jeg har noget godt til Dem. Luk Munden opl« Saa lægger han en Sovetablet paa min Tunge, og paa Trods af, at jeg er meget ældre end han, klapper han mig paa Kinden. Det er en mærkelig Oplevelse. Skal man reagere? Men nej, det er for meget imod min Natur at besvare en Venlighed med Haardhed, selv om den kommer fra en Tysker. Og Lægefolket har jeg altid betragtet som internationalt, vi selv vil dog behandle en saaret Tysker lige saa godt som een af vore egne. Altsaa siger jeg: »Tak!« og gaar, og jeg kan ikke nægte, at jeg kom til at nære en Smule Venlighed for ham.

En anden Dag staar der en Vagtsoldat udenfor lige foran mig. Han ryster som et Espeløv. »Aber Mensch, Sie sind doch krank!« — »Jal Nerven!« — »Ostfront?« — »Ja!« — »Malaria?« — »Nein! die grosse Nerve im Rücken verwundet. Granatsplint.«

Det var en ældre Mand, og han var saaret. Saa er de som Regel Mennesker. Hvorimod de unge usaarede kun sjældent kommer ind under den Kategori.

Jeg tror, de gamle saarede Soldater betragter os som lige saa gode Soldater som de selv, mens de unge ser paa os som Forbrydere.

»Erfaren Mand er god at gæstel« siger Peder Laale. Det var ogsaa en ung Soldat, der smadrede Næsen paa een af vore Folk med sit Bælte, fordi han talte i Rækkerne. Han vandt imidlertid ikke Anerkendelse hos sine foresatte.

Sanitätsstelle ligger kun nogle faa Celler fra Indgangen, og der er Lejlighed til at studere Gestapo, der kommer med nye Gæster.

Det er meget faa af Gæsterne, der ikke er betaget af Situationen. Det er ikke Angst, der præger Ansigterne, det er Udtryksløshed, men saa navlebeskuende er nogle af os til at begynde med, at vi tænker, det er Hovenhed, naar de nyankomne ikke blinker Goddag til os. Det er fejlagtigt, det er nemlig pragtfulde Fyre, de fleste af dem, som kommer ind. Jeg prøver paa at tælle Forholdet mellem Pyknikere og leptosome. Det forekommer mig, at der er flest leptosome, men jeg er ikke sikker paa det. Pyknikeren, det er den runde, joviale Type. Leptosom er den slanke, markerede, Pyknikeren har den ligerettede, initiativrige Psyke, den leptosome den snirklede, reflekterende, lidt indviklede Tankegang. Don Quixote og Sancho Panza. Pyknikeren den velnærede, tillidsvækkende Rigsdagsmand, den leptosome den distraite Professor. Der var vist flest leptosome. Selvfølgelig var der Psykopater imellem, og de burde ikke have været der. De laver Fortræd her som der. De er lokket ind i det af Spændingen og er sikkert glimrende som Gaa-paa-Karle, men farlige, fordi de saa let bliver fanget og røber saa let — for ikke at tale om dem, der bliver Stikkere.

Der var ogsaa Invalider i Sanitetsværelset, jeg saa tomme Ærmer.

Hvis De tror, det er bare Uhygge at være i Fængsel under disse Omstændigheder, saa tager De mærkeligt nok fejl, for der er en vis Hygge i Kammeratskabet.

Saa kigger jeg efter Selvmedlidenhed. Den traf jeg ikke ret meget af. Jo, der var een i Horserød, som led deraf, men han var ogsaa helt til Grin.

Hvor har der været megen Diskussion om Ungdommen, hvor vidt den er daarligere eller bedre, end vi var. Nu skal man ikke besudle sin egen Rede eller sin egen Aargang, men hvis de unge her er et Gennemsnit af dansk Ungdom, saa stemmer jeg paa Nutiden. Alle Aldre er dog repræsenteret her op til 65 — muligvis mere.

Besøg saa vi ogsaa enkelte af. Det maa have været Mødre fra Provinsen. Det var næsten altid Kvinder, og næsten altid med godt Humør, indtil Manden eller Sønnen havde vendt Ryggen til, saa kunde de ikke spille Rollen længere. Herfra undtages gamle, vise Mødre.

Saa er Dagens Gerning ovre, og vi kan gaa til Køjs. Det lyder godt — bare der var en Gerning. Vi maa jo intet bestille. Kvik mente, det var smaat med mine Oplevelser, men siger alligevel, da vi er kommet i Seng: »Kan du ikke fortælle en Historie?«

Saa begyndte jeg med at fortælle Slangehistorier fra mine Aar i Østen — og det gaar der 1½ Time med. Saa sover han.

Næste Aften, da vi kommer i Seng, siger han:

»Du, Nielsen, gi' en Historie!«

»Næ Tak — du sov fra den i Aftes.«

»Nej, jeg hørte det hele. Nu skal du høre!« og saa genfortæller han.

»Allright, saa skal du faa nogle Krokodillehistorier.«

Og næste Aften gælder det Elefanter og Næsehorn.

Derefter staar det paa Anstalthistorier.

Dem faar han tre Aftener i Træk.

»Det her er snart 1001 Nats Eventyr i Vestre,« siger han

henrykt, men akl saa blev jeg syg, og saa var det ikke hver Aften, han kunde faa en Historie.

»Nu maa du snart gøre noget Gengæld!« men Bæstet fik det altid drejet, saa at det var mig, der maatte holde for.

Og saa kommer Natten igen.

Naar man først sover eller døser, er det temmelig ligegyldigt, om man ligger i sin egen Seng, paa Hotel Astoria eller i Vestre Fængsel, man er ude af Tyskernes Hænder og inde i en anden Verden. — Hvis det ikke var for de forbandede Hunde!

De hyler Lig! Det er Schäferhunde. De begynder ved hvert Sabotagedrøn. Jeg tænker mig, at de render omkring nede langs med Ringmuren for at fange Mennesker, som kommer indefra eller udefra. Kan man da virkelig hade Dyr? Jeg kunde godt tænke mig at vride Halsen om paa dem med de bare Næver. Jeg ved godt, det er Pjok, men saadan føler jeg, og det fortager sig ikke. Kvik kan heller ikke fordrage dem, jeg tror næppe, der er nogen af os Fanger, som nogen Sinde vil holde Schäferhund.

Jeg er kommet paa næsten alle Landets Sindssygeanstalter i Aarenes Løb og har særlig lagt Mærke til, om Patienterne var livlige eller de »hængte«, ofte et Spørgsmaal, om man behandler dem naturligt eller man »dyppe« dem i Sovemedicin. Her drager jeg ogsaa en Sammenligning. Det forekommer mig, at der er lidt for meget Ro, og Hovederne hænger lidt for meget paa os alle sammen. Og saa snakker vi ogsaa om, at det er mærkeligt, at Kønndriften efter 3—4 Dages Fængselsophold forsvinder totalt — mon de putter Brom i Maden? *Ja - i Frisler*

Men det faar nu være, hvad det er, og kan godt være en løs Mistanke fra min Side, men der er mange, som nærer den.

En Dag, vi kommer ind fra Gaardtur, sjokkende og tungt, passerer vi et Hold unge Piger, der skal op ad Trappen til deres Celler. Det er sjovt at se, for uden Undtagelse retter Ryggene sig og Hovederne med. Der kommer Glans i Øjnene, og Gangen bliver spændstig.

En anden Dag paa Gaardtur hører vi et Hold Piger synge, og det taales, fordi det er Piger, og man kan mærke, at Stemningen i Stjernegaarden stiger. Da derimod en anden Dag nogle af vore yngre Kammerater begynder at synge Fædrelandssange, bliver de hurtig bremsede af os alle: Hov-hov! Hold op med det! Det maa Hurrapatrioterne om.

En Dag bliver Vagten og Maskingevæerne fordoblet, og der bliver sat elektriske Ledninger paa Toppen af Ringmurene. Lidt efter lidt siver det ind til os: Tyskerne er kommet under Vejr med, at der var et Overfald paa V. F. under Forberedelse, og omkring 20. Januar blev en Transport paa 10 befriet lige uden for yderste Danskerport. Rygtet siger, det skal have kostet 10.000 Kr. i Bestikkelse at faa at vide, hvornaar Transporten afgik. Der blev skudt een Befrier, som døde paa Stedet. Alle 10 Fanger var i Sverige samme Aften.

De er fantastiske, de Folk, der har med det Departement at gøre. Modige, kloge, forsigtige! Med en glimrende Teknik og et glimrende Humør.

Engang da jeg skulde tage en Bestemmelse om eventuel Sverigestur, var der een af de Folk, som fortalte mig om, Peter Freuchen. Han havde den Aften faaet »Ordet« og mødte nu med Pipaluk, et Søndags-Træben foruden det daglige og *barberet*, om Bord paa Baaden og skred øster ud. Paa Vej til Baaden fortæller Freuchen, at Barbett havde tilbudt ham 10.000 Kr. for at lade sig filme under en Glatragning med Barbettblade, men Peter forlangte 20. Efter megen

Forhandling steg Barbett til 15, Peter holdt stejlt paa de 20. Saa gik Barbett op til 17 og 18 og 19. Peter holdt stadig stejlt paa de 20.

Saa kom »Ordet« til Peter om at skride samme Aften. Han havde af det danske Politi faaet at vide, at han var skrevet op til Clearingmord, og Peter skred efter først at have maattet betale en Barber 2 Kr. for at rage det kostbare Skæg af!

Klokken nærmer sig Midnat. Hundene hyler Lig. Et eller andet er ved at ske. Det trutter ved den første Port, saa ved den anden og saa ved vor Fængselsport. De raaber noget, der er mange Stemmer. Nu er de inde i Hallen, der er en 4—5 Kvindestemmer og en robust Mandsrøst, der jamrer. Kvindestemmerne raaber: »Aa Gud, aa Gud — saa tag dog fornuftigt paa ham! De mishandler ham! Tag dog ikke saadan paa hans Arml Den er skudt i Stumper!«

Den ulykkelige Mand jamrer stadigvæk højt. Han bliver lagt ind paa en Briks, næppe blidt. Det er fortvivlende at høre hans Jamren uden at kunne gøre det mindste.

Hvor mange Skudskaar han havde i Kroppen, kan vi ikke faa opklaret, det var mange. Hospital? Lazaret? Nej, en Celle med en smal Jernbriks og en Straamadrass, det er godt nok til ham. Han bliver ved at jamre til Klokken halvet, saa kommer der et sidste Skrig — hans sidste Skrig, men det runger ogsaa gennem hele Fængslet: »Aa Gud, hjælp mig, jeg kan ikke mer!«

Klokken halvfem døde han. Vi faar det straks om Morgen at vide fra Madvognen. Det var fem Sygeplejersker fra Bispebjerg Hospital og en dansk Politibetjent, det var vist noget med en Sverigestransport. Saa maa han formodentlig være kommet paa Hospitalet, siden han er taget sammen med Sygeplejerskerne. Skydningen skal være sket — jeg

hører ikke saa godt — ved saadan noget som Nygaardseller Nyelandsplads eller noget lignende.

Jeg har en dejlig Æske Chokolade, den bliver smuglet over til Sygeplejerskerne. Om den nogen Sinde naaede frem, ved jeg dog ikke. Man sender jo ikke Takkekort i Vestre. Men nu ved I altsaa, at vi har tænkt paa Jer! Vi fra zwo, zwo und siebzig.

Paa W. C. hører vi om Matematiklærer Svend Otto Nielsen. Han skal være bragt ind i Fængslet med 8 Skud i Kropen, hvoraf de to i Maven, 2 har knust Laarbenet; han bliver ogsaa lagt i Celle, og mirakuløst kommer han sig uden nogen Behandling, trods Maveskuddene. Man siger, det skal have lugtet grimt, men det voksede sammen. Ganske vist blev Benet 10—15 cm for kort. En Besøgende skal have faaet Lov til at vinke til ham nogen Tid senere, da sad han op i Brikken og vinkede til den Besøgende, der kun maatte staa uden for Cellen. Og Vagtsoldaten sagde om Svend Otto Nielsen: »Immer munter!«

Hvor har der været Krummer i den Kernekarl.

Da han var blevet tilstrækkelig rask til at kunne humpe lidt, blev han ført til Muren og skudt.

Hans Kone var i Sverige. Man fortæller, at man barmhjertigt, men løgnagtigt, havde underrettet hende om, at Manden ved Tilfangetagelsen var død af sine Saar. Nu kan hun ikke undgaa at faa at vide, hvilken Æresbevisning der er vist ham. Kan hende, hun ikke er helt tilfreds med Fremgangsmaaden. En ringe Trøst har hun i, at hendes Mand vil staa lysende for os i Fremtiden.

Min Kone siger, hun har hørt, at Svend Otto Nielsen inden sin Død blev en bekendende Kristen. Man siger ogsaa, at vore Kammerater, der maatte spadsere den sidste Gang, alle tog Nadverens Sakramente. Een nægtede med den Moti-

vering, at det var en tysk Præst. Vi har hørt Rygter om, at det skal tillades en dansk Præst for Fremtiden at uddele Nadveren til de dødsdømte.

Det er Morgen.

Knald! Bang! Tju! Hvad nu? tænker man altid, hver Gang Døren gaar op. Godt eller ondt?

Det er bare en ny Dag, der varsles ind. Om lidt kommer Teen eller Kaffen uden Sukker eller Fløde. Og saa mange Skiver Rugbrød vi vil have.

Og saa gaar vi i Gang med en ny Dag.

Vi studerer nøje Finérpladen til Mørklægning. Den kan vi godt faa noget ud af — saadan spekulativt set. Der er en Knast i den og 20 cm længere nede endnu een og knap 30 cm længere nede endnu een, og Knasterne er kongruente og stammer altsaa fra samme Gren paa Træet. Pladen er Birke-træ, altsaa kan vi regne ud, at det maa have været en Birke-træsstamme, der blev sat paa Drejebænk, og saa er der drejet en stor Spaan af, saa der fremkommer en stor Flade, hvorved Knasterne kommer til at gaa igen, og Mellemlummet mellem Knasterne bliver mindre for hver Omdrejning, der bliver »spaanet« af. Hvor tykt har saa Birketræet været i Diameter? »Omkredsen af Træet maa være lig med den største Knastafstand: 30 cm,« siger Kvik, men da π er ham en ubekendt Størrelse, kommer han ikke videre.

Som gammel Planter har jeg haft Brug for mine Skolekunds-kaber paa dette Omraade og husker, at Omkredsen er $2r \cdot \pi$, i dette Tilfælde altsaa $2r \cdot \pi = 30$, $r \cdot \pi = 15$, $r \cdot 3,14 = 15$
 $r = \frac{15}{3,14} = 4,78$. Diameter altsaa 9,56 cm. Det var kun et lille,

Træ, eller ogsaa har Stammen været spist op paa det Tidspunkt, hvor denne Plade blev til.

»Aa, al det Pjutmatermatik!« erklærer Kvik. »Nu har vi brugt $\frac{1}{2}$ Time til det, nu skal du se paa 2 Minutter. Vi tager denne her Snor, maaler fra Knast til Knast, lægger Baandet i Cirkel, og saa tager vi en Tændstik.« En saadan forefindes nemlig. Den ved vi begge er 5 cm, og saa viser det sig, at Praktiken stemmer med Videnskaben.

»Saa maa vi hellere benytte Lejligheden til lidt mere Matematik. En Herre, som hed Pytagoras, har engang udtalt, at $a^2 + b^2 = c^2$, hvilket skal betyde, at 2 af den retvinklede Trekants Sider i Kvadrat er lig med den tredje Sides Kvadrat. Lad os prøve, om vi kan bevise dette baade teoretisk og praktisk. Altsaa —«

Knald! Bang! Tju!

»Hvad nu?«

»Zwo, zwo und siebzig, Mozart Jansen! Fertig machen!
Zu Vornehmung! Mantel und Mützel!«

Saa skrider Kvik elegant og nonchalant med en Spytklat efter sig. Klokken er vel paa det Lag 8 — og det gaar op for mig, hvilken Velsignelse det er at have en god Kammerat at være sammen med. For det er dog ubegribeligt, som Tiden nu gaar langsomt. Det bliver Middag, og han kommer ikke. Klokken bliver tre, og han er der ikke. Det bliver Aften — det bliver Nat — det bliver Midnatsskifte. Ved 3-Tiden hyler Hundene Lig. Saa bremses en benzindreven Personbil op nede i Gaarden, Portklokken ringer, Fængselsklokken ringer. Knald! Bang! Tju! Ind træder spændstig, munter og nonchalant Mozart Janzen: »God Aften, min Herre! Hvorledes behager De at befinde Dem? Haaber, De har tilbragt en fornøjelig Dag!«

»Hold Kæft og fortæl noget! Blev du mishandlet?« »Her er ti »Skud«, som jeg neglede fra Gestapo.« Han viser mig en Haandfuld Cigaretstumper. Tændstikker har vi, og Ciga-

retpapir har han købt af en tysk Soldat, han ruller to fortrinlige Cigaretter paa Trods af Mørket. De smager — som en grøn Cecil.

»Pinte de dig?«

»Ikke hos mig, sa' Fotografen. Man har vel nok Leve-maade. Næ, de bød mig en Cigaret, og hvorfor ikke ta' den? Og saa satte de det elektriske Lys fra to stærke Lamper med Skærm lige i Ansigtet paa mig, mens de selv sad i Skygge, og saa forhørte de mig — og saa forhørte de mig — og saa forhørte de mig.«

»Fik du ikke noget Mad?«

»Jo — een Gang. Til sidst blev de saa trætte, saa Forhø-
ren maatte tørre Ansigtet i Eau de Cologne. — Og det blev de ved med lige til nu. Men hvem der altsaa ikke blev træt, det var Far her! Jeg har jo sovet paa Forskud nu i en Maa-
ned, jeg kunde sagtens ha' klaret et Døgn til!«

»Pinte de dig?«

»Nej, jeg er ikke af den Slags. Jeg fører ikke Krig bag Pigtraad eller siger: Hold Kæft! og den Slags. Bare passe paa, at de ikke bli'r hysteriske.«*

»Hvad skal du hænges op paa?«

»Aa, Forum og andet af den Slags. Svenskekysten og Fan-
den og hans Pumpestok, og saa beskylder de mig for at have skudt paa Max Pelving og fire andre, men det passer ikke.«

»Var der andre med deroppe? — Var der andre med der-
oppe?« Men Kvik sover.

Næste Morgen.

»Du, Nielsen, hvad var det med ham Pyttegorillaen?«

»Naa, Pythagoras mener du. Jo, ser du —«

Knald! Bang! Tjul.

* Saa fik han dog grusomt mange Prygl, da han igen kom i V. F. efter at være hen-
tet hjem fra Tyskland. Og Stemmen har han næsten mistet, da han kom hjem i Maj 1945.

»Zwo, zwo und siebzig, Poul Ni-elsen, Vornehmungl Fertigmachen mit Mantel und Mütze.«

Saa er det mig, som faar Spytklatten, og saa skrider jeg ned til en Sejldugsvogn. Her er flere fra Lolland. Forbandet ogsaa, at man ikke kender dem. Vi kan imidlertid ikke sige noget, men et venligt Smil kan vi da sende hinanden. Een eller to af de unge fra Lolland bliver tiltalt ret brutalt: »Frem med Hænderne!« og saa klapper Haandjern om dem. Saa gaar det til Dagmarhus.

Vi bliver losset ind i Soldaternes Kantine i Stueetagen og bliver sat med Næsen ind mod Væggen paa en Række Stole. Vi bliver kaldt ind med Mellemrum. Folkene, som kommer tilbage fra Forhøret, ser lidt blege ud, og en enkelt sveder. Ved 3-Tiden er det min Tur. Det er nederdrægtigt at sidde 6 Timer ret op og ned paa en Stol, saa det er næsten en hel Lise at blive kaldt ind.

»Guten Tag, Herr Nielsen, bitte, Platz nehmen. Ein Cigaret bitte?«

(Kan man tage en Cigaret af en Tysker? Ja hvad, du faar jo ogsaa Mad af dem, og nu har vi jo ogsaa shaket hands.) Tonen var absolut som mellem Gentlemen, men jeg er jo ogsaa nær de 50, næsten hvidhaaret — jeg synes at kunne konstatere Forskel i Behandlingsmaaden, idet en af mine unge Lollandskammerater bliver ført ind nu, dog uden Haandjern. Han sætter sig ned paa en Stol og venter. Kriminalsekretæren taler til ham, da kommer det strengt og kommandomæssigt paa Tysk: »Rejs Dem op, naar jeg taler til Dem!« Han rejser sig. Da Kriminalsekretæren lidt efter taler mig, rejser jeg mig. »Nein bitte — bliv endelig siddende.«

Saa siger Kriminalsekretæren til en lille civilklædt Mand i Hjørnet — »Bødlen« kaldte vi ham —: »Før ham ud!« og

peger paa Kammeraten. »Jawohl!« siger den lille Mand med det skumle Ansigt, tager sin Revolver frem og putter Patroner i Kammer og Magasin og gaar med vor Ven. Fem Minutter efter kommer han let forpustet tilbage. Dog forekom det mig, at Pusten var simuleret. Han sætter sig i Hjørnet og fylder tre nye Patroner i Pistolen. Kriminalsekretæren ser paa ham og siger: »War es notwendig?« — »Ja!« — Kriminalsekretæren trækker beklagende paa Skulderen.

»Skuespill!« tænker jeg.

(Tre Dage efter ser jeg Kammeraten en Aften nede hos Saniteteren. Altsaa var det Bluff — for at gøre mig mør.)

Saa bliver Nakskov-Rapporten gennemgaaet. Tysk kan jeg jo ikke saa forfærdelig meget af, noget tunghør er jeg, saa jeg maa have hver Sætning gentaget mindst to Gange, hvad der giver mig god Lejlighed til at tænke. En enkelt Gang maa vi dog ty til en dansk, kvindelig Nazist, man sagde, det var en vis Frk. Rørdam. (Jeg husker, Cæsar altid brugte Betegnelsen »en vis« foragteligt.) *is le*

»Wo ist Pastor Marcussen?«

»In Vaabensted!«

»Nein. Wo ist Pastor Marcussen?«

»In Vaabensted!«

Da henvender han sig til Damen og spørger: »Hvad siger Herr Nielsen?«

»Han siger, han opholder sig i Vaabensted Præstegaard, hvor han bor.«

»Nein, er ist ja verlaufen!«

Da kneb det at holde Masken, mit Hjerte hoppede af Fryd. Men med et konsterneret Udtryk stønnede jeg: »Um Gottes Willen, das ist wohl nicht wahr?«

Jeg vidste jo nok, han var forsvundet, men jeg vidste ikke før nu, at han var sluppet godt fra det.

Forhøret er i det store og hele en Gentagelse af Nakskov-forhøret, men det isprænges politiske Diskussioner.

»De maa ikke tro,« siger han, »at engelske eller amerikanske Soldater vilde have opført sig saa mønsterværdigt, som de tyske Soldater har gjort det her i Landet.«

»Den Cadeau vil jeg give Værnemagten —«

»Hvad siger De!« raaber han rasende.

»Hov-hov! De misforstaar. Det var en Kompliment til den tyske Værnemagt. Hvor en Hær rykker frem, vil der altid være nogle Procent Psykopater, fraset disse Procent har Værnemagten — med Tryk paa Værnemagten — vist en god Disciplin her i Danmark.«

»De er tyskfjendtlig?«

»Selvfølgelig.«

»Men hvis nu Englænderne havde besat Danmark paa samme Maade som vi?«

»Ja, saa heraus! Danmark er Danmark og skal ikke regeres af fremmede.«

»Men vi gaar jo den Dag, vi er færdige med Krigen.«

»Tror De selv paa det?«

»Ja, natürlich.«

»Kan De fortænke os Danske i, at vi ikke tror det?«

Et Skuldertræk.

»Har De altid været tyskfjendtlig?«

»Hvor kan man det, naar man har glædet sig over Goethe, Heine, Kleiner Mann was nun? Einstein, Freud, Bläuler. Min Søns Glasøje, som hvert Aar bliver pustet af en rar Tysker —

Men siden 9. April maa De kunne forstaa, at Tyskland er Fjenden.«

Et træt Skuldertræk:

»Hvem tror De, der vinder Krigen?«

»Europa taber den. Amerika-England vinder den. Europa bliver Kaos efter dette her.«

Og saa maa jeg være kommet med en eller anden Bemærkning, som jeg ikke rigtig husker, for han blev pludselig vred og sagde: »Tror De, vi fører Krig for Spøg? Og saa glemmer De vore mægtige Allierede, Japanerne.«

Da maatte jeg smile.

»Faldskærmsagent Jakob Jensen?«

»Kender ham ikke, jeg kender derimod en Mand Jakobsen, som jeg har skaffet Tørvearbejde og Logis hos min Opsynsmand.«

»Jøderne?«

Jeg indrømmer at have huset to, og han kommer ikke nærmere ind paa Spørgsmaalet.

Om Forhøret varede to eller tre Timer, husker jeg ikke. Der ligger en Tændstikæske paa Bordet. Der er skrevet Navnet Meyer paa den. Den napper jeg ubemærket, stolt som en Spanier over mit Rov.

Min Angst er forsvundet, for rygende angst det var jeg; ikke for mig selv, men for at komme til at gøre Kammerater Fortræd.

Højtidelig Afsked med Haandtryk: Godnat, min Herrel

Og ved 5-6 Tiden glider vi tilbage til Vestre. Om vi naaede hjem til Aftensmaden, husker jeg ikke, Middag maatte vi i hvert Tilfælde undvære den Dag.

Det blev ikke nogen lang Historie, Kvik fik den Aften, for nu var det mig, der faldt i Søvn.

Efter Morgenteen siger Kvik: »Hvad var det saa med ham Pytakalorius?«

»Det var altsaa: Hypotenusens Kvadrat er lig med ...«
Knald! Bang! Tju!

»Zwo, zwo und siebzig Nielsen fertig machen, Mantel und Mütze, Dagmarhaus.«

— Puh! der er vist langt, til jeg kan sige: Fertig machen! for Alvor. Denne Gang var der vist flere Vogne. Og vi sidder og sidder paa Stolene med Næsen mod Væggene i Soldaterkantine paa Dagmarhus. Hen paa Eftermiddagen bliver vi endelig fotograferede. Hvorfor i Alverden vi skulde sidde der i al den Tid, begriber jeg ikke. Selve Fotograferingen tog kun ganske kort Tid. Da Klokken var fem om Eftermiddagen kogte jeg over, jeg vendte mig om til de tyske Soldater og raabte: »Zum Teuffel Nu vil jeg have noget at drikke.«

»Ja, kan De betale?«

»Allright! Kan jeg faa en Bajer?«

»52 Øre.«

»Kan jeg faa noget at spise?«

»Ja, Pølser og Kartoffelsalat.«

»Tak! maa jeg saa faa 14 Bajere og 14 Pølser med Kartoffelsalat.«

Ja, det kunde jeg godt faa.

Saa bliver der sat Borde frem og Stole omkring dem, og vi 14 Kammerater rykker sammen og spiser, og nu gør det pludselig ikke noget, vi snakker sammen. De tyske Soldater behandler mig med Ærbødighed. Og da jeg trækker mit Kørekort med mine indsmuglede 90 Kr. op af Lommen, er de næsten overærbødige. »Der maa jo være noget mærkeligt ved den Fyr,« tænker de aabenbart, »naar han har Penge og tør tale saadan.«

Ved 8-Tiden er vi tilbage. Da havde det ogsaa taget 12 Timer at blive fotograferet. —

Kvik var meget glad ved at se mig igen, han har ikke fundet det særlig spændende at sidde alene!

Den er gal med Tobakken. Jeg havde ikke Lejlighed til at negle Skud, men nu har vi Tændstikker.

»Du, Nielsen, jeg napper en Tika'l« siger han og dykker ned i mit Kørekort. »Bare vente og se, hvad Far laver!«

Og da Madvognen kommer næste Gang, siger Kvik: »Vi har faaet for meget Rugbrød, der er to Stykker, vi ikke kan spise — og saa vil vi have *ekstra Paalæg* i Mørgen!«

·Hansen* med Madvognen blinker. Om Morgenen ligger der i Rugbrødsstabelen en Æske med 20 Cigaretter. Om Aftenen siger Kvik: »Du, Nielsen, jeg napper en Tika'l.« Samme Forestilling fem Dage i Træk.

Derefter behøvede vi ikke den Trafik mere, for Knald! Bang! Tjul der kom en Pakke hjemmefra: 2 kg Smør, Paalæg, Chokolade (ægte), Bolsjer, Cigaretter, Cerutter, Tobak og en Kryds-og-Tværs-Ords-Opgave.

Akl akl alle de dejlige Ting! —

Et mærkværdigt svagt: »Komm mal hier — nicht sprechen!«

Jeg begriber ikke, hvad der skal foregaa, men bliver ledet hen til Gelænderet og kigger ned.

Der staar min Kone og Tytte, min Datter, og smiler og vinker op til mig. Vi staar ½ Minut og ser paa hinanden gennem Etagenettet.

Det Syn glemmes ikke.

Saa vinker Vagten ind, og jeg siger: »Danke schön, Herr Wachtmeister!« for dette her var ganske ureglementeret, men jeg begynder at faa Indtryk af, at mine Kvinder kan.

»Det var Satans,« sagde Kvik, »kan det ogsaa lade sig gøre?«

* Hansen troede han stod fint — men ak — det blev til en lang Tysklandstur, og er han mon vendt hjem?

Ja, saa maa man jo tænke lidt paa Hjemmet og Familien, jeg havde ellers — for at holde Tilværelsen ud — skaaret dem derhjemme ud af mine Tanker. Det er maaske fejgt, men ikke nær saa pinsomt som at blive ved med at tænke paa dem.

Nu behøver vi ikke at ulejlige Hansen mere med Cigaretter. Tværtimod, nu faar han een en Gang imellem. Han var en udmærket Mand, Hansen. En svær Pykniker paa et halvt Hundrede Aar, Københavner med K og gelassen. Han kommer op hver Dag Kl. 4 med en hjemmelavet Varmedunk til min syge Galdeblære eller Lever. Jeg træffer ham senere i Horserød. Dér fik han hver Dag en Cigaret, mens jeg laa syg i Barakken. Og dér spurgte jeg ham: »Hvad er du i Grunden i det civile Liv, Hansen?«

»Jæ-æ, jeg er jo oprindelig Smej, men det gav hverken Skejser eller Bummelummer, Saa be' je' Ujsmijer, det er noget, der gi'r Kasse.«

En Morgenstund bliver der hvisket til mig ude fra Madvognen: »Nielsen, der er Besked til dig fra din Kone. Hun har været i 7 Timers Forhør. Har intet sagt.«

Akl akl saa har de altsaa taget min Kone. Men næste Morgen hvisker Madvognen igen: »Nielsen, Besked til dig fra din Kone; Jakob er Stikker.«

Saa var jeg klar over, at det var Besked fra Fru Wichfeld.

En Morgen fik vi Morgen-Politiken fra Madvognen, og hvad Kvik ellers fik af Besked, grænsede til det utrolige. Tændstikker fik vi gratis for Fremtiden, Æsken laa skjult mellem Rugbrødsstablerne paa Madvognen. Et Knips, og den røg langt ind i Cellen.

Mens vi er ved Samfærdselsmidler, maa vi hellere blive ved dem. Min Kone havde sendt mig et fikst, maaneformet lille Staatspejl (Glasvarer forbudt). Kvik manipulerede med

det, staaende paa Stolen, sat paa Sengen, med Spejlet fastbundet til vor Fjerkost.

Saa kan han overskue hele Gaarden nedenunder, og min Sandten, om det ikke lykkes ham at opnaa Forbindelse med sin Kæreste en Dag efter et Besøg. Besked havde hun dog faaet alligevel, for hun fik et varmt Kys med et Miniature-Brev i Sølvpapir fra Mund til Mund.

Smugle ind eller ud i Pakker eller Vasketøj fraraades, for saa falder det hele væk, hvis det bliver opdaget. Ekstra smart kan det dog gøres, indstrikkede 8 Giftpiller i dobbelt Taa og Hæl paa et Par Strømper slap igennem. Dem havde Kviks Kæreste faaet af en Læge, de skulde tages i Løbet af 8 Dage, saa vilde han blive bevidstløs i 3—4 Dage, og han og hun regnede med, at han vilde blive kørt til Lazarettet, hvorfra man vilde befri ham.

Han blev meget syg, men ikke bevidstløs og slet ikke nok til at komme paa Lazarettet.

Knebelstærk var han jo.

Saa var der Telegraferingen. Den naaede jeg aldrig ret langt ind i. Der var Morsesystemet, hvor 2 Bank var en Prik og 1 Bank var en Streg, og et System, hvor et Blyantsbank var Prik og Skebank var Streg, og saa det ordinære Fangesystem A 1, B 2, C 3, D 4, E 5, F 6, G 7, H 8, I 9 og J Dunk! K Dunk 1, L Dunk 2 o. s. v. T Dunk-Dunk! U Dunk-Dunk 1 o. s. v.

Jeg var blevet for gammel og for tunghør. Og Kvik skulde ikke have noget klinket, han havde ikke noget at skulle have meddelt. For i en Kæde paa 10—15 skal der nok være en Stikker. —

Jeg er sikker paa, at der vil være meget interessant i Helvede de 3—4 første Dage, men efterhaanden som Tiden

gaar, og man kender de forskellige Foreteelser, bliver man klar over, at det er: Ej blot til Lyst.

Man har diskuteret næsten alt, hvad man kan tænke sig; nogle Celler længere henne skal der være nogle, der hver Morgen vælger et Problem for Dagen, den ene Dag Statsbanerne o. s. v.

Da jeg havde været 8 Dage i Fængslet, strejkede min Mave, og det blev den ved med i 20 Dage. Trods Piller og Carlsbadersalt. Det blev til Galdesmerter, Gulsot, drønende høj Feber og Opkastninger.

Saa da min Kone kom og besøgte mig anden Gang, var Situationen helt forandret fra første. Jeg havde faaet et Brev fra hende. Min egen kære, stoute, flotte — —

Det passede ikke mere. Jeg var nærmest et Skrog. De 185 Pund begyndte at falde af med en Fart af 1 eller 2 Pund om Dagen. Kræfterne bliver smaa, det kniber med at barbære sig.

Knald! Bang! Tju! Ni-elsen, Besuch!

Da jeg ligger med Tøjet paa, gaar vi derned med det samme, det tager sin Tid at komme ned ad Trappen. I Sprechstube-Cellen sidder min Kone og Kriminalsekretær Sauerwein. Hvor er det dog velsignet at se sin Kone igen, men Besøget gjorde saa stærkt et Indtryk paa mig, at jeg — saa underligt det end lyder — kun erindrere min Kones milde Ansigt og hendes Haandtryk.

Alle de gode Ting gik ikke til Spilde, selv om jeg ikke kunde nyde godt af dem, vor Smørration fik Kammeraterne fra Madvognen. Slægt og Venner havde afset Kort, og aldrig har Kvik i sit Liv sat saa meget Smør til Livs; men selv laa jeg her med mer og mer opsvulmet Underliv.

I tyve Dage havde jeg ingen Afføring og led meget. I denne Periode fik jeg Besøg af Pastor Gunnar Engberg. Hvordan

han fik Tilladelse til at komme ind, var mig en Gaade. Han vilde paa Grund af min Sygdom søge at faa udvirket Overflytning til Horserød, som han jo kendte af egen Erfaring. Han var en flinke Mand, men jeg døjede med at holde mig oprejst paa Stolen. Dog var jeg glad for at mærke, at nogen tænkte paa mig, selv om jeg ikke troede paa noget Resultat af deres Anstrengelser for at faa mig fri.

Sandheden er, at jeg saa Døden i Øjnene og mærkede dens Nærhed.

Under alt dette var Kvik en fortrinlig Kammerat, sagde ikke et ondt Ord, skønt jeg ustandselig brækkede mig i Vasken, og han maatte gøre mit »Arbejde«: rede Seng, feje Gulv og bære Potte ud.

Til sidst forekom det mig uudholdeligt. Der var en Nat, da det var, som om Underlivet skulde sprænges, og jeg havde opgivet at faa Hjælp nogen Steder fra, Stabslægen havde set paa mig, men ordinerede bare Carlsbadersalt og Diætmad. Vandgrød lovede de mig i Morgen — i Morgen — i Morgen, og det blev aldrig. Carlsbadersalt havde jeg faaet flere Gange og Piller mange Gange. —

Saa var det altsaa en Nat — nu kunde jeg ikke mere. Hvorfor saa ikke bruge den sidste Udvej? Det kan gøres saa nemt. Der var gamle Carlsen hjemme paa Anstalten, en dygtig Murer, 70 Aar gammel. Straffet 54 Gange, som oftest med Tvangsarbejde hos os. Nu gik han paa sine gamle Dage under forholdsvis gode Forhold som »pensioneret« Tvangsfange. Han var kommet paa Plejeafdelingen, havde sit eget Værelse og al den Frihed, han kunde ønske sig, ja, alt for meget, for han handlede med Skibene, og var ofte »tyk« af Tyvekoster, naar han gik ud af Porten, men han mente, han var i sin gode Ret, for igennem de mange Aar havde han udført for mange Tusinde Kroner godt Arbejde for Anstal-

ten for en Løn af: fri Station og 10 Øre om Dagen. Han blev under en Tyfusepidemi lagt op paa en Observations-sal (det blev alle, der fejlede lidt). Vi vidste udmærket godt, at Carlsen havde Kræft i Mavesækken og i Endetarmen, men løj for ham, men den fremmede Doktor, der undersøgte ham for Tyfus, siger højt og tydeligt: »Cancer ventriculi et ani. Han maa paa Maribo Sygehus.«

En gammel Anstaltsrotte som Carlsen vidste fortrinligt, hvad Cancer var. Og næste Morgen Kl. 6 findes han med et Tæppe udspreedt paa Gulvet, liggende paa Knæ under et Vindue med en Snor fra Halsen op til Vindueskrogen, en flettet Sejlgarnssnor, som han altid gik med. Han har med andre Ord hængt sig paa een Tomme, idet han vidste, at det ikke drejer sig om at blive kvalt, men om at afskære Blodet i Pulsaaren fra Hjernen. Saa falder Kroppen, og saa bliver man kvalt i bevidstløs Tilstand. I Carlsens Lomme fandt vi en Seddel. »Dette mit Ur skal Tage Nielsen« (min Bror, den Gang en Skoledreng) »have, naar jeg har glemt at træge Vejret.« Som Carlsen gjorde, kan jeg jo gøre, for her er jo ingen Hjælp at faa. I min Bædekaabe er der en lang Snor, og paa Væggen er der en Krog, som man slaar Sengen op i om Dagen, den passer til siddende Stilling. Kvik sover dejligt, han vil ingenting mærke, og der er 5 Timer, til Vagten kommer. Min Kone faar Pension, den yngste er snart 14 Aar. Og jeg skal vel skydes alligevel. Saa hvorfor ikke? Hvorfor skal jeg da pines saa umenneskeligt til ingen Nytte?

Er der noget, du skal have ordnet først?

Saa gaar Tanken tilbage til Barndommen, da Mor bad Aftenbøn med os.

Det har du ikke prøvet, siden du var ti Aar.

Men din Mor har. Din Far. Dine Bedsteforældre. I hvert Fald, naar der var Nød paa Færde. Eller naar deres kære døde.

Mon der skulde være noget i det?

Du er dog kun en Ener, alle de andre var dog fornuftige Mennesker. Det kan aldrig gøre nogen Fortræd at prøve. Og saa prøvede jeg i den Tro, at nu skulde der ske et Mirakel eller slet ingenting.

Det hjalp ikke.

Men — har De prøvet at være ude at svømme og ikke kunne mere? og saa pludselig støde paa en Pæl, der staar fast, og som De kan klamre Dem til, mens De hviler. Saa-dan var det.

Du er da ogsaa et Mandfolk og maa ikke give op. Maaske er der kun ganske kort til Vejs Ende.

Næste Nat er det forfærdeligt igen. Saa prøver jeg igen —

Tredje Nat endnu forfærdeligere, hvis det er muligt. Carl-sen er i Tankerne, men igen hjælper det at bede Fadervor, ikke paa Smerterne, men paa Kræfterne til at udholde dem.

Klokken bliver 8 Morgen.

Knald! Bang! Tju! »Zwo, zwo und siebzig, Ni-elsen. Fertig machen — Mantel, Mütze und Wäsche —

Alles in Ordnung.

Nach Horserød.«

Kvik pakker alt og gør alt i Stand for mig, faar Halv-delen af min Tobak. Han faar ogsaa Salmebogen, som min Kone illegalt havde smuglet ind. Det havde været sjovt at se Kvik, den kroniske Hedning, ligge paa Ryggen paa Brik-sen og synge Salmer, først parodierende, senere anstændigt.

Bibler og Salmebøger var os ellers forbudt som al anden Læsning. Derimod fik vi efterhaanden Rygetilladelse.

»Farvel, Kvik, Held og Lykke! og Tak for godt Kamme-ratskab.«

Saa gaar vi til Vogns — Sejldugslastbilen. Opsyn Jørgen-sen er med og flere af dem fra Lolland.

»Keine Unterhaltung!« brøles der, »keine Zigaretten!«

Næppe er vi uden for Danskerporten, før Cigaretterne tændes, og Palaveren gaar — diskret selvfølgelig.

Jeg tror nok, de fleste nød Turen, det gjorde jeg ikke, men heldigvis havde jeg saa høj Feber, at det dulmede noget.

To Minutter før Hørserød: »Zigaretten weg!« .

Saa førtes vi ind i et meget stort Værelse, og vor Bagage undersøges. Jeg spørger ikke om Tilladelse, men sætter mig paa en Stol og faar Lov at blive siddende. De andre maa staa op i de mange Timer, 5—6 tror jeg, Undersøgelsen staar paa. Da vi er færdig, kalder Sturmundbannführeren; Lejrens Kommandant, paa mig og spørger: »Sie sind Beamte? (De er Tjenestemand?)«

»Und der auch?« han peger paa Jørgensen, min Funktionær.

»Ja!«

»Feine Beamte!« raaber han med stor Foragt.

»Wir sind doch Dänen, Herr Offizier!«

Det forsøger han ikke at give igen paa.

Saa fordeles vi til Barakkerne.

Der er Trægulv — Gott sei Dank.

Der er Senge, korte ganske vist (jeg var 192 cm paa Session). Der er Kakkellovn med Tørv ad libitum. Vaade ganske vist. Og Donkeymanden, Fyrbøderen, som ogsaa er Fange, en ung, rødhaaret Mand, kan sine Sager, saa vi har Varme.

Jørgensen og jeg deler Værelse. Der er *rigtige* Vinduer, hist og her flyder en Bog. Der er Badeværelse.

Der var koldt i Jørgensens og min Stue, da vi kom, saa jeg gaar ind og lægger mig paa en Kammerats Seng i et andet Værelse med Frakke paa og faar Ild paa en Cigaret. Saa kommer to Dødningehoved-Officerer, den ene med et markeret Stenansigt, som senere hen skulde præge sig uud-

sletteligt i min Hukommelse. Det var Aktor ved Retsforhandlingerne og Dommen.

Han gør Vrøvl over, at jeg ligger paa Sengen. »Jamen, han er syg,« siger Kammeraten.

»Aa, det er een af dem, der altid er Vrøvl í med,« siger Aktor.

Jeg synes ikke, jeg har lavet meget Vrøvl, nu bagefter kan jeg bedre forstaa hans Udtalelse, for der har været meget Vrøvl med mig, idet nemlig min Kone og Datter har holdt Gangdørene glødende paa Dagmarhus for min Skyld, men det vidste jeg jo ikke noget om.

Jeg anmoder straks om at komme under Lægebehandling; men der gaar to Dage, hvor jeg pr. Ordre maa slæbe mig med den høje Feber fra Barakken mange Hundrede Meter op til Maaltiderne i en stor Sal. Jeg kan dunkelt erindre den, den staar i Taage for mig. Et Hav af Ansigter, mange Hundrede, men hvor var det dejligt at føle Masse-Kammerat-skabets Aand, som fyldte Salen.

Maden er lavet af førsteklases Varer; men jeg er ude af Stand til at nyde noget, Purrerne fylder mig med Rædsel. Naar jeg engang kommer hjem, tænker jeg, skal Slaa-maskinen gaa hen over alle Purrer! Kartoffelbjergene vækker kun min Lede; men det velsignede Vand kan endnu glide ned gennem Halsen.

Med en Kammerat til Støtte paa hver Side kommer jeg tilbage til Barakken. I Løbet af to Dage faar Jørgensen og Overlæge Ulrich, Middelfart, som ogsaa er Fange, listet mig over i Sygebarakken, og Jørgensen, som er Samariterformand, bliver samtidig sat til Tjeneste dér. Gud ske Lov! saa faar jeg Mad paa Sengen. Selv om jeg ikke kan spise den, slipper jeg dog for at slæbe mig den lange Vej. Temperaturen er ca. 40, og der holder den sig i 3 Uger.

Hver Aften kommer Jørgensen og giver mig 4 Streger Morfin, og jeg, som i Aarevis har haft dyb Aversion mod Morfin og enhver Form for Narcotica, tager med Taknemlighed imod det.

Overlæge Ulrich er paa samme Bølgelængde som jeg i den Retning. Narcotica maa ikke misbruges.

Diætmad eksisterede ikke i Horserødlejren, men i Løbet af nogle Dage lykkes det alligevel Jørgensen og Ulrich at fremtrylle en vis Form for Havresuppe, en enkelt Maltøl, Æg og et Sigtebrød. Og — hvad der vel nok var det vigtigste — jeg fik Lavement og rigtig amerikansk Olie. Og saa skete det. Hvilken Lise.

Men Feberen blev ved med at holde sig. Det var galt med Lever eller Galdeblære.

Man maa besøge hinanden paa Stuerne, man maa ryge og læse. Funktionærerne hjemme havde sendt mig »En Boers Kærlighed«, den er vist god, men jeg syntes, de havde Feber allesammen, selv Landskabet havde Feber, og Himlen var feberagtig, forekom det mig.

Her er to Fiskere, som jeg kender fra Bandholm og Nykøbing, nu andetsteds. De har sejlet med Jøder og er her for 3 Maaneder. Forvalter Herold Svarre har været paa Lolland paa een af de store Gaarde og glæder sig til atter at komme ud i Markerne igen. Glæd dig blot. Det blev en stor Mark, du kom til, Svarre.

Gamle Herman Nielsen (ham med Kaninovarierne, Graviditetsprøverne), Aabyhøj — han var gammel og forstod vist egentlig ikke, hvad der foregik.

Kaptajn Ploug fra Saxkøbing* kommer jævnlig ind og hilser paa mig, frisk og æstetisk som til en Parade, han ryn-

* Blev vaccineret i Smug med Difterivaccine bl. a., men Dødsattesten fra Koncentrationslejren i Tyskland lød ikke desmindre paa Difteri.

ker paa Næsen ad mig, da jeg hugger $\frac{1}{2}$ Cigaret af Jørgensens med Ild i.

»Saa skulde du prøve at ryge Gestaposkud!«

Jeg kommer til at ligge sammen med Peder Brandborg. Han er Smed og har Mavesaar, men hvor han æder! Jeg maa holde ham i stramme Tøjler og sladrer til Ulrich og Jørgensen.

Om Brandborg virkelig tror paa, at det hjælper, ved jeg ikke, men han spiser fortrinsvis Kryddersild, og saa oser han hele Dagen paa alt, hvad han kan komme i Nærheden af. Han har saagar prøbet finskaaret Gulvmaatte, da det kneb aller værst.

Bare min Indprentningsevne og Hukommelse dog ikke havde været saa svækket i denne Periode. Ansigterne husker jeg, men ikke Navnene.

Nu runger det gennem Barakken: *Forvarsell* Og et Øjeblik efter: *Alarm!*

Og lidt efter: *Storalarm!*

Hvad i Alverden? Jeg kan ikke høre nogen Maskiner. Jeg raaber paa Jørgensen: »Hvad er der los?«

»Det er bare Sturmundbannführeren, der kommer, og vi maa jo ikke ryge paa Stuerne.

Det er ogsaa Inspektørens Pligt at raabe med, hvis man faar Øje paa ham.«

Vi er Dus allesammen jo, men det kniber for Jørgensen at sige Du til sin Overordnede. Saa han omskriver det. Det maa jeg se at faa ham vænnet af med.

Mon Jørgensen har Marskalstaven i Tornysteret? Han er gammel Sømand og Samariterformand. Ulrich har allerede faaet Øje paa ham, og Jørgensen er blevet hans højre Haand. Jørgensen giver Indsprøjtninger, han smører med Sabbedille-Eddike, han giver Lavementer, tager Temperatur, lægger Forbindinger, han aflægger Rapport, han underviser i Senge-

redning, han lempet Disciplinen ind i de rette Baner, og saa lægger han sig Overskæg til. Han trives, og mig forekommer det, han har the time of his life. Han har ikke røget i flere Aar, men nu oser han ligesom jeg. Desværre.

Ham maa jeg love for — og Ulrich. Det er deres Skyld, at jeg nu kan slange mig her hjemme i Sengen og diktere til min Kone.

En Dag kom Hansen, Udsmideren, ind til mig. »Har du hørt noget fra Kvik?« »Ja, han har været smadderdaarlig, men ikke saa meget, at han kom paa Lazaret. Han har faaet 10 tyske Aar — det var han godt tilfreds med. Den er jo kun p. K. (paa Krigstid).« Vi kvæler en Cigaret og snakker Vestre. Hansen er ellers rask og staar og smeder Værktøj, hvad Sturmudbannführeren er overordentlig interesseret i. For øvrigt afslører Sturmudbannführeren sig efterhaanden som et regulært Mandfolk. Der er ingen Sadisme hos ham, og Stikkere foragter han.

En Aften faar en overbevist Stikker, som med Revolver i Haand har udleveret to Danskere, Bænketur af 16 Mand med Remme. Han er knap færdig og Lommetørklædet fjernet fra hans Mund, før han springer ud ad Vinduet, men Vagten kommer og jager ham ind igen med Bajonetterne. Der bliver han budt velkommen, idet man i Stedet for at trykke ham i Haanden til Velkomst løfter ham op i Benene og hælder en Spand Vand ned i hvert Bukseben. For at svale hans formodentlig varme Bag hælder man ogsaa en Spand Vand i hans Seng.

Næste Morgen klager han til Sturmudbannführeren, som kalder paa Vagten: »Næste Gang den Fyr springer ud ad Vinduet, har I at bruge jeres Maskinpistoler.«

Hvordan kommer saaden en Fyr i Horserød?

Jo, han har ogsaa forset sig over for Tyskerne.

Jeg har et Spejl i mit Værelse. Jeg kan stille det op paa mit Bord og ligge i Sengen og se, hvad der sker i Felten. Ha! der er Piger! 6—8 Stykker. Og hvad er dog det? En ældgammel, kroget Morlil yderst paa Fløjen. Jamen hun maa da være næsten hundrede Aar.

Jeg raaber paa Jørgensen, han sidder inde ved Siden af og spiller Skak med Ulrich.

»Hvad er det for et Fænomen ude i Gaarden?«

»Det er Pigerne. De to er Ulrichs Søstre, den tredje hans Husholderske. Og paa Fløjen, det er Gammelmor, hun er 86 Aar, men et gammelt Livstykke af Jern. Hendes Søn sidder i Kolding i Lænker. Hun er kommet i aaben Sejldugsvogn som vi andre, hun har skældt Sturmundbannführeren saa læsterligt ud, og da hun opdagede, at han ikke forstod det, kaldte hun paa Tolken og sagde: »Vil du oversætte ordret, hvad jeg nu siger: Nu skal jeg sige dig een Ting, din dumme Barnerøv — — —« og saa svovlede det ned over Kommandanten.

»Jamen min gode Kone, ved De ikke, jeg kan faa Dem skudt for dette her?«

»Din dumme Skvaddermaas! Jeg er 86 Aar og har ikke langt igen. Tror du, det spiller nogen Rolle med de Par Dage fra eller till«

Saa tror jeg nok, at Sturmundbannführeren vendte sig om og gik, for selv om han var Tysker, gik det humoristiske dog op for ham.

Der er Arbejdspligt i Horserød. Ja, hvor er der Arbejdspligt! Der laves Veje til vor egen Fordel med Ral, Knaller og Grus, saa man kan komme tørskoet fra Barak til Madsal, jeg vil anslaa, at en Mand skulde kunne lave ca. 20 m om Dagen paa Akkord. Der er saa vist ingen, der har lavet $\frac{1}{2}$ m om Dagen, og Tyskerne er rygende ligeglade.

En Skuespiller fra en eller anden jydsk By er blevet Holdformand for en 16 Mand. Naar de passerer Vagten, kan det nok være, det er Parademarch. Langemand langs Buksesømmen! Hænderne strakte! Vandret ud med Benene!

Berliner Parademarch her. Dertil Sang:

Gudskelov! Gudskelov! Hul i Ho'det har man dov!
 Gudskelov! Gudskelov! Hul i Ho'det har man dov!
 Huldial

Tyskerne morer sig fortræffeligt over det uden Mistanke om, at det er *dem*, Spøgen gaar ud over. Men en Stikker sladrer om, hvad Meningen er: Skuespilleren fik 10 mørke Dage.

»Se ud ad Vinduet! Der er Fan'me Ild i Jødebarakken!«

Den tyske Vagtsoldat gaar forbi Ruderne derhenne. Han har godt set Røgen, men blir ved med at gaa frem og tilbage. Han skal ikke have meldt noget, før det, han melder, er korrekt, saa han reagerer ikke, før han ser Flammer og kan melde: Brand!

Barakken er helt af Træ og Tagpap, indvendig beklædt med pressede Halmplader, Danatex, og Ilden er brudt ud i et Værelse med 4 Vinduer, hvor de bandt Halmmaatter. Klir! klir! nu røg alle fire Vinduer.

Saa kommer der Gang i Støvlerne paa Vagtsoldaten. Dette er visselig Brand. Han begiver sig i Ilmarch til Telefonen og alarmerer.

Der er imidlertid sket en hel Del. Det er nemlig Drengene fra Danmark, der er i Lejren, og i samme Nu det rygtes, at der er Ild i Jødebarakken, smider de Værktøjet alle Steder uden Hensyn til Maskingeværer. I et Nu har de dannet Kæde, Spande er der kommet fra alle Sider, og fra Brandopstanderen gaar det nu i to Kæder fra Haand til

Haand lige midt ind i Flammehavet. Det er raske Sabotører, den ene Spandfuld efter den anden, og det varer ikke længe, før Ilden synker. Nu er det bare Røg og Røg. Som et forsinket Lyn er en Stige blevet rejst, og som en Flok Aber myldrer de op paa Taget med Koben og Økser. Saa bli'r der Musik i Gaden: »Paa'en igen, paa'en igen, lille Ferdnand Eriksen —«

Hurra! Der kommer 5 raske, danske Fængselsbétjente med Totommerslanger. Ned mellem Taget og Loftet med Vandet, og saa er det sket.

Et fortrinligt Stykke Arbejde.

Mon der er gjort nogen Foranstaltninger til at reparere Lejren nu? Det var der ikke, da jeg forlod den ca. 1 Maa-ned senere. Der var ikke een Tysker, der havde rørt en Finger.

»Her er Brev til dig fra din Kone.« Det er Tolken, der kommer med det. Gud i Himlen! Nej, det kan ikke være sandt. Det er umuligt! En gammel Birkerødder! Erik Nobel, som jeg har delt Værelse med i 2 Aar paa Kostskolen.

Jeg siger ingenting, ser blot paa ham.

Han begynder da ogsaa: »Ja, ser du, min Far var jo af tysk Slægt, og jeg er selv gift tysk, saa mine Sympatier ligger jo dér. Kan du huske første Gang vi rejste hjem fra Birkerød, og min Far mødte os i Orehoved, og tog os med ind paa anden Klasse?«

»Ja.« — Herregud, hvor den daarlige Samvittighed lyser ud af ham, og hvor har han det ikke godt.

Han, Pykniker, robust, var en overordentlig dygtig Fodboldspiller uden selvstændigt Tankeliv. Det er Fysikken, der har tiltalt ham — Mandfolkeregimentet. Bare ned i Skidtet

med de legemligt svage, uden Hensyn til deres aandelige Evner.

Der er 2—3 andre Tolke, men Erik* skal være den mest forhadte.

Til Gengæld var der en dansk Fængselsbetjent, Axel Larsen** hed han vist, første Klasses, som Masser af Fanger staar i Taknemlighedsgæld til. Og saa en Røde Kors Sygeplejerske, som ingen kunde fordrage, Nazist sagde man.

Der er Skov uden om Lejren, og et Sommerophold der i Horserød er vist ikke ringe. Der skulde bare være Vand ogsaa. Smukt er her, naar Rimfrosten har lagt sig paa Skovens Træer. Var man rask og sikker paa Livet, maatte det være godt at være her.

*

Saa er der Besøgl Det er min Kone og Fru Jørgensen. Min Kone maa ikke komme ned til min Seng. Altsaa uden Hensyn til Feber: op i Klunset og af Sted til Mutter. Fortalte hun mig noget? Sikkert! Jeg husker det ikke. Hun holdt mig i Haanden og smilede til mig. Og saa fik jeg Lommerne fulde af Gaver fra Anstaltens Funktionærer, Venner i Byen og fra Familie.

Mine smaa Niecer i Nr. Alslev sendte mig Glansbilleder. To skibbrudne paa en Tømmerflaade i et dejligt blaat Vand. Peder Brandborg sætter dem op paa Væggen med en Tegnestift.

Jeg trakterer med Chokolade og hjemmelavet Konfekt fra Afdeling IV.

* Efter 5. Maj fanget paa Hotel i København, skudt under Flugtforsøg i Gentofte.

** Blev til sidst snuppet med 15 Breve, som han smuglede ud. Skal være kommet hjem fra Tyskland i Maj 1945.

Masser af Tobak!

Min Kone spørger mig nu, om jeg var glad for det Besøg, som for hende var en forfærdelig Oplevelse. Milde Himmell Spørg om en Kostskoledreng er glad for den Dag, han faar Sommerferie! Det er den største Lykke i Verden.

*

Storbanditføreren — det er for Resten en Skam at kalde ham saadan, Sturmundbannführeren, men det gjorde vi nu. Da det senere blev forbudt at ryge, skal han en Dag være kommet ind i Barakken, uden at det sædvanlige Forvarsel: Alarm og Storalarm, var blevet raabt, midt i en Os af alle blandede Tobakker. Han holdt da Hænderne for Ansigtet og raabte selv: »Alarm, Menschen! Alarm!« og gik saa. Da han lidt efter vendte tilbage, var Tobakken fjernet. —

Han har altsaa virkelig haft en Smule Sans for Humor, og naar saa en Mand ellers blot er en Smule velvillig og retfærdig, lader det til, at han kan vikle Masserne om sin Lillefinger. Saadan vilde det sikkert ogsaa være gaet med Besættelsen, hvis den samme Aand havde regeret fra Toppen, men saadan gik det altsaa heldigvis ikke.

Det er kun lidt, jeg har faaet ud af Horserød-Opholdet. Jørgensen og de andre er ganske anderledes orienterede, men vær sikker paa, at Eftertiden nok skal holde Dem, kære Læser, skadesløs, der vil komme en Syndflod af Literatur.

Min Feber holder sig dog knapt saa stærk, men det gaar stærkt ned ad Bakke med Kræfterne.

*

»Hvad Pokker! Det er jo Ambulancen fra Slemminge!« raaber Lange Jørgensen. Det var det nu ikke. Det var en Københavner-Ambulance. Men i samme Nu ved jeg, at det

er min Kone, der er der med Ambulance. Jeg aner eller tror det ikke — jeg ved det.

Saa kommer Sturmundbannführeren ind til mig:

»Herr Nielsen, nach Hause fahren!«

»Skal jeg ikke paa Hospital?«

»Nein — nach Hause.«

»Um zu sterben?« For at dø?

»Nej, nej, hjem for at ha' det godt,« siger Sturmundbannführeren og klapper mig paa Haanden: »Adjø, adjø!«

Det kan nok være, jeg kommer i Klæderne i en Fart ved Lange Jørgensens Hjælp, der ogsaa pakker alle mine Sager. Hele Barakken kommer og ønsker til Lykke, og jeg løftes ind i Ambulancen paa Baare sammen med mine Ting og bliver kørt op til Kontoret.

Her træder min Kone og Datter ind — vi siger ingenting — og saa skrider vi.

Idet vi passerer Porten, spørger jeg: »Er det Indhegningen?« »Ja!« — Jeg rejser mig op paa Baaren »Hurra! — Hvordan Fanden har I baaret jer ad med det?«

Mit Sprog er p. t. ikke videre soigneret.

Jeg tror ikke, jeg siger ret meget, ligger bare og holder mine Piger i Haanden.

Saa kører vi ned igennem det dejlige Nordsjælland. Solskin og klart Vejr — lidt Sne hist og her. Alle de gamle, kendte Steder og Søer, hvor jeg har krybfisket som Dreng, mens jeg gik paa Birkerød Kostskole. Frederik VII's Gran ved Rude Skov kigger jeg efter, den er der ikke.

Kort efter at vi var kørt ud af Lejren, vender Chaufføren sig om og spørger: »Hvad skal jeg gøre med alle disse her?« idet han viser mig en stor Nævefuld Blyantsbreve, som han har faaet inde i Lejren.

»Konvolut, 20 Øres Frimærke!«

»Javell«

I Hørsholm standser vi. Min Datter og Zonechaufføren gaar ind i en Forretning og forlanger Cigaretter. Det kan de selvfølgelig ikke faa.

»Jamen, det er til min Far, han er lige kommet ud af Horserød og ligger der i Ambulancen.«

Ja, saa er der ikke noget i Vejen.

Jeg vil imidlertid ikke hjem, jeg vil paa Rigshospitalet. To Sjæle, een Tanke. Min Kone har allerede forberedt det. Der er Plads til mig paa kirurgisk Afdeling eller paa psykiatrisk Afdeling O hos min gamle Ven, Professor Helweg, som jeg har samarbejdet med i en Aarrække.

Selvfølgelig vælger jeg Helweg.

Det er mørkt, da vi kører ind paa Rigshospitalet.

Saa kommer jeg i Bad, i *varmt Karbad*, faar klippet Negle, bliver redt, grædet, faar hvidt, rent Tøj paa og kommer i en lang Seng kaldet Kongesengen i en stor, lys Stue. Fru Helweg har sat grønne Grene ind. Min Kone og Tytte er der og Professoren. Glæde og Humør. Og saa kommer de med et pragtfuldt Stykke stegt Torsk, garneret med de lækreste Asparges.

Jamen er det da Løgn altsammen!

Kan det være sandt?

Kender De Historien om Københavneren, der var kommet til Holmenkollen og saa Skiløbene? Da han ser en Mand svæve i Luften lige ud for sig i et 50 Meters Hop, udbryder han spontant: »Det er Kraft æ'me Løgn!« Jeg reagerer lidt anderledes. Jeg tænker paa Kammeraterne i Vestre og i Stedet for straks at spise, saa — ja — saa græder jeg. Tvi dig an, gamle Fruentimmer!

Vejet er jeg ogsaa blevet. Det var 126 Pund mod 180—185, som er min Normalvægt.

Hvis man indlægger en Mand paa Anstalten i Sækkjøbing, er der mange Mennesker, som gyser for det gamle Navn: Sindssygeanstalt. Paa »Oringe« maa man heller ikke indlægge en Mand, men nok paa Statens Sindssygehospital ved Vordingborg, og paa psykiatrisk Afdeling i København indlægger le beau monde sig gladeligt uden nogen Uhyggefølelse. Og jeg gør det med Glæde, Funktionærerne her er jo mine Kaldsfæller. Jeg bliver heller ikke skuffet. Tværtimod. I Nattens Løb er der en venlig og sød Sygeplejerske, der stille og rolig kigger ind til mig mange Gange, og i Morgen tidlig kommer min Kone og Tytte og snakker med mig.

Der er saa stille, som kunde det være hjemme paa Anstalten. Den eneste, som laver Spektakel, er mig. Paa Trods af, at W. C.'et er lige overfor, vandrer jeg hen igennem den store Sovestue og spørger alt for højt om W. C.'et.

En højerestaaende kongelig dansk Embedsmand kommer mig til Hjælp og fører mig paa W. C. Sygeplejersken var lige ude i Køkkenet. Jeg naaede da at faa vækket det meste af Afdelingen. Dette med at passe paa Stilheden er mig absolut fremmed, hvad enten det er Nat eller Dag.

Saa kommer Morgenen. Saa skal man vaske sig. Og jeg, som fik Bad i Aftes!

Jeg bliver vasket, og saa faar vi Menneske-Øllebrød med en Kop Fløde i, Kryddere og Franskbrød med tykt Smør. Det er ikke meget, jeg kan faa ned af det, men det har to store Fordele: det smager godt og ser tiltalende ud, og det bliver nede.

Saa kommer det eneste Stridsspørgsmaal, der var under hele Opholdet: Rygningen.

Der er Rygetid fra halvfem til halvfem i Dagligstuen. Og saa er der daarligt Aftræk fra W. C. Der burde være en Ventilator, der kunde fjerne al Tobaksrøgen med en Fart af

mange m³ i Minuttet, for selvfølgelig ryges der, og det maas der ikke, og det kan ikke undgaas, at noget af Røgen trækker ud paa Gangen. Da jeg imidlertid nu faar Ordre om ikke at gaa paa W.C., kan jeg jo ikke benytte dette som Tobakssalon, men faar saa Lov at ryge fire Cigaretter om Dagen.

Kammeraterne maa ikke komme ind og besøge mig, for jeg skal have Ro, siger man. Men de kommer listende, naar Lejlighed gives. Det er allerede sivet ud, at jeg er kommet fra Horserød, og jeg har derfor faaet Tilgivelse af dem alle for Natteforstyrrelsen.

Ingen er jaloux over mine fire Cigaretter eller over, at min Kone og Datter faar Lov at sidde hos mig Dagen lang, og at jeg faar mange Besøg i Tide og Utide.

Blomsterbuketter i Hundredvis, Breve og Cigaretter væl- der ind. Chokolader og Besøg. Og Vin — Du milde Him- mell Skal jeg da dø eller er jeg Nationalhelt? Det er flovt dette her, for min lille Andel er Fnug ved Siden af de Sne- fog, som Masser af mine Kammerater har været ude for.

Men hvor gør det usigelig godt at mærke, at Mennesker holder af En.

Der er næsten ikke Plads i Stuen til Blomsterne, og de bliver ved at komme i mange Dage.

Saa kommer Stuegangen. Jeg er selvfølgelig nok blevet undersøgt; men det husker jeg ikke saa meget af, hvorimod jeg husker Helweg fortællende muntre Anekdoter fra Hospi- talslivet og jeg givende igen med samme Mønt. Fest og Glæde er der over Stuegangen. Ikke hos mig alene, men hvor Stue- gangen kommer frem. Bare de vilde tale lidt højerel

Men den stille Tone er alligevel velgørende efter de raa- bende Kommandoer, man er vant til. Og tænk, saa banker Sygeplejerskerne paa Døren, før de kommer ind. Her er ikke

noget Knald, Bang, Tju! og man bliver vartet op i alle Ender og Kanter, man har jo Feber og maa helst ikke stikke en Lab uden for Sengen. Et andet Sted maa man godt gaa $\frac{1}{2}$ km med 40 Grader.

En ung Garder, der fik sit Knæk d. 29., saa han ikke kunde taale at se Tyskere, hvorfor han stak dem Øretæver, naar han saa dem, og desaarsag var kommet 3 Maaneder i Vestre, hvor han blev sindssyg, er nu rettet op og staar lige foran Udskrivning. Han kommer ind til mig og siger paa Baggrund af vort fælles Ophold i Vestre: »Du, Nielsen, her har man det Kraftknusemig lige saa godt som i Himlen.«

Tidlig paa Formiddagen kommer min Kone og Datter, og saa kan det nok være, at Palaveren gaar.

»Hvor er Pastor Marcussen?«

»I Sikkerhed.«

»Hvordan har Fru Jørgensen det?«

»Hvordan har Anstalten det?«

»Hvordan klarer Andersen det som konstitueret for mig?«

»Fint, fint.«

»Hvordan har I lavet den?«

Vi kan ikke blive færdig den første Dag eller to eller tre.

Saa faar vi Middagsmad. Jeg kan faa, hvad jeg vil have, saa jeg er varsom med at forlange. Havde jeg sagt Hummer og Champagne, tror jeg, jeg havde faaet det.

Og Maden bliver i mig.

Saa er Klokken 12, og det er Besøgstid. I gamle Dage var de syge og nervesvækkede afsondret fra Omverdenen, det er de saa visselig ikke nu. Næsten alle mine Kammerater faar Besøg, endda af 'smaa Børn, og alle bliver de venligt modtaget. Der er Tid til at snakke og Tid til Venlighed, og

hvis der er nogen fra Provinsen, er man ikke bange for at give dem et Maaltid Mad. Der opnaas Kontakt til alle Sider, og Venlighed er et fornemt psykiatrisk Virkemiddel. Jeg kommer til at tænke paa lille Ole. Han har været paa Anstalten hjemme i ca. 50 Aar. Nu og da er Stemmerne og Synerne (Hallucinationerne) slemme ved ham om Natten. Og saa giver han sig til at raabe højt. Saa plejer jeg at ringe ned til Nattevagten, det er gerne ved 4-Tiden om Morgen. »Kom op med Ole!« Vi lukker den Dør i Spisestuen op, søm vender ind til Soveværelset, og saa sætter vi Ole paa en Stol, tænder Lyset og giver ham en Cigar, og der sidder Ole og ser paa mig, mens jeg sover. Saa er han rolig. Om det nu er Cigaren (der er et gammelt Ord, der siger, at naar man har med Troldtøj at gøre, skal man have Ild i Munden, og Hallucinationer er jo Troldtøj) eller Synet af mig, som beroliger ham, ved jeg ikke.

En Morgenstund ved 4-Tiden raaber Ole igen; jeg ringer ned til den vikarierende Nattevagt, Fru Andersen paa ca. 60 Aar, og siger til hende: »Klæd Ole paa og kom op med ham.«

»Nej, Inspektør, det behøves ikke, jeg har en Skraa i min Taske.«

Og virkelig — Ole tier.

Jeg fortalte Historien til vor psykiatriske Tilsynsførende, daværende Overlæge Helweg, Oringe. Han spurgte først: »Hvilke Kvalifikationer har den kvindelige Nattevagt?«

»Hun har 7 Børn, Hr. Overlæge!«

»Ja, det giver Menneskekundskab. Og en Skraa er ikke noget ringe psykiatrisk Middel.«

Og Maden til de Paarørende fra Provinsen er det visselig heller ikke.

Nu maa jeg se at finde paa en Historie til Stuegangen i Morgen. Jo, de skal ha' den om Marinus. Han har været hos os i 22 Aar, han er Kontorbud, er endogsaa betroet at køre med Penge i Byen, men han er lidt vanskelig. Den eneste, han rigtig kommer godt ud af det med, er mig, hvorfor han udover »Kontorvirksomheden« væsentligst er attachedet mig. Han er min Baadsmand, og en Fisketur — fersk eller salt — kan ikke finde Sted uden Marinus. Han sidder hjemme og græder, hvis jeg ikke tager ham med. En skønne Dag bliver jeg kørt paa Sygehuset, og ved Afskeden siger jeg til Marinus: »Hvis jeg nu kreperer, og du saa ogsaa om nogen Tid dør, skal vi saa være enige om, at vi følges ad, saa vi kan komme ud at fiske sammen?«

»Nej, Inspektør, nej, for jeg vil under alle Omstændigheder i Himlen.«

*

Næste Dag faar de den om gamle Niels. Niels var 70—80 Aar og en sand Original. Han stammede fra Askø og Askøboerne, som siges at stamme fra Udliggere, Fetaljebrødre og Søhaner, og Niels var virkelig Udligger. I sin grønne Ungdom skal han vistnok have sejlet et Par Smaature som Sømand; men det med det meget Arbejde passede ikke Niels. Han blev Drivgods i Bandholm, boede i Tømmerpladsens Brædestabler og oplagte Skuder og fik sin Føde fra de forskellige Søfolk, som havde Moro af at smaadrille ham mod Betaling i Mad og Drikke, særlig Drikke.

Saadan gled Tilværelsen mange Aar, indtil Niels var blevet saa gammel, at Socialudvalget ikke længere mente at kunne holde sig passive over for Tilfældet, og saa kom Niels paa Alderdomshjem, hvad der over for denne Havnens frie Fugl maa have været det samme som Vestre for os andre. Der gik

da heller ikke mange Dage, før Økonomaen fik paa Kassen, og saa blev Niels »torpederet« til Anstalten i Saxkøbings Forsørgelsesafdeling. Efter et Par Maaneders Ophold fik han dog Lov at komme hjem igen til Alderdomshjemmet, men da der formentlig ikke var tilstrækkelig Sømandsaand i Økonomaen, fik hun atter paa Kassen, hvorpaa Niels omgaaende og pludseligt atter blev »bombet« af til Saxkøbing. Og denne Gang blev han indlagt paa Plejeafdelingen som fast Pensionær. Man fandt hurtigt en Slags Tilværelse til ham, han var jo ogsaa sindssyg — Sengetid og Maaltider skulde han overholde, Resten af Tiden fik han Lov at tilbringe ved Havnen, om Bord paa Skibene med en stor Rem omkring Maven, saa han kunde have alle sine Pakkenelliker inde under Blusen og denne Livsform passede »Dypp-Niels« rigtig godt. Da der var gaaet nogle Aar, kom Timen, da han skulde lægge sit Hoved paa et Anker, men han vilde ikke dø — vilde ikke.

Saa en Aften, da jeg mente, at nu maatte han gaa agterud til Chefens Kahyt den høje, sendte jeg Bud efter Pastor Lindqvist og bad ham komme i fuld Krigsmaling.

Pastor Lindqvist kommer og gør sig al mulig Umage for at opnaa Kontakt med Niels.

»Skal vi bede en Bøn, Niels?«

»Ja-a,« siger Niels med neutralt Ansigt, han er flintrende ligeglad.

»Skal vi synge en Salme, Niels?«

»Ja,« siger Niels og tænker paa den sidste Bajer, han fik nede ved Havnen.

Præsten begynder at svede, for dette tegner til foruden at være en Anstrengelse tillige at blive en Fiasko.

Saa tager han sig sammen og forlader Teologien og springer over i Psykologien.

»Sig mig, Niels, kender De Havnefogden i Bandholm?«

»Jov, jov, jov!« siger Niels og rejser sig med et Sæt op i Sengen. Kontakten er der, og Præsten snakker Bandholm og Askø og Bølgegang og Bajer, og Niels er vaagen og fortæller selv. Da de saadan har hygget sig en 3 Kvarters Tid, spørger Præsten:

»Skal vi synge en Salme, Niels?«

Og saa synger de en fantastisk Duet, som er dybt rørende, men ikke ren.

»Niels, skal vi bede en Bøn?«

Og klart, men staccato, runger Fadervor gennem den lille Stue.

Endnu næste Morgen levede Niels imod al sund Fornuft. Da Funktionærene kommer og siger Godmorgen, spørger een ham: »Niels, hvad sagde Præsten til dig i Aftes?«

»Han talte yv fra Havnefo'den i Bandholm.«

Niels fik en stor Begravelse paa Askø. Hele Øen viste ham den sidste Ære, den gamle Udligger.

*

Jeg er stolt over dansk Psykiatri, repræsenteret af Afdeling O, for Garderen har Ret: vi har det Kraftknusemige lige saa godt som i Himlen. En 16—17 Aars Dreng fra et meget fattigt Hjem bliver der set igennem Fingre med, at han smutter ind paa Afd. 5 fra Afd. 3 og synger med ved Klaveret i Dagligstuen og faar sig en Cigaret. Han bliver udskrevet, og de næste Dage staar han uden for Hegnet ved O's Have ud til Gaden i Timevis og stirrer ind i det fortabte Land: »Uh, hvor har de det godt derinde.«

»Naa, længes du efter os?« — Ja, det kan han ikke nægte: »Jeg har aldrig truffet saa mange gode Mennesker før. Og saa jer andre.« Arme Knægt, skal du paa Sindssygehospital for at blive lykkelig?

*

Feberen vil ikke ned under 37,8, og Røntgenbilledet viser en uartig Galdeblære. Saa skal jeg opereres, hvorfor jeg skal flyttes over til Pavillon VII hos Professor Husfeldt, men jeg naar lige forinden at paadrage mig en Lungebetændelse, som omgaaende bliver slaaet ned med disse fantastiske Vidunderpiller: Sulfatiasol, der minsandten ogsaa lader til at slaa Galdeblærebetændelsesfeberen ned, hvorfor Professor Husfeldt, da han har set mig feberfri nogle Dage, siger: »Saa stikker vi Kniven i Skeden, det er uforsvarligt at operere Dem i Deres afkræftede Tilstand, naar det ikke er absolut paakrævet.«

Det forekommer mig ikke at være noget godt System, det Pavillonsystem med 16 Mands Stuer, for ikke at sige 32 Mands Stuer, idet de to Sale hænger sammen, men jeg erfarer ogsaa, at alle Pavilloner skal rives ned og bygges op til eet samlet Komplex efter Krigen. 16 Mand paa Bækken til forskellige Tider — Blodtransfusioner ved Nat og Dag — Iltindaandinger — Lugt af Betændelser — Besøg — Jamren — gør ikke godt paa en syg Mand.

Men paa den anden Side: Vi er Mandfolk, Kammerater, og Humør mangler ikke. Der fortælles Historier, og Vittighederne ryger fra det ene Hjørne af Salen til det andet. Og hvis der er Selvmedlidenhed, saa holdes den i hvert Fald nede. Og saa er der kammeratlig Omsorg. Der er f. Eks. Hans Peter, som for et Par Aar siden blev slæbt efter en Kvie og fik Brystkassen kvæstet. Han har ligget i to Aar,

inden han kom ind til Husfeldt, han har faaet 12 Blodtransfusioner og er lige lagenhvid endnu. Men ikke et bittert Ord kommer fra Hans Peter. Han lugter ikke godt. Der tilflyder ham Appelsiner — husk, hvor sjældne de er! — og Venlighed fra alle Sider. Saa bliver Hans Peter flyttet, og det maa vel være for at. — — —

Men efter endnu en Operation, hvor de har savet et Par Ribben bort, ruller Hans Peter ind i Stuen igen i fuld Bedring. »Goddaw i Stuen.« Hvilken Energi fra Professor Husfeldts Side! Her faar han i Massevis af opgivende Tilfælde og udretter Mirakler. —

Professor Husfeldt, en god, dansk Mand, staar ved Operationsbordet og er halvfærdig med en af sine vanskelige Operationer, da en Reservelæge kommer ind og sagte siger: »Herr Professor, Gestapo er i Deres Hjem for at hente Dem.«

Professoren gør roligt det paakrævede Arbejde færdigt og rækker Instrumenterne til Reservelægen: »De fortsætter, Doktor.«

Og saa er han borte.

— Saadan blev der hvisket i mit Øre.

*

Jeg er imidlertid vendt tilbage til Afdeling O, og Temperaturen begynder igen at liste opad. Er det Skæbnens Ironi, eller er det for at advare mig: Den omsorgsfulde og erfarne Frk. Køhler laaner mig Don Quixote, som jeg ikke har læst i mange Aar. Er det mig, der skal ud at kæmpe mod Vejr-møller i misforstaaet Ridderaand? Jeg har jo skrevet til Dagmarhus, at de maa give Jørgensen fri, han har kun efterkommet min Ordre. Og jeg ligger jo her og omgaas med

Tanken om at gaa derop. Jeg kan ikke dække mig bag en af mine Funktionærer.

Min Kone og jeg faar en ordentlig Skylle af Fru Helweg for manglende Forsigtighed. Jeg mener ikke at have været uforsigtig, men jeg har jo fortalt Venner og Bekendte om den sønderskudte Betjent og den raa Behandling, han fik. Men jeg har ogsaa sagt, at jeg selv er blevet anstændigt behandlet: korrekt, høfligt og endog velvilligt. Jeg har ingen daarlig Samvittighed. Det er smukt af Fru Helweg at føle saadan med os og retlede os, naar hun synes, vi trænger til det. Vi er maaske for aabenmuede.

Det er saa svært for os Danske at lære at tie.

Jeg brænder af Lyst til at fortælle om Ægteparret Helweg, hvor gode Danskere de er, men vil derved komme ind paa Gebeter, som jeg hverken har Kompetence eller Ret til at røre ved. Men kort og godt: de er pragtfulde.

Professor Helweg har ikke Lyst til at udskrive mig, Temperaturen er heller ikke normal, og tredje Afdeling (Kaj Munk-Bander) huserer slemt, men da min Kone kommer og fortæller, at hun nu har laant en dejlig lille Lejlighed, bestemmer vi os til at forlade Rigshospitalet.

Saa drager vi paa Afskedsvisitter hos Professor Helweg, hos Plejemor, hos Dr. Hermann, der lige er blevet Dr. med., og saa gaar vi tilbage til O for at sige Farvel. Sygeplejerske Frøken Kofoed fortæller mig, at Kammeraterne er dybt skuffet og vrede over, at jeg er rejst uden at sige Farvel til dem, saa godt som vi har haft det sammen. Det klarer op i Ansigterne, da min Kone og jeg kommer Kokken 5. Min gamle Ven, Sømanden, forhenværende, nu Cykelgrosserer, der ser meget daarligt, er ligefrem bedrøvet over, at jeg skal rejse. We are two old-timers og har fortalt hinanden mange gode

Historier paa Engelsk, Historier fra alle Kanter af Kloden. Jeg faar hans Adresse og maa love at besøge ham. Præsten og jeg lover at besøge hinanden, naar vi igen kan sejle. Et Haandtryk rundt, og saa er det sket.

Saa hjem til den lille, dunede Rede paa Frederiksberg, som stud. med.en og hans unge Frue har overladt os, mens de selv vikarierer i Saxkøbing og andre Steder. Og saa gaar jeg til Sengs med 38,5. Føler jeg mig som fri Mand? Nej. Jørgensen sidder jo derinde. Men velsignet er det at ligge i sin Seng med sin Kone i Haanden. Og med Bevidstheden om, at Tytte ligger i Værelset ved Siden af.

Næste Dag drager vi til Ordrup, til Dr. Toussieng, Tropolæge, Specialist i Lever og Malaria. En god Dansker, en interessant Mand. Hans Bog fra Østen er vel kendt.

Vi er i Kontakt med ham med det samme, selv om han kalder mig for et Vrag. »De kan jo selv høre, Frue,« siger han og sætter Stetoskopet paa sit eget Hjerte og derefter paa mit, »det er Tordenvejrs mod Radio fra Sidney. Men naar De nu, Inspektør, har gaaet paa Græs et halvt Aar, skulde De nok kunne have samlet Kræfter til en Operation.«

Min Svigermor, den 78-aarige Pastorinde Thyra Jensen, var paa Besøg hos os. Om Morgenen gaar Tytte paa Dagmarhus for om muligt at slaa endnu et Slag for Jørgensen. Vi aner nemlig, der er Krigsret i Luften.

Kort Tid efter telefonerer Tytte, at man ønsker min Nærværelse i Krigsretten senest Klokken 1.

Saa kom det altsaa, det, som jeg vidste vilde komme. Dagmarhus ved, jeg ikke er paa Hospitalet, men kender ikke min Bopæl, og Tytte har nægtet at opgive den.

Men Dagmarhus ved, at jeg vil komme.

De har en Klemme paa mig, der hedder Jørgensen.

Svigermor, min Kone og Tytte og jeg sidder sammen. Lidt efter kommer Ingeniør Jørgen Halse, min Kones Fætter og min Ven, en første Klasses Dansker. Han fraraader mig at gaa derop, han ser som jeg selv Faren lige i Øjnene og vilde nok helst forbyde mig at gaa derop. Alt er ordnet til en Sverigestur Klokken otte i Aften.

Men alle bliver de alligevel klar over, at jeg kun har eet at gøre. Saa skriver jeg et Brev til min højeste Foresatte, Stiftamtmand Reventlow, at nu gaar jeg i Dagmarhus for at tage mit Ansvar over for Jørgensen og beder Stiftamtmanden hilse mine Funktionærer.

Vi kører til Dagmarhus.

Min Kone og Tytte følger med ind og bliver der hele Dagen. Syg er jeg stadig væk, saa det staar ikke helt klart for mig, hvad der skete, men noget kan jeg da huske, selv om det maaske ikke er kronologisk korrekt.

Jeg bliver ført ind i en stor Stue til Procedure, tror jeg nok, det hedder. Den er propfuld. Rundt langs Væggene staar tyske Soldater med Maskingeværer. Automatiske Pistoler hedder det vist. En 10—12 Stykker i det hele. Midt i Stuen op mod den ene Langvæg paa en Forhøjning sidder der 3 Dommere, en velnæret Pykniker med et rart Ansigt, — en stor og velnæret Pykniker, ordførende Dommer, med et Ansigt, der just ikke var afskrækkende — og saa den tredje Dommer, en mindre, leptosom Fyr med hadske, sorte Øjne, feminin. Ham ventede jeg mig intet godt af, og det stemte.

Saa vidt jeg forstod, var de alle tre Generaler. For venstre Bordende sidder Aktor med Dødningekasket paa Hovedet. Hans Ansigt er som mejslet i Sten, og under hele den to Dage lange Forestilling var der ikke et Sekund Sym- eller

Antipati at spore i Stenansigtet. For den anden Bordende sidder Sekretæren, ogsaa en højtstaaende Officer. Ved et lille Bord i et Hjørne, pænt diskret, sidder Defensor, en ret højtstaaende Officer, 27—28 Aar, leptosom, nervøs, han er ikke nogen god Taler. Der kommer lange Pauser, og en Gang imellem knækker Stemmen over, men — selv om baade han og vi ved, at hans Defensorat næppe betyder noget — tror jeg dog, han gaar ærligt op i sit Arbejde.

Ved højre Bordende staar Tolken. Han forstaar og taler udmærket Dansk, men med Accent. Man forstaar, at han er Tysker, og det er man glad for.

Midt i Stuen frit paa Gulvet staar to Rækker Stole. Yderst paa højre Fløj Fru Stamhusbesidder Monica Wichfeld, saa kommer Pie — det er Lisbeth Baastrup — saa Jessen Schmidt*, 63 Aar, og saa Mænd, som jeg desværre ikke kender, f. Eks. Dyrslæge Houmand.

I anden Række fra venstre Redaktør Grant med sit store Polkahaar, undertegnede, Opsyn Jørgensen og Viggo Wichfeld. (Se foran i Bogen).

Jeg tænker, at vi er placeret, som Dommene vil falde. Dem, som kommer efter Jørgensen, tipper jeg til absolut Frifindelse. De har nok allerede siddet nogle Timer, da jeg kommer. Jeg faar senere at vide, at de ved Navneopraabet har sagt: »Vi mangler blot Nielsen, men han kommer Kl. 1.«

Det er gaet over i Historien, hvordan den franske Adel under Revolutionen med Ro og Overlegenhed tog Skæbnens Tilskikkelse: Dommen og Døden. Historien gentager sig. Der er lige saa megen Adel her. Ro og Værdighed. Monica er

* Tysk Tugthus. Benaadet Foraaret 1945. Kom hjem med Koldbrand i begge Ben. Det var ham, der fra sin Celle i V. F. fik sendt 30000 Kr. Bestikkelse til Sauerwein paa Dagmarhus for at fri Fru Wichfeld. Sauerwein røbede det i Fuldskab — og Pengene blev fremlagt i Krigsretten.

nu særlig pragtfuld. Hendes Ansigt er udtryksløst, dog med en Antydning af, at hun keder sig. She is bored.

Der trænger en Hilsen fra Danmark ind til os. Det er Time-slaget fra Raadhusuret. Jeg er den sidste i Proceduren og ved derfor slet ikke, hvad der er foregaaet. Min Rapport fra Vornehmung bliver nøje gennemgaaet.

Generalen paa venstre Fløj synes at have fattet særlig Forkærlighed for mig. Han forekommer mig at lyse af Had, mens de to andre er saglige.

Jødehistorierne gaar man temmelig let hen over, oven i Købet med en Bemærkning om, at det var noget, som — en Haandbevægelse, der skulde forstaaes som: det vil man helst ikke røre ved.

Men saa var der en lille Pakke Cigaretpapir, som jeg oplyste, jeg havde fundet paa Strøget. Cigaretpapiret indeni var imidlertid Tryksager med »Hetz« mod Regeringen, Oplysninger om dens Metoder til at stjæle Arven fra Soldaterenkerne. Den tog mindst en halv Time, og da koblede de Højttalerne til paa tredje Gear, brølede som sultne Løver. »Dette her bliver da Dødsdom,« tænkte jeg. Og saa kom vi til Jakob Faldskærm, det egentlige, om jeg saa maa sige. Da gled Forhøret atter ind i urbane Former, og jeg fik Indtrykket af, at det her sikkert kun kom i Klasse med en Bøde for manglende Lys i Cyklelygten.

Saa var Proceduren forbi, og vi gled ind i Venteværelset.

Jeg kommer til at sidde over for Monica, og jeg har Cigaretter. Og vi maa ryge. Jeg troede, Jørgensen kom fra Horserød, men nej, han kom fra Vestre, hvor han har siddet de sidste 14 Dage, uden at vide det som Gidsel for een eller flere, der skal være undvejet fra Horserød. Den er ikke helt god med hans Mave.

Der gaar nogle Timer. Saa bliver vi kaldt ind igen een

for een, og denne Gang er det vist det afsluttende Retsforhør. Nu er det pludselig for mit Vedkommende blevet saadan, at jeg fra Fru Wichfeld har modtaget 100 Kr. og afleveret disse til Jacobsen. »Jeg har givet ham 12 Kr. af mine egne Penge,« oplyser jeg, »jeg har aldrig haft nogen Forbindelse med Fru Wichfeld og aldrig faaet Penge af Fru Wichfeld.«*

Da vender Fru Wichfeld sig om og smiler venligt til mig, for at anerkende Sandheden. Ikke des mindre kom der til at staa i Dommen:

Han har modtaget 100 Kr. af Fru Wichfeld og givet dem til Jacob Jensen.

Fru Wichfelds Søn er til Stede.

Der blev fremlagt 29.800 Kr., som man havde forsøgt at løskøbe Moderen med.

Saa kommer Konfrontationen med Jakob. »Bring the boy in,« siger ordførende Dommer paa Engelsk med en Mellemting mellem Haan og Humor.

Ind kommer Jakob — iført drabelige Haandjern og med to Maskingeværer i Ryggen.

Steen Steensen Blichers Ord randt mig i Sinde: Ak, hvor forandret.

Det var Jacobsen, godt nok, men mager og udtæret med udslukte Øjne og en Hudkulør, som man ikke kunde hitte ud af. Den var vist bleg, men der var saa meget blaaligt rundt omkring, nærmest i Pletter. Arme Knægt. Han var 33, nu ser han ud, som om han var først i Tyverne. — Hvordan har de dog faaet pillet alt det ud af dig? Hvorfor tog du ikke din Strykninpille i Tide? Jeg kan ikke dømme dig.

Og endnu mere arm vil han blive, hvis han engang faar at vide, at han er Skyld i over 200 Fængslinger og 26 Døds-

* Jeg havde ikke faaet dem af Fru Wichfeld — direkte.

domme, hvoraf de 22 er eksekveret. Jakobsen — alias Jakob Jensen — fastholder, at jeg har givet ham 100 Kr., hvorimod han maa fragaa, at han er blevet afleveret til mig af Pastor Marcussen. Han har dog forsøgt at dække lidt, nemlig: »Nielsen wusste, dass ich illegal war, aber nicht, dass ich Fallschirmsagent war.«

Og saa er der forøvrigt en Del andre Ting, som han ikke har nævnt.

Læser De engang dette her, Jakob (for i Dag, 1. September 1944, ved jeg, at De sidder levende i Tugthuset i Schwerin uden Dom), saa vid, at vi ikke dømmer Dem for, hvad der er sket, vi ved jo ikke, hvorledes man har faaet det ud af Dem. Deres Fejl var Mangel paa Mod til at tage Pillen i rette Øjeblik. Og saa maa vi heller ikke glemme, Jakobsen, alt, hvad De har gjort af godt Arbejde. De skal være velkommen i mit Hus.

Paa de 100 Kr. røg jeg ind, ellers var jeg nok blevet frikendt. De havde jo benaadet mig een Gang, og jeg tror ikke, det smagte dem at bryde deres underforstaaede Lejde — jeg er næsten sikker paa, at det ikke gjorde det.

Saa forlanger jeg — vistnok den eneste, som har gjort det — at tale med Defensor.

»Deres Sag staar godt, Hr. Nielsen, lige med Undtagelse af de 100 Kr. Nu bliver Jørgensen frikendt. Jeg indstiller Dem til Frifindelse. Men hvis De ikke var kommet, vilde Sagen have stillet sig anderledes for Jørgensen.«

Vi gaar igen ind i Salen. Aktor med Stenansigtet har Ordet:

Frau Wichfeld indstiller han til 10 Aars Tugthus og Straffe nedefter sluttende med Inspektør Poul Gerner Nielsen: Zwei Jahre Zuchthaus«. Resten indstilles til Frifindelse. Grant puffer til mig: »Du bliver frifundet, Inspektør.«

Jeg klapper Jørgensen paa Knæet og siger: »Den er fin med dig, Alfred.«

»Nej, nej,« siger Jørgensen og ser konsterneret ud, han tænker paa mine to Aar.

Defensor har Ordet. Han holder en temmelig lang Tale, der anstrenger ham kolossalt. Sveden hagler af ham, han gaar nu og da i Staa, og Stemmen klikker en Gang imellem. Fru Wichfeld har nægtet alt, og det er noget vanskeligt at tage Stilling til hendes Sag. Men han indstiller hende til væsentlig Nedsættelse af Straffen. Det gør han hele Vejen igennem og ender med at indstille mig til Frifindelse sammen med Resten.

Dommerne trækker sig tilbage for at votere. Og saa slutter Forhøret for i Dag.

Fru Wichfeld, Jørgensen og de andre køres tilbage til Vestre Fængsel, mens jeg med udsøgt Høflighed er Dagmarhus' Gæst. Jeg er jo fri Mand endnu, selv om der staar en Soldat paa Vagt over mig hele Natten, mens jeg ligger paa en Divan i et af Kontorerne med et Tæppe over mig. Gæstfriheden strækker sig dog ikke til Føde. Jeg havde faaet en Kop Kaffe, inden jeg gik hjemmefra. Frokost havde jeg ikke Lyst til dengang, og heller ikke nu føler jeg nogen Sult; men jeg har det godt med mig selv, jeg har en god Samvittighed — saadan dansk-mæssigt set.

Man er jo trænet til lidt af hvert, saa Natten gaar ganske pænt. Og saa staar vi op og gnider lidt Vand i Øjnene paa Toilettet. Derefter bliver jeg placeret nede i Kantine blandt Soldaterne. De fleste sover inde bag en Halvvæg; vi har det rigtig hyggeligt og familiært, naar lige frases mig, der er komplet Luft. Jeg faar dog tiltrukket mig saa megen Opmærksomhed, at jeg maa faa Lov at tilkalde en Servitrice, og jeg køber Kaffe med Brød og Æg. Saa bliver der ind-

bragt en Dansker, noget af Nattens Høst, en 55-aarig Mand; jeg hvisker til ham: »Har du faaet noget at spise?« — »Nej.« — »Sig, du vil have Kaffe. Hvis du ikke har Penge, skal jeg nok betale.«

Han beder om Kaffe, men bliver brutalt afvist.

Jeg fik en Cigaret til Kaffen af Servitricen, og den vilde hun ikke have Betaling for. Hun var dansktalende, men maa jo formodentlig have været tyskvenlig, naar hun optraadte paa »Dagmarteatret«, men naar det drejer sig om Kvinder, lader det til, at Mænd er et internationalt Begreb. Heldigvis gælder det kun en vis Kategori Kvinder.

»Go' Maar'en mine Hærer. Ska' vi te aa bestille noet? Je har et Par første Klasses Fiduser.«

En kedelig Herre i Ansigt. Bisse staar der skrevet tværs over. Ung Fyr. 23—24 Aar. Med denne mærkelige slentrende nonchalante Gang. Pseudo-Overlegenhed, som dækker over en daarlig Samvittighed. Jeg har set den hos flere af Arten.

Alfonser, hvis nom de guerre ellers er Fladlus, forekommer mig at være Gentlemen i Forhold til denne Erhvervsgren, han har Cigaretter, og han svanser rundt og forsøger at indynde sig baade hos Soldaterne og de civile med Cigaretter, som modtages, men med mærkelig Mine. Det lyser fra Modtagerne, at det nærmest er med Kvalme, at man taaler ham.

Saa faar Judas en Eskorte paa en civil og 4 Soldater, og saa gaar han til sin lille Gerning ud — dog næppe fuldglad.

Een til af Slagsen ser jeg med Masser af Cigaretter. Samme Indynding. Jeg synes, Luften er blevet saa kvalm, værre end paa et beskidt Lokum.

Vi sidder igen i Krigsretten. Klokken er nu blevet ti. Kendsgerningerne, hvorefter vi skal dømmes, oplæses, og hver enkelt faar Lejlighed til at udtale sig. Stemningen er

omtrent den samme som i Gaar, man er noget beroliget, Aktors højeste Indstilling var jo ti Aar, og man bliver jo næppe dømt saa haardt — og i hvert Fald vil Krigen snart være forbi.

Dommerne trækker sig tilbage, idet alle Tyskerne med et Sæt rejser sig op og rækker højre Haand i Vejret. Ganske flot, teatermæssigt set.

Saa føres vi tilbage til Venteværelset og venter og venter — og venter.

Langt op paa Eftermiddagen føres vi ind enkeltvis, her skal ikke være nogen Misforstaaelse mulig, — Navn, Stilling, Fødested m. v. maa igen afkonfereres.

Da Turen kommer til mig til at blive ført ind, kniber det for mig at holde Balancen, og ved Udgangen styrer jeg ikke mod Døren, men direkte mod en tysk Soldat med Maskingevær og falder stift om i Armene paa ham.

Panik.

Alle flyver til for at hjælpe mig. Den altid venlige og hjælpsomme Redaktør Grant vil ogsaa hjælpe, men kommer ikke tidnok. For dog at yde sit Bidrag griber han om Soldatens Maskingevær, idet han siger: »Skal jeg ikke holde det for Dem?»

Meget højt og bestemt frabad Soldaten sig hans velvillige Assistance. En stor Spøgefugl var, er og forbliver Grant.

Saa sidder vi alle i Krigsretten og venter og venter. Kriminalsekretær Nagel er kommet til Stede og sidder i et Hjørne. Det er ham, der har forhørt mig, det er ham, der har givet Besked til mig om at komme, og jeg er overbevist om, at han har gjort det i god Tro. Hans Øjne flakker, han er bleg og svæder lidt, han ser alt andet end glad ud. Han ser ikke paa mig.

Senere faar jeg at vide, at han tilfældigt mødte min Kone

og Datter paa Raadhuspladsen og sagde: »Der Vater noch nicht da?« Nu sveder han.

Av, her er noget paa Færde. Nu er det bare med at indstille sig paa Drama.

Dommerne kommer.

Alle, ogsaa vi, rejser sig. Staaende læser den midterste, store Dommer en hel Del op. Jeg hører paa det i en Halvdøs. Det gør Kammeraterne ogsaa, for nogle sidder og trommer med Fingrene, og nogle flytter sig lidt paa Stolen. Al den Ordsvada interesserer dem ikke særligt. Men pludselig stivner vi alle.

»*Frau Monica Wichfeld zum Tode.*«

Dødsdom.

Den eneste, der ikke stivner, er Monica Wichfeld. Fru Wichfeld er Verdensdame, har færdedes ved Hofferne i London og Rom og slige Steder. Situationen keder hende, hun gaber inderligt, men skjuler det velopdragent med Bagsiden af Haanden.

Fire Dødsdomme paa Rad.

Tugthus fra 16 til 2 Aar.

Og Frifindelse for Grant, Jørgensen og unge Wichfeld.

Aktors Indstilling til 2 Aars Tugthus tiltraadte Dommerne for mit Vedkommende.

Lisbeth Baastrup (Pie) sænkede Hovedet og lod et Par Taarer falde, men det var før, hun hørte sine egne 6 Aar, det var ved Fru Wichfelds Dom. Hvordan maa det ikke have været for den unge Søn! De siger, han vaklede, da han gik ud.

Vore tre andre dødsdømte Kammerater sad med rank Ryg og fortrak ikke en Mine.

Jeg havde næsten en Vision af den gamle med Skægget

igennem den revnede Bordplade. Han løftede Øjenlaagene og nikkede anerkendende til dem.

Fra Toppen og nedefter faar vi Lov til at udtale os. Monica har intet at sige. Vore andre dødsdømte holder pragtfulde Taler. De har intet ondt gjort, og er glade for, *hvad* de har gjort.

Saa føres vi ned til Sejldugsvognen, vort Salatfad, efter at man først har meddelt os, at vi kan ansøge om Benaadning, Dommen er inappellabel.

Saa er vi »hjemme« igen.

»HJEMME« IGEN

Vi staar atter paa Rad og Række i »Kirkesalen«, og de fri-fundne er med. Dommene skal jo først godkendes af højere Myndigheder. Det er lykkedes mig at trykke Monica i Haanden og klappe Pie paa Kinden og sige: »Enden er ikke endda.« Det passede — men desværre ikke for alle vore Kammerater.

Vi fordeles til de forskellige Celler, jeg kommer over i Tugthusafdelingen, den er lige netop taget i Brug af Tyskerne og halvvejs rømmet af Danskerne, men ikke mere, end at det lykkes at faa en Hilsen og et Ord til de danske Fanger og Fængselsbetjente. Den første Celle, jeg puttes ind i, er en Misforstaaelse: der er ingen Briks, men derimod Malerverer, Malerpotter og Værktøj. Kort efter bliver jeg flyttet til en Celle, som er lyseblaa, en modbydelig Farve at bo i, jeg henstiller til Fængselsmyndighederne ikke at bruge den og skal i den Anledning oplyse, at da man under den første Mørklægningshysteri blaamalede Ovenlysvinduer, var der adskillige af vore kvindelige Patienter hjemme paa Anstalten, der fik Kvalme og blev let hysteriske paa Grund af Farven. Sukkerfabriksarbejderne klagede over noget lignende.

Det lader til, at det gaar nogenlunde formløst til i denne Afdeling. En Med-Fange lukker sig selv ind til mig med Kop og Ske og een Gang senere med Lagen. Han kunde noget Tysk og var derfor blevet Opvarter, Kalefaktor.

»Man skulde jo gerne se at komme ud af dette her Hotel

snarest muligt,« tænker jeg, »jeg er ganske vist syg og har i Øjeblikket en drønende Feber; men det er godt at have flere Strengte paa sin Violin. Nu fik jeg ikke Brug for min indstuderede Rolle som Vækkelsesprædikant — den jeg havde tænkt at bruge, saafremt der skulde være kommet nogen for at hente mig paa Rigshospitalet; men her kan der aabenbart blive Brug for noget i den Retning. Det kan ikke nytte noget at sige til Meister eller Stabslægen eller Saniteteren: »Jeg er sindssyg, luk mig ud.« Nej, det maa man omhyggeligt lade, som man skjuler for de øverste, og saa lade det sive langsomt fra neden af.«

Jeg begynder med Rasmussen, som kom med Lagenet til mig. Først snakker vi lidt elementær Fængsels snak. Imens breder jeg Lagenet ud oven paa Tæpperne og gaar i Seng med Tøjet paa.

»Men Mand dog!« udbryder Rasmussen, »du lægger jo Lagenet forkert, det skal da ligge under Tæpperne.«

»Nej, det er rigtigt nok, for det er mit Liglagen. Jeg er død.«

»Saadan noget Pjat,« siger Rasmussen med Eftertryk.

»Du, Rasmussen, vil du ikke gøre mig en Tjeneste, tag og gaa ned og sig til min Gartner, Alfred Jørgensen, at han skal komme op og bo hos mig, for naar jeg er alene, saa tænker jeg saa fælt. Den kan du magelig lave. Og saa sig til ham, at han skal ta' en Spand Sæbevand med op, og Gulvskrubber, saa han kan vadske det Blod af dér paa Væggen« — min Stemme stiger, indtil den er en dødsangst Raaben — »det Blod dér! dér! det kan de ikke vadske af! Det er Fru Wichfelds Blod! Da de halshuggede hende — og se — det løber endnu. Paa Vestre Fængsel gik der Dans, Blodstraalen sprang i Solens Glans —«

»Jov, jov! det skal jeg nok!« Rasmussen springer ud af Døren med Rædsel malet i alle Træk og smækker Døren efter sig i en Fart.

Den sad! Plets kud! og jeg kan hurtig mærke det paa Vagtsoldaterne. De kigger paa Lagnet, der stadig ligger ovenpaa, men tør ikke komme med Bemærkninger.

Jeg havde imidlertid paa Fornemmelsen, at jeg nok skulde klare den paa min Sygdom alene, for nu kendte jeg min Kones og Tyttes Arbejdsmetode, Intuition og Initiativ og vidste, at det vilde gaa mig som Per Gynt, fordi der »stod Kvinder bag«, saa jeg opsatte videre Fremrykning ad denne Linje. Grundlaget var jo lagt, saa der kunde arbejdes videre, hvis det skulde vise sig nødvendigt.

Om det nu var af denne Grund, ved jeg ikke, men næste Morgen bliver jeg flyttet over i 486. Der kommer Solen Klokken fem Minutter over halvtre, og Cellen er flødefarvet og helt humsk at se paa, finder jeg. Humsk maa jo være det modsatte af uhumsk.

Senere, da jeg fik indsmuglet Cigaretter, havde jeg saamænd helt hyggelige Stunder dér ved 3—4-Tiden, naar jeg laa ned paa Briksen, og Røgen snoede sig op igennem Solstraalerne og transformerede det hele om til »Britta«s Kahyt, mens Thor og Niels, mine Sønner, passede Ror og Sejl, og min Kone holdt Sol-Siesta paa Fordækket. Slet ikke saa ringe! Samvittigheden har aldrig været finere, Familien lider ingen Nød, de har min Løn og Bolig i Modsætning til saa mange af mine Kammerater, og lister jeg af, saa er Tytte gift, og min Kone har en Pension, som hun kan leve af, Thor kan klare sig, han er Landvæsenselev nu, og Niels er 14 Aar, og endelig er der Jørgensen, som nu bliver en fri Mand. Det er slet ikke saa ringe. Og saa er jeg sluppet igennem hele Skærsilden uden at gøre eet Menneske Fortræd. Det er ikke

frit for, at jeg er tilfreds med Tilværelsen, for i min Naivitet tror jeg endnu, at alle de dødsdømte bliver benaadet.

Da vi forlod Dagmarhus, var der blevet givet Tilladelse til, at jeg fra Fængslet maatte telefonere til min Kone. Ved Ankomsten til Fængslet blev det nægtet mig, idet der stadig blev sagt: »I Morgen — i Morgen — i Morgen.«

Da der var gaaet 3 Dage med Henholdelse, forlangte jeg Brevpapir for at skrive til min Kone og Dr. Best om Benaadning. Det lykkedes mig ogsaa til sidst at faa sendt disse Breve, men det tog en Uge. —

Det er en fin Opvartning, vi faar: Politimester Simoni* fra Varde skænker graciøst og yndefuldt Te til mig hver Morgen og hver Aften, og naar vi gaar paa WC rækker han os WC-Papir, og saa kan der jo smutte et lille Ord: »Rom er faldet« — »Frengang paa Østfronten« — »Landgang i Cherbourog«.

Politimesteren er ikke for ingenting Jurist. »Maske« har han paa, og yderst forsigtig og sparsom er han med Meddelelser. Kun naar han er Dødsens sikker paa, at han ikke iagttages af Tyskerne, bryder Smilet igennem. Mon hans Fuldmægtige og Kredslægen ogsaa er der?

Men hvem er Skægmanden, ham med det pæne Fuldskæg, Plusfour og Tennissko.**

Og hvem er Sanitetsmedhjælperen med det sorte Haar og Brillerne?

Hvis I nogen Sinde læser dette, saa kom og besøg mig, for det er mig, der er »det hule Franskbrød«.

Tugthusafdelingen siges at blive betjent af Værnemagts-soldater, og som tidligere nævnt er det mest ældre, saarede. De er ikke slemme at komme til Rette med. Jeg faar Ild een af de første Aftener af Soldaten, som er saaret i Rygnerven.

* Død i Koncentrationslejr.

** Lektor Rosenkjær, Tønder. Død i Koncentrationslejr.

»Wenn man nicht weiss, ob man morgen früh geschossen werden wird, dann ist es ja nicht zu viel zu verlangen, ein Streichholz zu bekommen,« siger jeg.

»Moment!« siger han, og lidt efter kommer han tilbage med en tændt Cigaret, som det er Meningen, han vil forære mig. Jeg lader, som jeg ikke forstår det, og tænder den hjemmerullede ved hans Cigaret og siger Tak. For selvfølgelig har jeg Cigaretter. Ganske vist kun to, og de har kostet mig een Kr. Stykket, men saa har Rasmussen vel ogsaa tjent lidt paa dem.

Een var der imidlertid blandt Vogterne, der var Reglementsslave. Jeg spurgte ham: »Hvad betyder de røde Plakater, der hænger paa Dørene derovre, er det de dødsdømte?«

Men saa rungede det rigtignok gennem Fængslet: »Es geht euch gar nicht an.«

Jeg kan faa Lov til at ligge hele Dagen, at gaa til Gaardtur eller lade være. Det er Folk, der selv har været syge, der bevogter os. Det er Værnemagten, ikke Gestapo.

Et andet menneskeligt Træk. Jeg ved nu, at der er eks-ekveret Dødsdomme i den senere Tid, og da jeg en Nat hører to Par sømbeslaaede Støvler marchere ned igennem Galleriet, — marchere, ikke gaa. Ellers er der stille: Listesko — er jeg klar over, at der er noget ekstraordinært paa Færde. De standser ud for en Celle lige over for mig.

Knald, Bang, Tju! »Fertig machen!«

Ikke andet. Ikke »Mantel, Mütze und Wäsche«, hvad der kunde efterfølges af Horserød, Kiel eller nach Hause. Kun de to Ord: Fertig machen! *Gør dig rede.*

Ja, saa kan det kun betyde Kastellet for at faa fæstet den lille Papskive foran paa Brystet, dér hvor Hjertet sidder, dér hvor Sigtet skal tages.

Min Kammerat er klar over det. Lige før han skal gaa sin

sidste Gang ud af Cellen, fløjter han højt og klart og rent: Altid frejdig — hele Melodien igennem.

Om det skal koste mig 10 Dages mørk Arrest, skal han have en Hilsen, og saa fløjter jeg: Kæmp for alt, hvad du har kært. Den samme Melodi.

Intet forstyrrer hans Fløjten, eller min, og dog er det strengt forbudt.

*

Sprechcelle er en Celle reserveret til Besøg, spartansk udstyret med Bord, Stol og Tolk.

Tolkene var to Mænd af samme Navn. Til Gengæld for de Lempelser, de viste min Kone og mig, og af Hensyn til deres Familier, af hvilke vi i vor Ungdom kendte den ene godt, skal jeg lade være med at nævne Navne paa de to Tolke, for de var — med Skam at melde — danske. Som Vikar fungerede en Kone, der talte gebrokkent, hun var vist Schweizer, men gift Nielsen, hun hed Inspektør Frau Gerda Nielsen, hvad der har faaet mig til at fare op fra Briksen mange Gange, naar der blev skreget paa hende, i den Tro, at det var mig, der blev raabt paa: Inspektør Paul Gerner Nielsen.

Besøg i Tugthusafdelingen var — om ikke forbudt — saa dog meget sjældent. Stor var derfor min Forbavelse, da jeg i Løbet af de første 14 Dage bliver raabt ned til Sprechstunde («Taletime», der kun varer 10 Minutter) hele tre Gange.

Der sidder min Kone og Tytte, de straalere over hele Ansigtet og har en Pakke med til mig. Deres Ansigter opmuntrer mig i høj Grad, men Pakken fjerner Haabet om snarlig Frigivelse. Der var dyre, dyre Jordbær — og mange andre gode Ting, og dem købte de dog vel ikke til mig, hvis jeg snart skulde ud.

»Det gaar godt,« siger de. »Vi har Haab om, at du kommer ud inden Pinse.«

De har været i Krigsretten — de har været hos Helweg — hos Dr. Toussieng og mange, mange andre Steder.

Og saa faar jeg Lommerne fulde af Cigaretter, mange. — Og en Salmebog.

Tolken lukker Øjnene, jeg har jo aldeles ikke Rygetilladelse.

Det er vel unødvendigt at beskrive, hvor stor en Glæde det var at faa Besøg.

Ved næste Besøg straalere min Kone knap saa meget. Nu er Planen, at jeg skal paa Lazarettet, og saa vil Krigsretten tage Stilling bagefter.

Ogsaa denne Gang er der Pakke og Cigaretter, men Pakken kommer Tolken med bagefter, jeg faar ikke Lov at bære den selv.

Dog bestyrkes jeg i min Anelse om, at jeg vil blive benaa-det, om end ikke med det samme.

Tredje Gang er min Kone og Thor paa Besøg, ca. 100 Cigaretter, en Æske Tændstikker og en god Pakke, men nu tør Tolken ikke mere lade mig faa Pakken (der har længe været Forbud mod Pakker baade til Tugthusafdelingen og til Untersuchungshaft), den maa de tage med tilbage. Cigaretterne har jeg i Lommerne. Det blev dyre Cigaretter.

Det bedste ved Besøgene var den Glæde, der lyste ud af min Kones Ansigt paa Grund af Haabet.

Da jeg kommer »hjem« efter første Besøg, studerer jeg Salmebogen paa det omhyggeligste. Først om Bogmærket, Snoren, ligger ved nogen Salme, der i sig selv kan indebære en Hilsen. Forrige Gang i Untersuchungshaft laa Bogmærket ombøjet uden Hensigt og adskilte to Sider: »Jeg er det Faar, som rendte hen.« Det var i hvert Fald den eneste Salme-linje, jeg kunde faa til at passe, og jeg tænkte paa, om det

maaske var en Oplysning om, at Pastor Marcussen var ver-
laufen, for at min Kone skulde have kunnet hentydet til en
anden Linje, kunde jeg ikke tro, for der stod: »Brødre og
Søstre, vi skilles nu ad —.«

Men denne Gang ligger Snoren ved: »Gud kan alting
mage —.«

Jeg maa tænke paa en Morgen for Aar siden, da jeg sad
hjemme i mit Badekar. Jeg havde været rigtig godt oppe at
skændes med min Kone og sad og sang højt og onskabs-
fuldt:

»Gud kan alting mæge,
saa den gamle Drage
bliver blid og from.«

Det har min Kone uden Tvivl tænkt paa.

I en anden Salme støder jeg paa en Opfordring til at klø
Konen. Den begynder nemlig saadan:

»Slaa Harpen, du fromme Salmist!«

Og jeg maa jo da være en from Salmist med alle de Salmer,
jeg læser nu.

Mærkeligt med alle de Kone-Vittigheder, for har jeg bedre
Ven og Kammerat end min gamle Vaabenfælle gennem 26
Aar? Og er der nogen, jeg holder mere af?

Saa besættes jeg af den Idé, at jeg ikke kommer ud, før jeg
har læst alle Salmerne igennem. Det er slet ikke saa lille et
Arbejde, for alle de kendte skal jo nynnnes.

Hvor er det noget Pjut det meste af det!

Der er Brorson, Kingo, Grundtvig og Ingemann, en gam-
mel Bondekone og et Par enkelte andre, hvis Salmer staar.
Resten forekommer mig Skvadder og Hykléri.

Det var Bonus sidste Gang, 100 Cigaretter og Tændstikker.
Nede i Stjernegaarden faar jeg flere Dage i Træk kastet

Cigaretter, Tændstikker og Svovl over Muren til Kammerater til begge Sider. Folkene paa Madvognen har faaet Cigaretter og Karameller. Fangen, der deler WC-Papir ud, har faaet. Tilfældige har faaet paa WC; og paa Gangen, naar vi gik tilbage fra WC, har jeg en Cigaret i Haanden paa Ryggen. Den bliver nappet ud af Haanden paa mig, og jeg kan ogsaa knipse en Cigaret ind i en aabenstaaende Celle.

Ca. 40 af sidste Smugling har jeg faaet smuglet ud. Saa revner Ballonen med et Brag, der høres helt op paa »Dagmar-teatret«.

Paa Grund af min syge Galdeblære og Lever har min Kone faaet udvirket, at jeg maa faa Franskbrød, Weissbrot. Og skal jeg have Weissbrot, saa skal jeg have Weissbrot, saa det forslaar. Jeg kan med min bedste Vilje ikke faa mere end 4 Tommer Franskbrød ned paa en Dag, og jeg faar over $\frac{3}{4}$ stort Franskbrød hver Dag. Først har jeg maattet smugle Resten ud til en Celle længere nede, hvor der sidder en 65-aarig Mand, men omsider er det blevet Coutume, der sker med Vagtens aabenlyse Tilladelse.

Og saa en Dag er der et dejlig stort Hul i Franskbrødet. Jeg kan selvfølgelig ikke dy mig, men putter en Cigaret, Tændstik og Svovl langt ind i Hullet og en Klump Brød for. Saa glider Brødet med Vagten og Madvognen ned til den gamle Kammerat. Ulykkeligvis var Vagten den Dag en brav, menneskekærlig Tysker, og han siger derfor til den gamle Mand: »Det er meget mere, end De kan spise. Der sidder en anden gammel Mand længere nede, han skal have det halve.« Frem med Messeren, og saa skærer han Franskbrødet over i to Dele — midt igennem Cigaret og Tændstik.

Tableau!

Saa var Fanden løs i Laksegade, og Lavinen rullede.

Det var etwas noch nicht da gesehenes.

I Løbet af Dagen (Vagtholdet er vist paa 16) var der 15 Mand inde og skælde mig Krukken fuld, den ellers rare Saniteter, der var dybt forarget over, at jeg saadan havde haanet ikke alene ham og Vagten, men ogsaa det hellige, hvide Brød.

»Ich schreibe auch nach Dagmarhause,« sagde han.

Saa er Kloken halvni, og jeg er lige færdig med at ryge en Cigaret.

Knald, Bang, Tju! Der er ekstra Drøn paa Knaldene. Gud ved, om jeg dog skal skydes, nu kommer de 8 Mand høj! (Jeg Idiot, som havde 3 Knappenaale og kunde have stukket mine Cigaretæsker og Tændstikker fast bag ved Tværdragerne under Bordet, men jeg tænkte ikke paa det.)

Nu ryger de sidste 23 Cigaretter. Tændstikkerne og 3 Cigaretter under min Seng udleverer jeg selv paa Anfordring, og da de spørger mig, om jeg har flere, og jeg ikke svarer, dukker de ned i min Kuffert og napper en dejlig Æske fine Cigaretter.

En Soldat finder et Stykke Pap paa mit Bord. Det er Pythagoras' Læresætning med Trekantens Sider og disses Kvadrater. Det kan ogsaa ligne to Bygninger, der er bygget sammen i Vinkel, med andre Ord, det kan ligne en Plan af Vestre Fængsels to tyske Afdelinger. Og det tror de, det er, indtil Underofficeren derinde faar det at se. Han slænger det haanligt fra sig og siger: »Qwatsch! Geometri!« idet man næppe kan finde nogen Formel til Storm paa Fængslet efter Recepten $a^2 + b^2 = c^2$. Jeg har Indtryk af, at disse 8 var fra Gestapoafdelingen. Vore »egnø« Værnemagtsfolk var det ikke.

Nu begynder der en Forestilling, jeg synes minder mig lidt om, som jeg selv kunde være i mine unge Dage, naar en korrekt, men dog storsnudet Tvangsfange endelig

havde forløbet sig, saa man fik Hold paa ham. Der er nogle Draaber germansk Blod i mig; jeg tror dog nok, jeg er vokset fra det.

Jeg kan mærke, hvordan jeg maa have irriteret dem, naar jeg i min lange, hvid-og-grønstribeede Badekaabe er gaaet til Saniteter uden Hænderne paa Ryggen — Sanitetsställe laa i Gestapoafdelingen (engang blev jeg standset af en Vagtsoldat, der troede, jeg var en ny Funktionær. Han fløj helt i Flint og kommanderede Hænderne paa Ryggen, da jeg fortalte ham, jeg var Fange 486). Saa har jeg vel ogsaa nok, naar jeg har gaaet til Saniteter, gjort mig lidt sygere i min Gang end svarende til Virkeligheden, for nu kommer det, idet Sergeanten eller Obergefreiteren begynder at kopiere min Gang og siger med hadefuld Stemme, der stiger crescendo:

»Er ist krank! Krank krank! So krank! Es ist nur Pick!«

Saa falder alle de andre ind i Koret: »Krank! Krank! Krank!« Og saa vakler de afkræftet og svage rundt paa Gulvet, mens de spejder efter Virkningen af deres Haan. De vil have mig til at reagere, men jeg sidder med »Maske« paa og bider mig i Tungen, for hvis jeg havde givet mig til at grine, vilde de næppe have kunnet styre deres Raseri. Og hvis jeg havde reageret, som de ønskede, med Vrede og Ophidselse, saa havde de haft mig i Saksen.

De spiller kranke, endnu mens de forlader mig og gaar ud af Cellen.

Næste Morgen hænger der paa min Dør foruden Plakat med Nummer og Navn: Kein Ausgang 5 Tage. Ingen Udgang i 5 Dage. Det lyder flot, men betyder, at Gaardturen er strøget i 5 Dage. Men de blev pudsede, for ti Minutter efter, at de andre er gaaet paa Gaardtur, gaar Døren op, og Underofficeren fra i Aftes, »Krankemanden«, kommer ind og siger: »Fertig machen! Mantel und Mützel!«

Saa er jeg klar over, at jeg skal paa Lazaret; han behandler mig ærbødigt og forbavset.

Vi kommer ned, og der staar to danske Zonemænd. Folkene fra i Aftes skuler flovt til mig, men de skal nu alligevel vise, at de har Magten, jeg bliver ført ind i en Celle og faar Haandjern smækket paa.

Situationen er ikke uden Komik. Jeg er i hvert Fald forhindret i at holde Hænderne paa Ryggen. Og med 4 Revolvere i Ryggen skrider jeg ud til Ambulancen med ret Ryg, 1/2 Tomme Skæg og ingen Svaghedstegn.

Forinden raabes der noget om, at jeg ved mindste Flugtforsøg vil blive rücksichtslos geschossen.

Men næppe er vi inde i Ambulancen, før jeg siger: »Du, Zonemand, giv mig en Cigaret.« Og jeg faar Cigaret og Tændstik, uden at de 4 Revolvermænd har noget at erindre her imod.

(Ret før Frederiksberg Hospital ser jeg vor Læge paa Anstalten, Dr. Niensens Datter, Tove, stud. med., gaa med en anden stud. med. Det var en hel Oplevelse.)

Saa er vi der, og jeg er et Øjeblik alene med Zonemanden, mens Revolverne er paa Afstand. Han skynder sig at fortælle mig om, hvordan den forrige, han var ude med, sprang iført Haandjern, uden at Tyskernes Skud ramte ham, ind paa Frederiksberg Hospital og blandede sig mellem de Besøgende og var væk. Han forklarer mig Vejen. Jeg siger Tak, men for det første er jeg saa syg, at jeg ikke kan løbe. Jeg vilde falde sammen, bare jeg løber 50 Skridt, og for det andet »staar« jeg for godt til at risikere noget. »Tak og Farvel og hils min Kone, hun bor Henrik Ibsens Vej 4.«

Jeg føres ned i en Kælder, men jeg saa dog først, at Solen skinnede, og at Træerne var grønne.

Igennem nogle skumle Krinkelkroge føres jeg ind i min

Celle. Og det skal siges, der var en dejlig lang Seng med to Uldtæpper, men uden Skraapude eller Pude, og alt mit Tøj tog de fra mig, saa der ikke var noget at lægge under Hovedet; men dejligt var det at ligge i en rigtig Seng.

Det bliver Middag, og Klokken bliver 1, 2, 3, 4 og 5. Nu synes jeg, det kunde være formaalstjenligt at faa den Middagsmad og ringer derfor paa Klokken.

Saa kommer Saniteteren eller Over-Saniteteren. Han er flov, saa jeg faar en fremskyndet Aftensmad plus to Spejlæg for at bøde paa den manglende Middagsmad. Jeg var glemt.

Men han alarmerer formodentlig de rette Myndigheder, for nu gaar den jernbeslaaede Dør med Korskighullet op, og Døraabningen fyldes af tre ivrige Soldater med Revolver i den udstrakte Arm rettet lige imod mit rare lille Ansigt, der havde adskillige Dages Skæg, hvorfor de troede, jeg var 60 Aar.

Jeg bliver altsaa holdt i Skak — Haandjernene er jo fjernet — og frem mellem de tre maser sig en Saniteter og hans Medhjælper. I den ene Haand har Saniteteren et Termometer, i den anden Revolveren og begge Dele stikke han lige op i Næsen paa mig.

Noget desorienteret spørger jeg ham: »Welcher?« Hvilken een af dem skal jeg tage? Man kan jo aldrig vide, om der er gjort nye Opfindelser. »Termometret,« svarer han alvorligt, men en af de tre revolversigtende, som staar i Døren, maa dog vende sig om for at skjule et Smil. Saa eksisterer der dog Humor i Armeen.

Om det nu er dette, der er Aarsagen til Forandringen, ved jeg ikke, for ganske vist er der nok i Fremtiden Revolvere med hver Gang, men de holdes diskret paa Ryggen.

Jeg spørger næste Dag: »Ist es doch notwendig?«

»Ja — es ist ein Order.«

Saa kommer Lægen, en knap 30-aarig Mand i Kittel og lange Støvler. Han undersøger og udspørger mig. Og atter maa jeg sande Holbergs Ord, naar han — saa vidt jeg husker — lader Per Degn sige: »Jeg vil ikke undvære mit Latin for alt det, der er til, thi det haver baadet mig udi mit Embede for over 100 Rigsdaler, ja 100 till!«

Jeg slynger nemlig om mig med alle de latinske Gloser, jeg i en Hast kan mobilisere. Hepar (Lever), Duodenum (Tolvfingertarm), Babinski-Refleks (naar man kildes under Fodsaalen, skal Stortaaen bøje sig nedad), og saa brænder det i Nervus cutanis femoris lateralis dextra (den udvendige Hud-Laarnerve). Den er han glad for og indfører den straks i Journalen.

Saa er der Flatus; Vind, p. Gr. a. det Rugbrød, jeg nu faar, og det generer min syge Hepar.

Vi sprecher altsaa rigtig godt med hinanden, og han spørger mig, om jeg er Læge, hvortil jeg smigret svarer, at jeg kun er en mislykket medicinsk Student, men Direktor und Hausvater einer Geisteskrankheitshospital.

Saa er vi paa Talefod.

Han kan ikke sige mig, om det er galt med Leveren eller Galden; men forøvrigt mener han ikke, det spiller saa stor Rolle, »De er jo dog 50 Aar og har levet Deres bedste Tid.«

Jeg tænker: »Mon Dødeligheden i Tyskland er saa lav?« Selv synes jeg, jeg er lige konfirmeret. Jeg spørger ham: »Og, hvad saa?«

»Ja, nu skal vi først have en Blodsænkning og nogle Prøver paa Dem.«

»Skal jeg saa opereres?«

»Nej.«

»Skal jeg tilbage til Vestre Fængsel — og hvad saa?«

»Ja — und dann abwarten — saa afvente —,« og han blinker hemmelighedsfuldt til mig.

»Saa har jeg en Bøn til Dem, Doktor, lad være med at fylde mig med Sovemidler.«

»Natürlich, dafür ist doch kein Indikation. Naturligvis, det er der ingen Begrundelse for.«

Saa bliver jeg altsaa benaadet, kan jeg forstaa.

Saa kommer Natten. Her er Ro og Fred, og nu lægger jeg Mærke til Cellen. Der er lyst det meste af Natten — det er de lyse Nætters Tid.

Her er Cementgulv, og i det ene Hjørne en stor Plamase af noget spiseligt, jeg tror nok, det er Blod. Cellen er meget smal, Kubikindholdet uden Tvivl langt under Lavmaalet. I Jordhøjde har Væggene Salpeterudtræk p. Gr. a. Fugtighed. Vinduet er smalt, vandret, tillukket med Jernstænger og Net og matte Ruder, sikkert en Celle, hvor Frederiksberg Kommunes Borgere bliver kastet ned, naar de har Fnat eller Delirium. Bevares, naar den er god nok til Frederiksbergs Borgere, kan den jo ogsaa være god nok til mig, men Kommunalbestyrelsen skulde engang tage og kigge derned og se de middelalderlige Forhold, de byder deres Borgere.

Jeg er ikke alene i Cellen. Vi er tre, de to er dog vist kommunalt ansatte, og det er sikkert derfor, der ikke vokser Græs i Krogene, for Jord er der, men det eventuelle Græs bliver holdt nede af mine Værelseskammerater, hvoraf den ene er Invalid. Ved hvert Maaltid kommer de op paa mit Bord og deler Maden med mig. Invaliden er en Ørentvist, der har mistet Halekloen, og den anden er en Bille.

Naar Cellen er tom, lever de af Blodpølen i Krogen og holder til dér. Men nu, da de har faaet Selskab, kommer de ved hvert Maaltid farende op paa mit Bord og spiser Krummer og Spild. Ja, hvis Døren gaar op i Nærheden af Spise-

tiderne, kommer de farende op paa Bordet. Jeg lever i een Rædsel for, at de skal blive opdaget af Tyskerne og vernichtet, jeg føler et vist Ansvar over for disse smaa, danske Kommunalembedsmænd.

Efterhaanden som Dagene gaar, faar vi mange Samtaler med hverandre.

Næste Dag er det en anden Under-Saniteter. Om han er Menig eller Untergefreiter ved jeg ikke, men det er i hvert Fald Svend Dufva lyslevende. Stor og stærk er han, troskyldig, og Intelligensen — ja Vildenskovs Intelligensprøve vilde han sikkert klare til omgaaende Optagelse paa Ebberødgaard — hans Bryst, nej Side, er behængt med Krimskrams, Sølvkranse o.l. og et rødt Baand foran paa Brystet, sikkert fra den røde Front, Østfronten. Han gør sin Pligt til Punkt og Prikke, og da han engang skal tage min Puls og ikke er blevet klar over, om den er 83 eller 84 i Minuttet, tager han den om. Men jeg kan godt lide ham, han virker saa rart hjemligt, som om det var en af mine egne Patienter derhjemme. Ondt gør han næppe godvilligt, men giv ham en Ordre — den lystreer han fuldt ud uden at tænke.

Jeg beder om at faa Sæbe og Barbortøj, men jeg har kun 65 Øre, saa det er umuligt. Sende Bud til Vestre efter det var ogsaa ugørligt. Men det generede mig heller ikke. Derimod er her langt mere ensomt end i Vestre. Og jeg beder derfor Oversaniteteren om at faa noget at læse i, og minsandten! Jeg faar det. Oven i Købet det bedste Blad jeg kunde ønske mig under disse Omstændigheder: »Fædrelandet«. Og hvilke Nyheder!

Saa var det altsaa sandt, hvad de tyske Soldater sagde i Vestre: at Invasionen kom om to Dage.

Den kom ganske vist paa den tredje, men de allierede havde udskudt den een Dag p. Gr. a. daarligt Vejr.

Jeg læser hver en Tøddel i Avisen, og det er utroligt, hvad man kan faa ud af den. Paa Trods af Tyskernes store Sejre over Invasionsstyrken er jeg klar over, at det er Knaldsucces for de Allierede, hvad jeg omhyggeligt undlod at diskutere med mine Værtsfolk.

Jeg fik »Fædrelandet« hver Dag og var for syg til at savne Gaardturen.

Paa min Temperaturkurveblanket kan jeg aflæse, at jeg kun skal være der 5 Dage, den femte Dag er klammet ind, og at min Blodsænkning, som de nu har taget, er paa 30. Den var 128, da jeg kom til Rigshospitalet. Men den er da endnu saa daarlig, at Tyskerne kan se, at det ikke er Svindel, Pick!

Saa siger vi altsaa 5 Dage til Invasionen, det er d. 11., og saa tager en Sag i bedste Fald 14 Dage for at naa igennem. 14 Dage til d. 11te giver d. 25ende. Det er altsaa det tidligste, jeg kan vente at komme ud. Saa kan jeg naa at faa Asparges, og Jordbærrene er lige begyndt — og Rejer. Sikke nogle Bøffer jeg skal lave.

Og Tomaterne er der — og Agurkerne i Drivhusene. Og Makreller.

Morgenstunden er lang. Her bliver vi ikke vækket før Klokkeren 8—8½. Jeg ligger vaagen fra 4½—5. Formiddagen er ensom, og Eftermiddagen er dræbende paa nær de to Timer, som gaar med at læse det »velsignede« »Fædrelandet«.

Saa finder jeg paa at beskæftige mig med Hypnose eller rettere Selvsuggestion. Oppe over Døren er der en Niche med en mat Glasrude for. Bag Glasruden er en elektrisk Pære, som man kan ane fra 3—7 om Eftermiddagen, naar Solen skinner udenfor. Jeg lægger mig bekvemt til Rette og stirrer ufremdt paa den. I Løbet af et Kvarters Tid bliver der taaget rundt om Glasruden, og ud fra Pæren begynder der at danne sig Figurer. Der er min gamle, afdøde

Far, ca. 50 Aar gammel. Kun hans Hoved. Han ser velvillig ud med et tillidsfuldt Smil, som om han vilde sige: »Det gaar nok! Man soll sich nicht verblüffen lassen!«

Derefter kommer min gamle Skolebestyrer, Rektor Engelsen, i sine Velmagtsdage.

Og saa min Kone, som smiler glad og fortrøstmingsfuldt.

Professor Helweg kigger skraat over Brillerne med et lidt sarkastisk Smil, som om han vilde sige: »Hvad har De nu raget Dem ind i, Inspektør?«

Saa er der Stauning, som jeg saa ham sidste Gang i Snaps-tinget, værdig og dog gemytlig.

Og min Barndomsven, Portnerens Christian, forlængst død.

Inspektør Leth, Ebberødgaard, som ogsaa er død.

De døde er lidt blege — der kommer mange døde. Mon Prins Sithiporn, vor Ven i Siam, ogsaa skulde være død? For trods sin brune Hudfarve er han noget bleg i det. Det er 22 Aar siden, jeg har set ham sidst. His Serene Highness — Hans klare, uformørkede Højhed. Han har de samme rene Træk som dengang. Er samme fine Gentleman.

Mom Chao Wisædt — han ler over hele Hovedet, ja, han var ogsaa en fornøjelig Mand. —

Efterhaanden behøver jeg ikke et Kvarter til at fremkalde Billederne, nu kommer de efter et Minuts Stirren. Men saa begynder det at tage Magten fra mig. Hidindtil er det mig, der har haft Kommandoen og kaldt dem frem. Nu viser der sig pludselig en Kristusfigur med lysegul Kjortel og udstrakte, velsignende Arme. Nu er det helt uden for min Kontrol.

Jeg bliver bange for Foretagendet og holder op. Passer paa ikke at se derop.

Saa hellere snakke lidt med Ørentvisten. »Sig mig engang,

Hr. Ørentvist, tror du, de kommer Sovemikstur i vores Mad?»

»Nej, det gør de ikke herude. Jeg har snakket med flere, som har ligget her, og det var ordentlige Mennesker, for de havde Blod paa sig, og nogle manglede en Arm eller et Ben. Hvorfor har du ingen Saar?»

»For jeg er kun en meget lille Kanon.«

»Jamen, saa regner jeg dig ikke rigtig, for jeg mistede min Klosaks, dengang Blodpølen kom i Hjørnet, og de sloges og skød. — Nej, her tror jeg ikke, de kommer noget i, her er det jo næsten udelukkende deres egne, og de har Disciplin — men i Vestre Fængsel og i Horserød har jeg hørt, de gør det, for saa forsvinder Kønsdriften, og saa er Fangerne lettere at have med at gøre.«

»Tror du, de piner dem under Forhørene?»

»Hyssl Hyssl — At de faar nogle Øretæver og maa staa med Hænderne i Vejret og bliver slaaet over Fingrene, hvis de sænker Hænderne, det tør jeg sige aabenlyst. Men om Pinsler tør jeg ikke udtale mig før efter Krigen. Men du kan være ganske rolig, jeg kender flere, der vil skrive om det efter Krigen. Har de ikke pint dig da?»

»Nej, de har været korrekte og høflige over for mig. Men ser du, Dronningen har gjort sit til at faa mig benaadet første Gang, og det har maaske sin store Betydning. Og saa er jeg gammel og hvidhaaret og forstaaer at holde Masken, saa de ikke bliver hysteriske, for saa kan de ikke styre sig.«

»Ja, det med Hysterien, det er rigtigt. Og ser du, kære lille Kanon, ved du, hvornaar de bliver allermest hysteriske? Det er, naar de vil have en Mand til at bekende noget, han ikke har lavet. Og de kan heller ikke forstaa, at ingen kender ingen i de forskellige Grupper. Saa piner de for at faa dem til at bekende det, de ikke ved. Ser du, es ist eine alte

Geschichte. Mine Aner har fortalt mig om det. Saadan var det ogsaa for mange Aarhundreder siden, da min Slægt blev indført fra Spanien i en Tønde Vindruer. Dengang hed det Inkvisition og blev brugt i Religionskrige. Nu er det en anden Slags Religion, nu kaldes den Nazisme. Dengang hed Ypperstepræsten Ignatius. Loyola, nu hedder han Adolf Hitler. Men Devisen er den samme: Hensigten helliger Midlet.

Forøvrigt er jeg lækkersulten. Du kunde vel ikke unde mig en Lus eller en lille Fnatmide?«

»Jeg siger dig jo, jeg er kun een af de smaa Kanoner, saa langt er jeg ikke naaet endnu.«

»Saa maa jeg nøjes med mit lille Spisekammer i Hjørnet. Godnat, godnat!«

*

»God Morgen, Hr. Bille. Her er en Krumme. Hvordan behager De at befinde Dem?«

»Jo Tak, siden den velsignede Krig er brudt ud, gaar det saa nogenlunde.«

»Hvad mener De med: den velsignede Krig?«

»Jeg mener, at jeg og min Familie har haft det haardt i mange Aar nede paa Lolland, hvor jeg var ansat paa en større Gaard. Men saa skete det i Krigens Begyndelse, at jeg kom med en Sæk Kartofler her til København og blev afleveret herude paa Lazarettet. Og her har jeg faaet gode Dage, her er dejligt Menneskeblod, som jeg kan spise mig mæt og fed paa.«

»Jamen piner det Dem ikke, Hr. Bille, at De saadan skal ernære Dem paa Deres Landsmænds Bekostning?«

»Mine Landsmænd! Det er ikke mine Landsmænd, det er Københavnerne. Jeg føler kun med Landbruget.«

»Jamen, der er da ogsaa andre Mennesker, som bærer Landet frem, end Landbrugerne.«

»Nej, Landbruget er det egentlige. Punktum,« siger Billen.

»Hm!« siger Ørentvisten. »Maa det være mig tilladt at faa Ordet for en kort Bemærkning. Som du, lille Kanon, vil have bemærket, ernærer jeg mig væsentligst ved de Smuler, du kan afse til mig, og kun i Nødstilfælde spiser jeg af mine Landsmænds Blod. Jeg vil ogsaa paa det kraftigste tage Afstand fra min saakaldte Kollega, naar han siger, at alle Landboere er som han. Jeg har i den senere Tid truffet ikke saa faa Agrarer, der har sat Livet ind for deres Overbevisning, og jeg foreslaar, at du, lille Kanon, omgaaende slaar Hr. Bille ihjel.«

»Næ-æ, lad os nu være retfærdige over for Hr. Bille og huske paa, at han er vildledt. Han har kun hørt Kalundborg-København og læst tilsvarende Blade. Han skal have Lov at læse den frie Presse nogle Maaneder efter Krigen. Hvis han derimod skulde optræde som Stikker og melde vore Samtaler her til Dagmarhus, skal han blive tværet ud omgaaende.«

»Ja, der er jo undskyldende Momenter,« indrømmer Ørentvisten, »det er ikke saa mange Aar, siden hans Familie red Træhest, og han har Venderblod i Aarerne. Det er da Gudskelov ikke alle Lolliker, der er saadan. Hvad med Kaj Munk?«

»Den-Laban! Den Hetzer!« fnyser Hr. Bille.

»Skade, jeg har mistet min Klosaks!«

»Nu skal du faa et lille Stykke af »Fædrelandet«, hør her — —«

»Det var som Pokker,« siger Ørentvisten, »vel har jeg altid vidst, at de Allierede vilde vinde, men at de har haft saa stor Succes med deres Invasion, havde jeg nu alligevel ikke troet. Den tyske Luftflaade er tilsyneladende væk.

Det ser sort ud for Adolf. I Løbet af et halvt Aar er han trevlet op.«

Der lyder en lille forskrækket Stemme nede fra Blodpølen: »Hvad for noget? Er det sandt, hvad I siger? Ja, de er dygtige, de Englændere! Vi maa heller ikke glemme, at vi har handlet med dem i mange Aar. Naar alt kommer til alt, saa er de jo vore Venner, og det er grusomt, som Tyskerne har behandlet os.«

»Hvad er den af, Hr. Bille? Har De faaet kolde Fødder, fordi Jorden er begyndt at brænde under Dem?«

»Nej jeg har altid holdt med Englænderne. Det er dog dem, der har aftaget vores Produktion.«

»Naa saadan!« siger Ørentvisten.

»Sig mig, Ørentvist, hvad mener du om Kommunismen?«

»Den danske eller den russiske?«

»Begge to.«

»Ja, du er vel klar over, at vi er blevet fyldt med Løgn de sidste 25 Aar? Om alt, hvad der kom fra Rusland. Se nu blot paa deres Resultater. Og den Aand, der driver dem frem. Er du saa i Tvivl om, at Kommunismen er noget?

Den danske Kommunisme skal du ikke være bange for. De er ikke saa aggressive, som Socialdemokraterne var i 90'erne og Venstre i deres Tid, og se, hvad Socialdemokraterne har ført det til baade for Arbejderne og for Danmark som Helhed. Nu hviler de sig paa Laurbærrene, den hellige Ild er gaaet af dem. De trænger til Ild i Enden, og det er lige, hvad Kommunismen er for dem. Kan du huske, hvordan Rigsdagen paa Trods af al dansk Aand og Grundlov forbød Kommunismen i Danmark og sad passive, da Kommunisterne blev arresteret? Det svier længe at slaa smaa Dreng. Der er blevet mange Kommuniste, Tjenestemændene og Arbejderne er ble-

vet holdt hen med Alsang og Opfordring til at vise Samfundssind — som de ogsaa har vist ved ikke at kny, naar deres Dyrtdstillæg er blevet strøget, mens Gaardmænd, Proprietærer, Godsejere, Entreprenører, Tørvgrosserere har skummet Fløden, saa 500 Kr.-Sedler flyver rundt paa Hotelterne. Varer kan nemlig faas for Penge, mens Tjenestemanden maa sætte Lapper i Bukserne og fortrinsvis leve af Grød og Rugbrød. Tror du ikke, det giver Kommunisme og Had? Og hvad er der opnaaet ved dette Samfundssinds Besparelse? Alt, hvad vi har sparet paa den Maade, er gaaet til Tyskland over Clearing. Og i Krigsgrosserernes Lommer. Tror du nogen Sinde vi ser Clearingpengene?«

»Du maler dramatisk, Ørentvist.«

»Vent og se! Har du været inde i Baggaardene i København, har du set paa Gaden, naar et Æble triller af en Frugt-vogn, hvor Ungerne styrter sig over det? Hvordan skulde de faa Raad til at købe Æbler? Mens Æblerne om Efteraaret flyder under Træerne, og det knapt har kunnet betale sig at samle dem op i Fredstid. Og i Krigstid er de saa dyre, fordi de gaar andre Steder hen, at Baggaardene heller ikke faar nogen.

Har du set Unger med Tærne gennem Støvlerne? Og Laser paa Kroppen, mens Champagnen skummer i Skylleskaalene andre Steder? Har du set Storagrarerne køre til Kro i Lejebiler, mens Arbejderne maa køre paa hullet Gummi eller gaa? Og saa spørger du om Kommunisme!

Europa-Kommunisme, udbredt og mangfoldiggjort af Hitler.«

•

Der er noget paa Færde. Der er mange Støvler i Gangene. To Vagtsoldater kommer ind. Saa kommer en stor, fed Of-

ficer med Kors paa Milten. Han har store sanselige Læber og oppustet Middagsherreansigt. Stauning sagde i sin Tid: »Gud fri os fra at blive regeret af Asketer.« Han er i hvert Fald ikke Asket, og jeg har næppe noget at frygte af ham. Det er Chefen for Lazarettet. Han lader, som han føler paa min Puls, ut aliquid fiat (Lægevalgsproget: For dog at gøre noget), og spørger høflig uinteressert, hvordan det gaar.

Saa spørger han, om Vinduet bliver lukket op.

»Jawohl, jawohl — flere Gange om Dagen,« siger Saniteteren. Det har aldrig været lukket op.

Den unge Læge er der ogsaa, Sygeplejersker, Saniteter og Revolversoldater.

Saa gaar Hans Durchlaughtighed, idet har lidt træt og modvilligt — man kan se, det er efter Ordre — hæver højre Haand til Heil.

Og saa er der gaaet 5 Dage, og Skægget gror — paa tiende Dag. Paa med Haandjernene, ind i Zone-Ambulancen. Zonefolkene er forargede over, at de giver den gamle Mand Haandjern paa; men jeg siger til dem, at denne Gang er det dobbelt nødvendigt, for nu har jeg kun to Revolvere i Rygen. Sidst havde jeg fire.

Saa er jeg tilbage i 486 og ser, at mit 1½ kg Smør og mine Kiks er i god Behold. Det har Dr. Steffen Lund skaffet mig. En pragtfuld Mand, hvis Navn jeg støder paa saa mange Steder, men intet kender til. Det eneste, jeg rigtig ved om dig, Steffen Lund, er, at du er et ualmindelig godt Menneske, og at du selv »sidder«, mens jeg dikterer dette.

Jeg skal imidlertid ikke være i min gamle Celle, for det lyder: »Alles fertig machen« — men desværre ogsaa med Kop, Ske, Lagen og Haandklæde.

Jeg kan ikke bære Kufferten sammen med det øvrige, men

Skægmanden med Pludderbukser og Gymnastiksko fra Madvognen beder om Tilladelse til at hjælpe mig, og det faar han. Saa gaar jeg over paa 164 i Untersuchungshaft-Afdelingen, hvor der allerede er en Beboer, en 62-aarig Bogbindermester, og jeg er lykkelig over at faa Selskab, og det er Bogbindermesteren ogsaa. Han har siddet alene nogle Dage, for hans Kammerat, en Typograf, er kommet til Horserød. Bogbinderen har lejet 2 Værelser ud til Folk, han ikke kendte særlig meget til — siger han — og de har indbundet illegal Litteratur. De blev alle taget og Bogbinderen med. Han ser meget optimistisk paa det, det gør jeg ikke, men nænner ikke at tage Modet fra ham. Han har ikke været i Forbindelse med sin Datter (han er Enkemand), og han har derfor ikke faaet rent Tøj i 3 Uger, og han er taget i sit Arbejdstøj, saa han er ikke proper. Jeg trøster ham med, at det er jeg saa visselig heller ikke. Han fryser ogsaa, men jeg har to Pyjamastrøjer af Flonel, saa han faar den ene.

Da han har hørt min Historie, siger han: »Det er klart som Dagen, at det er en Gunstbevisning at blive flyttet fra Tugthusafdelingen til Untersuchungshaften, og at det betyder, at De skal benaades.«

Selv venter han hvert Øjeblik, at Døren skal gaa op og bringe ham Friheden.

I Dag — mens dette skrives — er det næsten 4 Maaneder siden, og jeg har ikke faaet min Pyjamastrøje, saa jeg ved, han sidder endnu.

Han var Medlem af »Dansk Samling«, dem kan Tyskerne ikke lide.

En Forfremmelse? Ja, men paa den anden Side, dette er Gestapoafdelingen, og Soldaterne er ikke nær saa flinke som ovre i Værnemagtsafdelingen. Der er særlig en stor, ung, robust Fyr, der er klar over sin egen Betydning, som vi begge

ikke kan lide. Han er efter os — især mig — med Raaben og Skrigen og Smaachikanerier. Da der er gaaet et Par Dage, siger Bogbinderen: »Hvad i Alverden er De dog for et Menneſke? I samme Sekund De kommer ind, strammes Tøjlerne over det hele. Vi kan ikke veksle et Ord i Toiletrummene mere. Madvognen er tavs, og Reglementet følges pinligt. De kigger Dag og Nat pludseligt ind til os, og jeg har Indtryk af, at vi skal knaldes.«

Det har jeg saa visselig ogsaa, vi maa ikke længere — naar den store, robuste har Vagt — ligge i Briksen om Dagen. Den store sagde ogsaa straks, han saa mig den første Dag: »Aha! Det er ham derovre fra med Cigaretterne og Franskbrødet.« Men jeg faar Hold paa ham:

En Dag, da de samler Tallerkener sammen — og det skulde gaa saa stærkt — smækker han Døren skødesløst, saa Palen ikke gaar i Hullet. Vi piller Døren op med det samme. Bogbinderen siger: »Lad den staa aaben, saa blir han knaldet, den lede Satan.«

Og det er der næppe Tvivl om, at han vilde blive — haardt endda, og han fortjener det — men hvad vil Resultatet blive? At vi faar hele Koret paa Nakken i Stedet for.

Jeg slaar derfor Vingen ned, og lidt efter hører vi Vagtsoldaten trampe af Sted, for Mage til Frækhed: at slaa Vingen ned et halvt Minut efter, at han har været der — kan han daarligt tænke sig.

Jeg ser, hvordan hans Ansigt skifter fra rødt Raseri til Flovhed og til kammeratlig Velvilje, da han puffer til Døren, og jeg siger: »Tür nicht geschlossen! Døren ikke laast!« Fra det Øjeblik havde vi Fred for ham.

Bogbinderen kommer i Vornehmung paa Dagmarhus. D. v. s. han kører Klokkeren otte og kommer hjem Klokkeren syv uden at have været i Forhør, der var for mange med. Men

han naaede at se i Aviserne, at det gik vældig fint med Invasionen. Mad havde han ikke faaet, men Madvognen havde sat Mad af til ham, og bevares, hvor han aad. Han har lært mig et nyt Valgsprog: »Alting faar en Ende.« Bogbinderen er et Mandfolk, gammel Sportsmand, Bokser og Løber; men han er forpint over, at hans Værksted er lukket, og hans Folk afskediget. Og hvad med Huslejen, o. s. v.?

Omsider faar han Besøg af sin Datter, og saa klarer det lidt op. Huslejen er blevet betalt af Frihedskæmperne.

Kun een Gang kniber det. Han har været i Forhør og er nu klar over, at det ser knapt saa godt ud, som han havde tænkt. Da pibler der et Par Taarer. Saa siger jeg til ham: »Det kniber nok lidt med Humøret, gamle, tag dog og græd rigtig ud. Det linder. Og De bliver ikke mindre i mine Øjne af den Grund.«

Men Bogbinderen ryster paa Hovedet, saa Taarerne ryger af. »Alting faar en Ende,« siger han, og saa er det forbi.

Med sit Vasketøj har han faaet et Spil Kort fra sin Datter, og saa pukler vi i Kortene. Han kan klø mig, men kun saadan lige til. Og saa faar jeg Historier om hans Kortklub, og saa snakker vi Teater og Teater, for han har eller har haft en Mand i Familien, der var en ret prominent Skuespiller paa Det kgl., hvorfor han altid har været meget teaterinteresseret.

Vi gaar tilbage i Tiden og finder alle de gamle Melodier frem fra Frederik Jensens Tid, ja, før den Tid: O Gine, du dejlige Mø — Har De ikke Thilde set? — Augusta kom for tidlig — Har De ikke set den lille Cohn? — Jens han var fra Landet a', han skuldred' Gevær — En svensk Konstabel fra Sverige, som skød sig med en Kanon — Husker du endnu din Alice, Bent Bolt', din Alice med Øjnene blaa? og mange andre af den Slags.

Vi synger ikke saa højt, at Vagten hører det.

Hjem, Hjem, mit kære Hjem og Fædrelandssange er bandlyst af Repertoiret.

Politik taler vi ogsaa, og igen opdager jeg, at jeg ikke er i Besiddelse af det fornødne Had, skønt jeg selv synes, det er stort nok. Bogbinderen hader intenst efter rene Linjer, det maa være dejligt. Mens jeg ikke kan glemme, at der er Millioner af Tyskere, ogsaa Soldater, der ønsker Krig og Grusomhed lige saa lidt som jeg.

•

Det er Sct. Hansaften, og vi kan høre en Sangforening synge. Det er lidt vemodigt.

Sct. Hansdag, og dog sidder vi med Overfrakke paa i Cellen og knaldfryser. Vi er igen begyndt at lægge Kabaler. Hvis de gaar op, er det et Løfte om at komme ud paa den Dag, vi har fastlagt før Spillet.

Den 26. Juni om Morgenen Klokkeren syv siger jeg: »I Dag skal vi have en Kabale paa, om een af os kommer ud i Dag.« Ellers lagde vi aldrig Kabaler før Klokkeren 10—11. Altsaa: Kommer een af os ud i Dag? »Napoleon« gaar op! — »Vifte-kabalen« gaar op! — Og »Den lille Fjer« gaar op!

Alle i Rad. Og saa store Børn er vi, at vi tror, at nu sker der noget.

Og Klokkeren ni: Knald, Bang, Tjul! »Ni-elsen. Fertig machen! Alles!«

»Was ist los?«

»Weiss nicht!«

Det her er spændende. »Nach Hause« eller Kiel? Tre Kvarter senere kommer han igen. »Er De rede?«

»Ja, ja!«

Saa gaar der en Time.

Bogbinderen glæder sig paa mine Vegne, saa det kan ses paa ham. Der er ikke Gran af Misundelse.

For allersidste Gang lyder det ellers modbydelige, men nu liflige:

Knald, Bang, Tjul!

164, Paul Gerner Ni-elsen.

Herunterkommen!

»Farvel gamle Ven, Tak for godt Kammeratskab. Trænger De til Rekreation, har jeg alt, hvad der er nødvendigt, og De er velkommen.«

Saa sidder Bogbinderen alene tilbage, og det er strengt. Bare han snart faar en ny Kammerat.

Kriminalsekretär Höffner, en meget stor, strengt udseende Mand, heldigvis Tysker, kalder mig ind i Sprechstelle og læser op for mig af en Skrivelse paa Tysk, som jeg maa skrive under: Der tilstaas Dem 6 Maaneders Sygeorlov, i hvilken Tid De vil have at melde Dem til det danske Politi 3 Gange om Ugen.

Saa gaar vi. Da ser jeg Saniteteren en halv Snes Skridt bagved mig. Uden at spørge om Forlov vender jeg om, gaar hen og trykker hans Haand og siger: »Tak for venlig Behandling.«

Paa Vejen ud møder vi Vagtsoldaten, der meldte mig for Historien med Franskbrødet og Cigaretten. Han skuler flovt og fjerner sig.

Cigaretterne, som jeg fik af Zonen, da vi kørte fra Lazaretet, og som jeg maatte deponere i Vagten, er forsvundet. Jeg skal nok lade være med at gøre Vrøvl. Bare ud paa den anden Side. Jeg har været temmelig sløj den sidste Tid, saa jeg har $\frac{1}{2}$ Tomme Skæg, 44 Dages Haar, mægtige Huller paa Strømperne og snavset Skjorte og Flip. (De sidste 14 Dage har jeg ikke faaet Tøj ind, hvad der frydede mig for hver

Dag, der gik, idet jeg tænkte: Det er med Vilje, Inga ikke sender mig Tøj for at vise mig, at nu sker det snart.) Og 44 Dages upudsede Sko med knækkede Snørebaand. Upresset og plettet Tøj, som jeg har ligget med 4 Døgn i Træk, da jeg var mest syg.

Et sælsomt Skue.

Kriminalsekretæren og en anden Civil kører mig ud til Statsadvokaturen for særlige Anliggender paa Politigaarden.

»Er Sabotagen ophørt?« spørger jeg.

Med et mærkværdigt Smil, som jeg ikke kan tyde, for jeg synes, det er lidt hoverende, peger han paa Tivolis Mure, der ser noget maltrakterede ud.

Nu forstaar jeg det bedre, det var Schalburgtage.

Saa afleveres jeg i Statsadvokaturen og bliver høfligt budt Farvel og trykket i Haanden.

Saa er jeg mellem Landsmænd. Cigaret, Bajer og 4 Stk. dansk Smørrebrød. Gratis, frit, uden Betaling.

Og jeg faar Lov at telefonere til min Kone.

»Goddag! Hvem taler jeg med?«

»Fru Nielsen, hvem taler jeg med?«

»Nej, det er dog for galt, kan du ikke kende din egen Mands Stemme?«

»Poull Kan du gaa paa Benene?«

»Det gaar. Jeg tager til Hector og køber Sko og saa til Badeanstalten København og bliver vasket. Det trænger jeg til.«

»Jal Jal Jeg møder dig hos Hector« o. s. v.

Jeg faar Paalæg om at melde mig 3 Gange om Ugen hjemme hos Politiet i Saxkøbing, og saa glider jeg med Tak for god Behandling. Lige ned i den første Forretning og spørger, om jeg kan faa en Pakke Cigaretter.

»Jeg sælger kun til faste Kunder,« siger han og ser lidt paa mig, »men *De* kan faa en.«

»Naa, *De* kan se, hvad jeg er?«

»Ja, det kan jeg med et halvt Øje — og der staar Fange 486 paa Deres Kuffert.«

Der er spærret rundt omkring i Gaderne, Taxakørsel forbudt, Hestedroske ikke til at faa.

Saa maa jeg svingle af Sted med Vinterfrakke og Kuffert. Det gaar imidlertid, men Kors, hvor Folk glori!

Jeg drejer ind hos Hector og beder om et Par Sko og min Kone.

Konen kan de maaske skaffe mig, men Sko kan jeg ikke faa. Det er ikke Hector-Sko, jeg har paa selv.

Det var bedrøveligt.

Saa staar min Kone højt oppe paa Trappen og Moster Nanna bagved, vores Børns Moster.

Inga flyver ned ad Trappen, vi falder i hinandens Arme, og uden Hensyn til de mange Mennesker rundt om os glemmer vi Tid og Sted, og saa tudbrøler vi begge to. Og Moster Nanna med.

Saa kommer de farende: »Jo, *De* kan godt faa Sko.«

Og jeg faar Sko, og min Kone faar Sko, og de ved ikke, hvor søde de vil være imod os. Og vi bliver fulgt til Dørs af en større Styrke.

Ude paa Gaden løber vi paa en Bekendt. Hun er ganske vist glad ved at se os, men skynder sig at tage Afsked, forskrækket ved Tanken om at blive set sammen med saadan en Bissel!

Saa vandrer vi op til Otto Piper for at købe et Par Strømper, men den gik ikke.

Derefter Badeanstalten København: barberes og klippes og saa i Bad — og 2 Glas Fadøl. Livet er jo dejligt.

Men ikke saa meget for Direktøren for Etablissementet, han var blevet taget for et Kvarter siden af Gestapo.

Soigneret og net, 15 Aar yngre af Udseende, og med rent Undertøj (tænke sig rent Undertøj!) kører vi med Sporvogn ud til Frederiksberg til den hyggelige lille Lejlighed.

Det er utroligt, hvor Folk i Sporvognene taler aabenlyst om, at de ikke kan lide Tyskerne.

Jeg faar Stiftamtmand Reventlow i Telefonen og beder ham undskylde, at jeg ikke har naaet at telefonere til ham før, men Stiftamtmanden ved jo, jeg var til et »Møde«, og det trak noget ud.

»Jeg forstaar,« siger Stiftamtmanden og lover at underrette Anstalten og min Mor.

Klokken ni gaar vi til Køjs for at sove. Det bliver der ikke meget af, for det drøner, og det knalder, og Babul Babul lyder hele Tiden, baade Ambulance og Brandvæsen. Det bliver ved til Klokken 2—3, somme Tider et Kvarter ad Gangen med uafbrudt Skydning.

Det er Spærretiden her ved Midsommertid, der gør Københavnerne rasende, og der er Generalstrejke i Luften.

Saa laver de en Fest for mig, hvor de gamle Svigerforældre fra Hillerød kommer, Moster Nanna er hos os, Professor Helweg kommer med Frue, Ingeniør Jørgen Halse* med Frue og Pastor Thomas Lønborg-Jensen med Frue.

Mange gode Ord bliver der sagt, men mest husker jeg Jørgen, der har gjort saa meget godt. Han var meget bevæget, baade han og jeg havde en Forudfølelse af, at han ogsaa kom til at »drikke Mosten«, Cigaren havde han røget, — ja, mange Cigarer.

* Anklaget for »illegale Transporter til Sverig, Vaabentransporter, Hjælp til Sabotører og Mordere og for Sabotage«. Han sad 8 Mdr. i V. F., derefter i Frøslev, hjem 5. Maj.

Midt under det hele maa Festen afbrydes. Der er Besked fra kompetente: Generalstrejke — sandsynligvis i Morgen. Saa maa vi hjem med Gedserekspressen Klokken otte. Mon vi ser dem alle igen? Jørgen? Helweg?

I en Ambulance — som pr. Honnør er sendt af den gode, danske Undergrund — køres jeg til Toget. Mens min Kone ordner den omfangsrige Bagage, føres jeg af Zonemændene ned til Toget. Det er ikke kørt op. Vi har taget I Klasses Billetter, en uhørt Luksus, som vi kun tillader os p. Gr. a. min Sygdom, men da det tomme Tog endelig kører ind, kan jeg ikke være med i Brydekampen — og alt er optaget, inden vi kommer til. Saa maa vi ind paa Fællesklassen, men ogsaa der er alt optaget. Men her er Venlighed og Hjælpsomhed i Modsætning til I Klasse, og Togføreren overlader min Kone og mig en lille Eenmandskupé, og vor Sygeplejerske, Frk Jørgensen faar ogsaa en Plads.

Jeg havde en mærkelig lille Oplevelse oppe i Forhallen paa Hovedbanen. Een af Gestapoherrerne, som vi kendte fra Dagmarhus, fik Øje paa mig og begyndte forbavset at nærme sig mig som for at arrestere mig, men drejede af, før han var naaet helt hen til mig. Han har aabenbart ikke vidst om min Løsladelse.

Klokken halv tre om Natten er vi hjemme efter en streng Tur. Gamle 97 — det var hyggeligt at høre den hoste igen — henter mig paa Stationen. En Del Funktionærer staar — trods det sene Tidspunkt — paa Hovedtrappen med den konstituerede Inspektør Andersen og Opsyn Jørgensen i Spidsen.

Og saa sluttede Rejsen der, hvor den begyndte, da Sundhedsstyrelsen kom ind i mit Privatkontor. Der har de pyntet op, og de har planlagt en stor Modtagelse til næste Dag med Dannebrogflag, Blomster og Stenkæmpehøj, Jordbær og Vin, som var en Gave til Opsyn Jørgensen fra Kammerater i

Horserød, som ogsaa har givet ham et Rejseapotek i Taknemmelighed for al hans Hjælp.

Det er himmelsk at være hjemme igen. Paa 6 Maaneder kan meget ske — der er sket meget i de 6 Maaneder, jeg har været væk.

Kan jeg nu blot komme mig igen, for det er galt med Lever eller Galdeblære, ja, saa er jeg glad for, at jeg fik Lov til at opleve de 6 Maaneder, hvor jeg lærte, at Sagnet om den gamle i Kælderen paa Kronborg, hvor ogsaa Henrik Gerner sad, er Sandhed.

(Nu, mens vi slutter denne Skildring den 9. September 1944, sidder vi i Frygt for Gestapo og med Invasionsrygter om os. Porten er lukket og Hoveddøren er stænget. De har lige taget 40 Officerer og Civile i Næstved, og i Vordingborg har de ogsaa taget nogle. Der er Gestapo i Nakskov, og der var to af vore kendte Gestapoer paa Sygehuset i Gaar. Dem saa Jørgensen, der ligger med alvorligt Mavesaar, hans Erindring om Vestre Fængsel. Han har ligget i over 2 Maaneder. Han naaede lige at tage festligt imod mig, før han selv maatte indlægges med Blodstyrting.

Vi holder fra vort runde Taarn Udkig ned ad Alleen, og er parat til gennem Kælderen at forsvinde i vore underjordiske Kanaler. Vi har ialt 250 m, saa der kan man nok gemme sig.

Vi var saamænd paa Vej derned i Gaar, men saa var det kun en Vogn fra Oringe.

Vi maa passe ekstra paa, mens vi skriver dette, det vil næppe være heldigt, om Gestapo finder det.)

Poul Gerner Nielsen:

Gæst hos Gestapo

Forfatteren, Inspektør for Maribo Amts Arbejds- og Plejeanstalt i Saxkjøbing, Poul Gerner Nielsen, blev den 4-5-1944 ved en tysk Krigsret paa Dagmarhus idømt 2 Aars Tugthus for „Begunstigelse af Fjenden“ (Hjælp til Faldskærmsagenter).

Ved samme Ret blev samtidig Stamhusbesidderinde Monica Wichfeld — med hvem Inspektøren havde samarbejdet — dømt til Døden (senere be-naadet med livsvarigt Tugthus, død i tysk Tugthus ved Waldheim 27-2-1945).

Desuden dømtes 3 unge Mænd til Døden og andre idømtes svære Tugthusstraffe.

Bogen giver et levende og sympatisk Indtryk af en moden og intelligent Mands Holdning i Gestapos Kløer. Forfatteren, der under en stor Del af Opholdet var dødssyg, lader sig ingensinde trods svære Lidelser slaa ned, hans Ironi og Humor redder ham gennem alt.

Det er ikke nogen nedslaaende Skildring, tværtimod maa man ofte ligefrem grine højt af det Væld af gode Historier, Forfatteren krydrer sin Skildring med.

Bogen indeholder ikke Beretninger om Storsabotage eller mange gruppevækkende Rædsler, den repræsenterer en mere almindelig dansk Indsats og giver Udtryk for det specielle danske Lune og den Uimponerthed af Gestapo og dets Metoder, som maaske mere end noget andet karakteriserede den danske Befolkning i Aarene 1944-45.

FORLAGET FREMAD